

Inspraak- en reactiebundel

**Zienswijzen en reacties op Ontwerp-instemmingsbesluit
'GEWIJZIGD GASWINNINGSPLAN DIEVER'**

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Inspraakpunt Winningsplan Diever
Postbus 248
2250 AE Voorschoten
<http://www.nlog.nl/opslag-en-winningsplannen-ter-inzage>

INHOUDSOPGAVE

WOORD VOORAF.....	3
KENNISGEVING.....	4
MONDELINGE EN SCHRIFTELIJKE REACTIES EN ZIENSWIJZEN :	
OPZOEKTABEL	
REGISTRATIENUMMER VERSUS REACTIE- EN ZIENSWIJZENUMMER.....	6
ALFABETISCH OVERZICHT ORGANISATIES EN REACTIES / ZIENSWIJZEN.....	7
REACTIENUMMER R018, R019.....	8
ZIENSWIJZENUMMER 1 TOT EN MET 26.....	14

Woord vooraf

Van vrijdag 10 mei 2019 tot en met donderdag 20 juni 2019 lag het ontwerp-instemmingsbesluit voor het 'GEWIJZIGD GASWINNINGSPLAN DIEVER' ter inzage. Een ieder kon naar aanleiding van het ontwerp-instemmingsbesluit een zienswijze inbrengen. Overheden konden een zienswijze in de vorm van een reactie geven.

Wat staat er in het winningsplan Diever?

Vermilion Energy Netherlands B.V. (hierna: Vermilion) heeft een verzoek tot instemming met het gewijzigde winningsplan Diever ingediend bij de Minister van Economische Zaken en Klimaat. Het betreft het gasveld Diever, gelegen binnen het gebied van de winningsvergunning Drenthe VI. Geografisch gezien ligt het gasveld in de provincie Drenthe, in de gemeente Westerveld en in het verzorgingsgebied van het waterschap Drents-Overijsselse Delta.

Sinds 2015 wordt er gas gewonnen uit het gasveld Diever. Tijdens de eerste jaren van productie heeft Vermilion meer kennis verkregen over de ligging van het veld. Door een andere oriëntering (schuinte-ligging) van het gasveld kan er meer volume worden gewonnen dan waarvan werd uitgegaan in het eerdere winningsplan. In het gewijzigde winningsplan heeft Vermilion de productie, bodemdalingsvoorspellingen en einddatum geactualiseerd. De verwachte einddatum van de productie is in het jaar 2034.

Ontwerp-instemmingsbesluit en onderliggende stukken

Het gewijzigde winningsplan Diever is voorgelegd voor advies aan de betrokken decentrale overheden. Daarnaast zijn Staatstoezicht op de Mijnen (SodM), de Technische commissie bodembeweging (Tcbb) en de Mijnraad om advies gevraagd. De uitgebrachte adviezen zijn meegenomen in de beoordeling in het ontwerp-instemmingsbesluit en zijn bijgesloten bij de onderliggende stukken die ter inzage lagen.

Zienswijzen en reacties

Op het ontwerp-instemmingsbesluit zijn binnen de inspraaktermijn in totaal 32 zienswijzen binnengekomen (waarvan 24 uniek) en 2 reacties van overheden. De zienswijzen en reacties zijn integraal opgenomen in deze bundel. U kunt deze inspraak- en reactiebundel downloaden van <http://www.nlog.nl/opslag-en-winningsplannen-ter-inzage>.

Registratie en verwerking

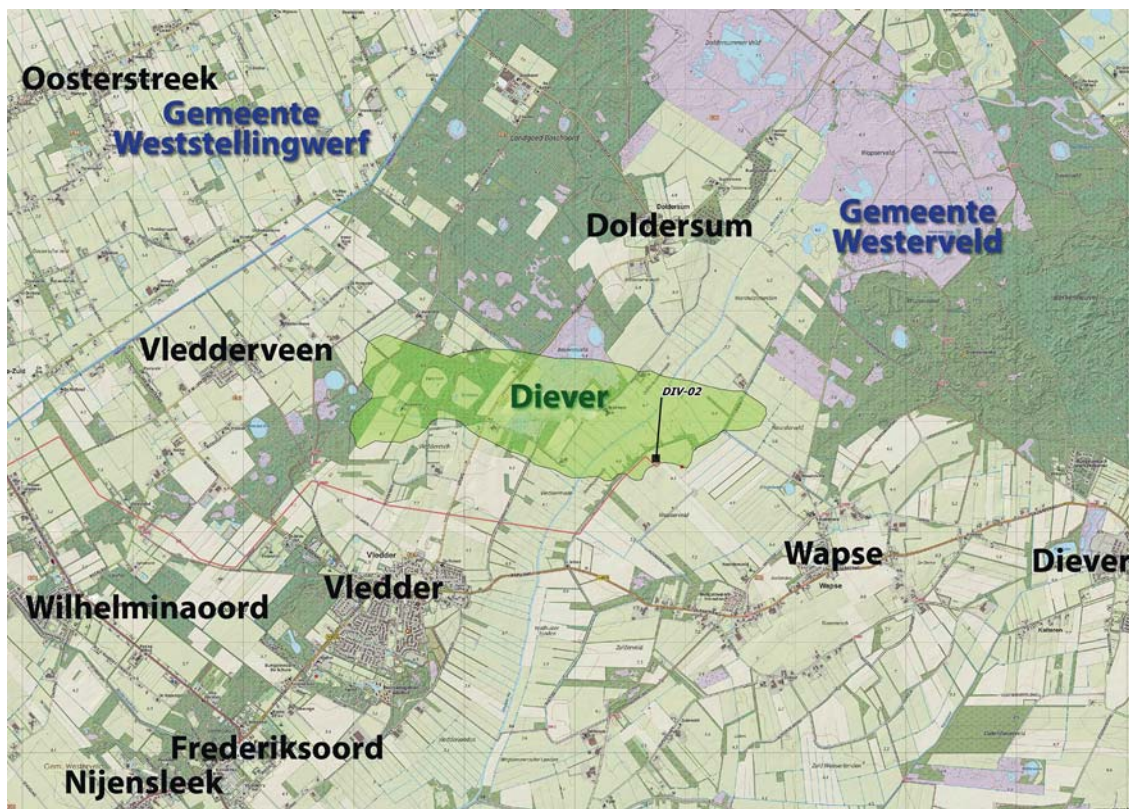
De ontvangen zienswijzen en reacties zijn geregistreerd. Aan de indieners is een ontvangstbevestiging gezonden met daarin een registratienummer. Met de opzoektabel op pagina 6 kan bij het ontvangen registratienummer het bijbehorende reactie- of zienswijzennummer worden opgezocht.

Verdere procedure

Bij het instemmingsbesluit in de antwoordnota op de zienswijzen en reacties wordt aangegeven of en hoe met de zienswijzen en reacties rekening is gehouden. Het moment waarop de ter visie legging plaatsvindt wordt te zijner tijd aangekondigd in onder andere de Staatscourant, in lokale huis-aan-huis bladen en op <http://www.nlog.nl/opslag-en-winningsplannen-ter-inzage>. Een belanghebbende die op het ontwerp van een instemmingsbesluit een zienswijze heeft ingebracht, kan later tegen dat besluit beroep instellen bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State.

Kennisgeving ontwerp-instemmingsbesluit gewijzigd gaswinningsplan Diever, Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

Van 10 mei 2019 tot en met 20 juni 2019 ligt het ontwerp-instemmingsbesluit voor het gewijzigde gaswinningsplan Diever ter inzage. Iedereen kan reageren op het ontwerp-instemmingsbesluit met een zienswijze. In deze kennisgeving staat hoe dat gaat.



Wat staat er in het winningsplan Diever?

Vermilion Energy Netherlands B.V. (hierna: Vermilion) heeft een verzoek tot instemming met het gewijzigde winningsplan Diever ingediend bij de Minister van Economische Zaken en Klimaat. Het betreft het gasveld Diever, gelegen binnen het gebied van de winningsvergunning Drenthe VI. Geografisch gezien ligt het gasveld in de provincie Drenthe, in de gemeente Westerveld en in het verzorgingsgebied van het waterschap Drents-Overijsselse Delta.

Sinds 2015 wordt er gas gewonnen uit het gasveld Diever. Tijdens de eerste jaren van productie heeft Vermilion meer kennis verkregen over de ligging van het veld. Door een andere oriëntering (schuinte-ligging) van het gasveld kan er meer volume worden gewonnen dan waarvan werd uitgegaan in het eerdere winningsplan. In het gewijzigde winningsplan heeft Vermilion de productie, bodemdalingsvoorspellingen en einddatum geactualiseerd. De verwachte einddatum van de productie is in het jaar 2034.

Ontwerp-instemmingsbesluit en onderliggende stukken

Het gewijzigde winningsplan Diever is voorgelegd voor advies aan de betrokken decentrale overheden. Daarnaast zijn Staatstoezicht op de Mijnen (SodM), de Technische commissie bodembeweging (Tcbb) en de Mijnsraad om advies gevraagd. De uitgebrachte adviezen zijn meegenomen in de beoordeling in het ontwerp-instemmingsbesluit en zijn bijgesloten bij de onderliggende stukken die ter inzage liggen.



Waar kunt u de stukken inzien?

U kunt van 10 mei 2019 tot en met 20 juni 2019 het ontwerp-instemmingsbesluit en de onderliggende stukken inzien op <http://www.nlog.nl/opslag-en-winningsplannen-ter-inzage> en tijdens reguliere openingstijden op de volgende locaties:

- Gemeentehuis Westerveld, Raadhuislaan 1 in Diever
- Ministerie van Economische Zaken en Klimaat, Bezuidenhoutseweg 73 in Den Haag

Uw zienswijze indienen

Vindt u dat er onjuistheden in het besluit staan of dat uw belangen onvoldoende zijn meegewogen? Dan kunt u van 10 mei 2019 tot en met 20 juni 2019 een zienswijze indienen op het ontwerp-instemmingsbesluit met het winningsplan en de onderliggende stukken. U kunt hierbij denken aan:

- Staan er onjuistheden in het ontwerpbesluit?
- Zijn er zaken en/of belangen over het hoofd gezien?
- Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dit toelichten?

U dient in uw zienswijze duidelijk aan te geven op welke onderdelen van het ontwerp-instemmingsbesluit u reageert en uw zienswijze te onderbouwen met argumenten.

Het is goed om te weten dat alleen personen of instanties die op het ontwerp-instemmingsbesluit een zienswijze hebben ingebracht en belanghebbende in de zin van de wet zijn, later tegen het instemmingsbesluit beroep kunnen instellen bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State.

U kunt uw zienswijze schriftelijk indienen door een brief te sturen naar:

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Inspraakpunt winningsplan Diever
Postbus 248
2250 AE Voorschoten

Uw brief kan alleen als zienswijze in behandeling worden genomen als u ondertekent met uw naam en adres. Dit geldt ook voor eventuele medeondertekenaars. Zienswijzen per e-mail worden in deze procedure niet geaccepteerd.

Wat zijn de vervolgstappen?

Alle zienswijzen en reacties worden betrokken bij het definitieve instemmingsbesluit. In een Nota van Antwoord wordt opgenomen of en op welke wijze de zienswijzen en reacties in het definitieve instemmingsbesluit zijn verwerkt. Hierop staat beroep open. Dit wordt te zijner tijd aangekondigd in de Staatscourant en in huis-aan-huisbladen. Tevens krijgen alle indieners van een geldige zienswijze persoonlijk een brief van het ministerie ter kennisgeving van de publicatie van het definitieve besluit.

Wilt u meer weten?

Kijk op www.hoewerktgaswinnen.nl voor meer informatie hoe gas gewonnen wordt. Voor nadere informatie en mondeling inspreken over het ontwerp-instemmingsbesluit kunt u op werkdagen van 9.00u tot 12.00u contact opnemen met de heer Martijn Claasen (tel.: 070 379 8371).

Opzoektabel mondelinge en schriftelijke reacties en zienswijzen

In onderstaande tabel kunt u met het registratienummer het nummer van de reactie of zienswijze opzoeken. De reacties zijn vanaf pagina 8 opgenomen. De zienswijzen vindt u vanaf pagina 14.

Zienswijzen en reacties op ontwerp-instemmingsbesluit 'GEWIJZIGD GASWINNINGSPLAN DIEVER'

Registratienummer	Zienswijzenummer	Reactienummer
GW76-OIB-0001	0001	
GW76-OIB-0002	0002	
GW76-OIB-0003	0003	
GW76-OIB-0004	0004	
GW76-OIB-0005	0005	
GW76-OIB-0006	0006	
GW76-OIB-0007	0007	
GW76-OIB-0008	0008	
GW76-OIB-0009	0009	
GW76-OIB-0010	0010	
GW76-OIB-0011	0011	
GW76-OIB-0012	0012	
GW76-OIB-0013	0013	
GW76-OIB-0014	0014	
GW76-OIB-0015	0015	
GW76-OIB-0016	0016 (+ 5 identiek)	
GW76-OIB-0017	0017	
GW76-OIB-0018		R018
GW76-OIB-0019		R019
GW76-OIB-0020	0020	
GW76-OIB-0021	0021	
GW76-OIB-0022	0022	
GW76-OIB-0023	0023 (+3 identiek)	
GW76-OIB-0024	0024	
GW76-OIB-0025	0025	
GW76-OIB-0026	0026	

Alfabetisch overzicht organisaties en reacties / zienswijzen

Zienswijzen en reacties op ontwerp-instemmingsbesluit 'GEWIJZIGD GASWINNINGSPLAN DIEVER'

Zienswijze- / reactienummer	Organisatie
R019	Gemeente Westerveld, College van Burgemeester en Wethouders, HAVELTE
R018	Provincie Drenthe, Gedeputeerde Staten, ASSEN
0024	Stichting GAS DrOvF, STEENWIJK
0022	Vereniging Milieudefensie Amsterdam, HAVELTE, mede namen Milieudefensie Westerveld
0016	Wapser Gemeenschap, WAPSE

Reactie R018, R019

Aan:
de minister van Economische Zaken en Klimaat,
de heer E.D. Wiebes
p/a Inspraakpunt winningsplan Diever
Postbus 248
2250 AE VOORSCHOTEN



Assen, 18 juni 2019
Ons kenmerk 25/5.3/2019001484
Behandeld door mevrouw
Onderwerp: Zienswijze ontwerp-instemmingsbesluit gewijzigd gaswinningsplan Diever

Geachte minister,

Op 10 mei 2019 publiceerde u het ontwerp-instemmingsbesluit voor het gewijzigde gaswinningsplan Diever. In deze brief zenden wij u onze zienswijze.

Wij adviseerden u bij brief van 5 maart 2019 ten behoeve van dit besluit. Bij ons advies voegden wij bovendien de resultaten van de door ons op 25 februari 2019 georganiseerde 'ophaalavond' in Diever. Deze documentatie geeft een goed beeld van wat er in de regio leeft.

Wij constateren dat u op onderdelen van ons advies bent ingegaan in de overwegingen bij uw besluit, vooral wat betreft technische en juridische zaken. Wij gaven echter ook procesmatige en beleidsmatige adviezen. U toetst het bij u ingediende verzoek om instemming met het winningsplan juridisch aan de wet, maar dat geeft geen antwoord op de vragen die er in de samenleving leven.

Wij hebben begrepen dat u een aanzet hebt gemaakt voor een nieuwe vorm van communicatie bij de aankondiging en invulling van uw informatiemarkt voor de inwoners op 29 mei 2019. Dat waarderen wij. Er is alleen meer nodig om zorgen bij mensen weg te nemen. Daarom dringen wij nogmaals aan op:

1. *Verbetering van de procedures voor uw besluiten over mijnbouwactiviteiten, zodanig dat inwoners in een veel eerder stadium betrokken worden*

Toelichting

U stelt dat het juridisch kader uw ruimte bepaalt bij de besluitvorming. Wij begrijpen dat er grenzen zijn aan de specifieke besluitvorming over dit plan. Ons advies was ook gericht op de toekomst. U kunt procedures en kaders aanpassen, waardoor de acceptatie van mijnbouwactiviteiten sterk kan toenemen.



Wij zijn bij nieuwe aanvragen voor instemming met winningsplannen graag bereid met u in gesprek te gaan om nader vorm te geven aan het betrekken van inwoners.

2. Een spoedige implementatie van het landelijk Protocol mijnbouwschade

Toelichting

U gaf in uw informatie aan de Tweede Kamer over het advies van de Technische commissie bodembeweging over de landelijke aanpak voor de afhandeling van mijnbouwschade aan, dat u van plan bent voor de zomer tot appreciatie te komen. Graag wijzen wij u erop dat wij al jarenlang aandacht vragen voor een onafhankelijke afhandeling van alle mijnbouwschade voor heel Nederland en dat de gevoelde urgentie met elk nieuw winningsplan toeneemt.

Zowel de vaststelling van het schadeprotocol als het in een vroeg stadium betrekken van inwoners bij plannen voor gaswinning zijn essentieel voor een herstel van het vertrouwen van inwoners. Zonder dit vertrouwen zal niet alleen de huidige gaswinning, maar ook het toekomstige gebruik van de ondergrond voor duurzame energietoepassingen het benodigde maatschappelijke draagvlak ontberen.

Wij verzoeken u dan ook in het belang van onze inwoners nu en in de toekomst snel op de genoemde punten concrete stappen te ondernemen.

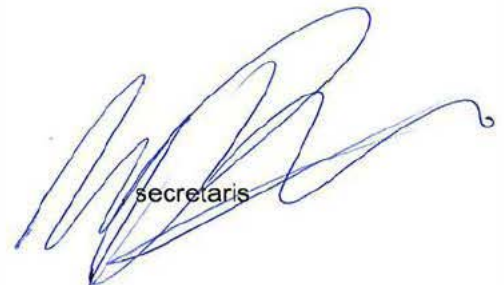
Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Drenthe,



, voorzitter

md/coll.



secretaris

Afschrift aan:

- Provinciale Staten van Drenthe
- RVO (per e-mail)



19 JUN 2019

De minister van Economische Zaken en Klimaat
de heer E.D. Wiebes
p/a Inspraakpunt winningsplan Diever
Postbus 248
2250 AE VOORSCHOTEN

VERZONDEN 18 JUNI 2019

AANTEKENEN

Datum
18 juni 2019

Ons kenmerk
235311

Uw brief
8 mei 2019

Uw kenmerk
DGKE/19040552

Onderwerp
zienswijze winningsplan Diever

Geachte heer Wiebes,

Op 8 mei 2019 heeft u aan Vermilion Energy Netherlands B.V. (hierna Vennilion) uw ontwerp instemmingsbestemmingsbesluit ten aanzien van het nieuwe (geactualiseerde) winningsplan voor Wapse (veld DIV-02) verzonden. Het ontwerp besluit ligt ter inzage en tot en met 20 juni 2019 kan een zienswijze ingediend worden. Door middel van deze brief willen wij u onze zienswijze op het betreffende ontwerp instemmingsbesluit kenbaar maken.

Zienswijze

Bij de voorbereiding op uw besluit zijn lagere overheden om advies gevraagd. Ons advies luidde om niet over te gaan tot instemming met dit nieuwe winningsplan. Wij adviseerden u het te houden bij de reeds toegestane maximum te winnen volume. De reden hiervoor hebben wij in ons advies opgenomen.

De hoofdreden was dat wij, gelet op de problematiek rondom het Groninger gasveld en de afbouw daarvan, het niet reëel en acceptabel vinden dat de productie in de kleine velden gestaag doorgaat en zelfs waar dat kan opgehoogd wordt. U bent van mening dat de kleine velden niet of nauwelijks risico's opleveren maar wij vinden het onverantwoord dat u doorgaat met gaswinning zonder goede randvoorwaarden. Zo is er nog steeds geen onafhankelijk schade protocol kleine velden. In uw brief van 21 mei 2019 geeft u zelfs aan dat dit schadeprotocol nog langer op zich laat wachten aangezien u ook andere mijnbouwactiviteiten erbij wilt betrekken. U geeft in uw ontwerp besluit aan dat u op veel onderdelen die wij hebben aangegeven in ons advies het juridisch kader ontbreekt. De Mijnbouwwet biedt geen mogelijkheden om voorwaarden op te nemen. In tegenstelling tot uw eerdere instemmingsbesluit van 21 juli 2017 op het eerste winningsplan Diever heeft u bij dit ontwerp instemmingsbesluit geen enkele voorwaarde (meer) opgenomen.

Naast de al "bestaande" opdracht (voorwaarde) voor Vermilion om het KNMI meetnetwerk uit te breiden hebben wij u bij dit winningsplan geadviseerd om het netwerk nog meer te verfijnen en meer stations (al dan niet bestaand) uit te laten voeren met versnellingsmeters.

18 juni 2019

2 / 3

Naast de meetstations met geofoons en versnellingsmeters is er nog een optie om extra, losse versnellingsmeters te laten plaatsen. Op ons verzoek heeft het KNMI een toelichting gegeven over o.a. het gebruik van het huidige meetnetwerk en de eventuele meerwaarde van tiltmeters. Het KNMI heeft in haar reactie aangegeven dat tiltmeters geschikt zijn voor langzame processen zoals verzakking maar geen alternatief zijn voor versnellingsmeters en dat versnellingsmeters in de gemeente of regio extra informatie geven om de locatie van een eventuele beving of trilling nauwkeurig te kunnen bepalen. Het (laten) aanbrengen van extra meetapparatuur in de vorm van meer meetstations en versnellingsmeters is concreet en daarmee zou u enige onrust kunnen wegnemen.

Een ander aspect is dat u heeft bepaald dat bouwkundige opname geen wezenlijke bijdrage levert aan de beoordeling van eventuele schade. De bouwkundige opname uit het eerdere instemmingsbesluit is inmiddels uitgevoerd voor Wapse en omgeving. Ondanks dat dit aspect regelmatig terugkeert bij de gevoelens van inwoners, bent u van mening dat een dergelijke opname geen wezenlijke bijdrage levert. De communicatie en de uitleg waarom een bouwkundige opname geen toegevoegde waarde heeft ontbreekt in onze ogen. Wij achten het daarom des te meer noodzakelijk om hiervoor iets terug te doen.

Wij verzoeken u dan ook door middel van deze zienswijze dat u in het definitieve instemmingsbesluit aan tijd gebonden voorwaarden opneemt dat Vermilion binnen een zo kort mogelijk termijn het KNMI meetnetwerk in de regio uitbreidt door:

1. meer meetstations met versnellingsmeters te plaatsen;
2. losse versnellingsmeters te plaatsen.

Een ander punt in ons advies was, dat wij u hebben verzocht te wachten met instemmen met deze ophoging totdat besloten is op het door ons ingestelde beroep ten aanzien van het eerste winningsplan en omgevingsvergunning voor ophoging van de dagcapaciteit. U heeft in dit ontwerpbesluit aangegeven dat u deze twee zaken los van elkaar ziet en dat er voor dit instemmingsbesluit op dit nieuwe winningsplan geen reden is dit beroep af te wachten. De rechtbank heeft u door middel van een tussenuitspraak opdracht gegeven het instemmingsbesluit te herstellen vanwege gebrekkige motivering.

In de zitting over dat instemmingsbesluit en de omgevingsvergunning rondom de dagcapaciteit is een groot aantal punten uitgebreid aan bod gekomen. U heeft o.a. de rechter voorgehouden dat het schadeprotocol kleine velden bijna afgerond is. Dat blijkt bij brief van 21 mei 2019 helaas niet het geval. Dit punt heeft de rechter bij de tussenuitspraak niet meegewogen aangezien deze mededeling later volgde. Gelet op bovenstaande vinden wij dat er niet ingestemd kan worden met dit nieuwe winningsplan.

Invloed op natuurwaarden – Natura 2000 gebieden

Wij (maar ook G.S.) hebben u in ons advies gewezen op de mogelijke gevolgen van dit winningsplan meer m3 uit de grond te halen dan bij aanvang (1^e winningsplan en 1^e instemmingsbesluit) was beoogd. U geeft in uw ontwerp instemmingsbesluit aan dat er geen koppeling ligt tussen een instemmingsbesluit op een winningsplan en de Wet natuurbescherming. De gevolgen voor natuurwaarden/Natura 2000 zijn reeds afgewogen bij de omgevingsvergunning van 21 juli 2017.



18 juni 2019

3 / 3

Tot slot wijst u er op dat Vermilion zelf verantwoordelijk is voor het al dan niet aanvragen van andere vergunningen of meldingen. De omgevingsvergunning van 21 juli 2017 gaat “slechts” over het ophogen van de dagcapaciteit en niet over het kunnen winnen van een grotere hoeveelheid dan oorspronkelijk werd aangenomen. De effecten op natuur (inclusief waterhuishouding) en milieu van het kunnen winnen van een grotere hoeveelheid is ons inziens onterecht niet meegewogen in uw instemmingsbesluit.

Communicatie

Eén van de in ons advies genoemde punten heeft u ter harte genomen, namelijk verbetering communicatie. De pilot voor de nieuwe opzet van de informatie markt en het vooraf geven van informatie hebben wij als een positieve ontwikkeling ervaren. Wat wel uit de pilot naar voren komt is het gebrek aan eenduidige en heldere informatie vanuit 1 landelijk punt. Informatie over gaswinning, rol overheid, verschil Groningen en kleine velden is momenteel niet of versnipperd aanwezig en niet makkelijk toegankelijk voor een ieder. Wij gaan er vanuit dat de lijn ter verbetering van de informatievoorziening en communicatie voortgezet wordt en dat er meer begrijpelijke, eenduidige informatievoorziening komt.

Wij verzoeken u met klem niet in te stemmen met dit winningsplan Diever voordat het instemmingsbesluit op het eerste winningsplan onherroepelijk is, het meetnetwerk van het KNMI uitgebreid is met versnellingsmeters en er een schade protocol ligt.

Meer informatie.

Als u vragen heeft, kunt u contact opnemen via telefoonnummer 14 0521 en via info@gemeentewesterveld.nl

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders

N.L.J.J. Dusink
secretaris

H. Jager
burgemeester

Zienswijze 0001 tot en met 0026

Informatiemarkt ontwerp-instemmingsbesluit gewijzigd gaswinningsplan Diever
Oens Huus, Wapse
29 mei 2019

Aanhef :
Voorletters :
Tussenvoegsel :
Achternaam :
Spreekt in als :
Straat :
Huisnummer :
Toevoeging :
Postcode :
Woonplaats :
Telefoon :
E-mail :

Zienswijze:

Staan er naar uw mening onjuistheden in het ontwerpbesluit?

-

Zijn er zaken en/of belangen over het hoofd gezien?

Mijn belangen zijn over het hoofd gezien. In het bijzonder doel ik op de opstapeling van bedreigingen.

Wij moeten vijf ernstige bedreigingen verwerken. Deze betreffen niet allemaal gaswinning.

Het gaat om:

- Stand van het grondwater. Grondwater wordt net zoals gas uit de grond gehaald voor de berekening van het landschap. Een ondergrondse bedreiging;
- Gas wordt uit de grond gehaald: een ondergrondse bedreiging;
- Pesticiden bedreigen onze gezondheid: een bovengrondse bedreiging;
- Bomen worden in grote hoeveelheden gekapt: een bovengrondse bedreiging;
- De uitbreiding van luchthaven Lelystad: een bovengrondse bedreiging;

Ik woon in een monumentaal pand. Ik ben verplicht om dat pand te onderhouden. Ondergrondse bedreigingen maken dat onmogelijk wanneer ik de Groningse situatie onder ogen zie.

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dit toelichten?

Ik maak mij in toenemende mate zorgen over de hiervoor genoemde bedreigingen. Het is duidelijk dat natuur niets waard is. Daarover heb ik terecht zorgen, omdat er nog maar 3% natuur over is.

Informatiemarkt ontwerp-instemmingsbesluit gewijzigd gaswinningsplan Diever
Oens Huus, Wapse
29 mei 2019

Aanhef :
Voorletters :
Tussenvoegsel :
Achternaam :
Spreekt in als :
Straat :
Huisnummer :
Toevoeging :
Postcode :
Woonplaats :
Telefoon :
E-mail :

Zijn er zaken en/of belangen over het hoofd gezien?

Er is geen enkele reden om ons als burgers in een risicovolle onderneming te betrekken terwijl het gas goedkoper uit Noorwegen of de Sovjet-Unie kan worden gehaald

Bij de winning van gas komt Methaan vrij. De moleculaire samenstelling van Methaan is 23x schadelijker dan CO₂. Minister Wiebes is tevens minister van Klimaat. Door het vrijkomen van Methaan handelt de minister in strijd met zijn klimaatdoelstellingen.

In een omtrek van circa 30 kilometer rondom Diever, bevinden zich 5-6 boorlocaties, die allen dezelfde ondergrond hebben, namelijk veengrond. Indien, de boorlocaties geschakeld of enkelvoudig, gas gaan trekken ontstaat er in de bodem een enorme commotie waardoor het scheuren van woningen en gebouwen, grote vormen kan aannemen. Intussen zijn er reeds scheuren en barsten in woningen vastgesteld en heeft zich in de boorlocatie Wolvega op 3 mei een Aardbeving voorgedaan van 3.1 op de schaal van Richter. De lokale pers heeft hiervan verslag gedaan aan de inwoners.

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dit toelichten?

Ik word geraakt in mijn burgerbelang, door het zwaard van Damocles, namelijk bodemverzakkingen, geprojecteerd op de komende generaties, kinderen en kleinkinderen, in de omtrek 120 kilometer.

De bodem in dit gebeid bestaat voornamelijk uit veen en niet zoals klei en leem in Groningen. Hierdoor is het risico van bodemverzakking in dit gebied veel groter.

Informatiemarkt ontwerp-instemmingsbesluit gewijzigd gaswinningsplan Diever

Oens Huus, Wapse

29 mei 2019

Aanhef :
 Voorletters :
 Tussenvoegsel :
 Achternaam :
 Spreekt in als :
 Straat :
 Huisnummer :
 Toevoeging :
 Postcode :
 Woonplaats :
 Telefoon :
 E-mail :

Zijn er zaken en/of belangen over het hoofd gezien?

Er is geen enkele reden om ons als burgers in een risicovolle onderneming te betrekken terwijl het gas goedkoper uit Noorwegen of de Sovjet-Unie kan worden gehaald

Bij de winning van gas komt Methaan vrij. De moleculaire samenstelling van Methaan 23x schadelijker dan CO₂. Minister Wiebes is tevens minister van Klimaat. Door het vrijkomen van Methaan handelt de minister in strijd met zijn klimaatdoelstellingen.

In een omtrek van circa 30 kilometer rondom Diever, bevinden zich 5-6 boorlocaties, die allen dezelfde ondergrond hebben, namelijk veengrond. Indien, de boorlocaties geschakeld of enkelvoudig, gas gaan trekken ontstaat er in de bodem een enorme commotie waardoor het scheuren van woningen en gebouwen, grote vormen kan aannemen. Intussen zijn er reeds scheuren en barsten in woningen vastgesteld en heeft zich in de boorlocatie Wolvega op 3 mei een Aardbeving voorgedaan van 3.1 op de schaal van Richter. De lokale pers heeft hiervan verslag gedaan aan de inwoners.

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dit toelichten?

Ik word geraakt in mijn burgerbelang, door het zwaard van Damocles, namelijk bodemverzakkingen, geprojecteerd op de komende generaties, kinderen en kleinkinderen, in de omtrek 120 kilometer.

De bodem in dit gebied bestaat voornamelijk uit veen en niet zoals klei en leem in Groningen. Hierdoor is het risico van bodemverzakking in dit gebied veel groter.

Informatiemarkt ontwerp-instemmingsbesluit gewijzigd gaswinningsplan Diever

Oens Huus, Wapse

29 mei 2019

Aanhef :
 Voorletters :
 Tussenvoegsel :
 Achternaam :
 Spreekt in als :
 Straat :
 Huisnummer :
 Toevoeging :
 Postcode :
 Woonplaats :
 Telefoon :
 E-mail :

Zijn er zaken en/of belangen over het hoofd gezien?

Er is geen enkele reden om ons als burgers in een risicovolle onderneming te betrekken terwijl het gas goedkoper uit Noorwegen of de Sovjet-Unie kan worden gehaald

Bij de winning van gas komt Methaan vrij. De moleculaire samenstelling van Methaan 23x schadelijker dan CO₂. Minister Wiebes is tevens minister van Klimaat. Door het vrijkomen van Methaan handelt de minister in strijd met zijn klimaatdoelstellingen.

In een omtrek van circa 30 kilometer rondom Diever, bevinden zich 5-6 boorlocaties, die allen dezelfde ondergrond hebben, namelijk veengrond. Indien, de boorlocaties geschakeld of enkelvoudig, gas gaan trekken ontstaat er in de bodem een enorme commotie waardoor het scheuren van woningen en gebouwen, grote vormen kan aannemen. Intussen zijn er reeds scheuren en barsten in woningen vastgesteld en heeft zich in de boorlocatie Wolvega op 3 mei een Aardbeving voorgedaan van 3.1 op de schaal van Richter. De lokale pers heeft hiervan verslag gedaan aan de inwoners.

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dit toelichten?

Ik word geraakt in mijn burgerbelang, door het zwaard van Damocles, namelijk bodemverzakkingen, geprojecteerd op de komende generaties, kinderen en kleinkinderen, in de omtrek 120 kilometer.

De bodem in dit gebied bestaat voornamelijk uit veen en niet zoals klei en leem in Groningen. Hierdoor is het risico van bodemverzakking in dit gebied veel groter.

Informatiemarkt ontwerp-instemmingsbesluit gewijzigd gaswinningsplan Diever

Oens Huus, Wapse

29 mei 2019

Aanhef :
Voorletters :
Tussenvoegsel:
Achternaam :
Spreekt in als:

Straat :
Huisnummer :
Toevoeging :
Postcode :
Woonplaats :
Telefoon :
E-mail :

Zienswijze:

Staan er naar uw mening onjuistheden in het ontwerpbesluit?

-

Zijn er zaken en/of belangen over het hoofd gezien?

Ik vind het niet juist dat de overheid geen financiële reserve voor de toekomst aanlegt. Dit naar het voorbeeld van Noorwegen. Daar had Groningen van kunnen profiteren. Ik vind dat voor ons gebied er wel een reserve moet worden aangelegd zodat toekomstige generaties hiervan kunnen profiteren. Ook ben ik van mening dat Vermilion voor onbepaalde tijd aansprakelijk is voor eventuele schade en voor de afhandeling hiervan verantwoordelijk is en dat Vermilion hiervoor een bedrag moet reserveren.

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dit toelichten?

Als er in de toekomst schade ontstaat en Vermilion heeft het gasveld uitgeput en verlaten, dan vrees ik dat wij voor de schade van de gaswinning zullen opdraaien. Wat mij betreft mag er wat meer haast worden gemaakt met de energietransitie en de gasvoorkomens die er nu nog zijn, gereserveerd worden voor toekomstige generaties.

Informatiemarkt ontwerp-instemmingsbesluit gewijzigd gaswinningsplan Diever

Oens Huus, Wapse

29 mei 2019

Aanhef :
Voorletters :
Tussenvoegsel:
Achternaam :
Spreekt in als:

Straat :
Huisnummer :
Toevoeging :
Postcode :
Woonplaats :
Telefoon :
E-mail :

Zienswijze:

Staan er naar uw mening onjuistheden in het ontwerpbesluit?

Ik heb geen oordeel over onjuistheden in dit ontwerpbesluit. Echter, ik heb ook eerdere informatiebijeenkomsten bijgewoond en het valt mij op dat er telkens andere informatie wordt gegeven over bijvoorbeeld het risico en de omvang van de bodemdaling, de omvang van het veld en de versnelling van de gaswinning

Zijn er zaken en/of belangen over het hoofd gezien?

-

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dit toelichten?

Ik maak mij zorgen over de afhandeling van eventuele schade aan mijn woning.

Ik word emotioneel geraakt door de plannen, de onzekerheid vreet aan mij.

Informatiemarkt ontwerp-instemmingsbesluit gewijzigd gaswinningsplan Diever

Oens Huus, Wapse

29 mei 2019

Aanhef :
 Voorletters :
 Tussenvoegsel:
 Achternaam :
 Spreekt in als:

Straat :
 Huisnummer :
 Toevoeging :
 Postcode :
 Woonplaats :
 Telefoon :
 E-mail :

Zienswijze:

Staan er naar uw mening onjuistheden in het ontwerpbesluit?

-

Zijn er zaken en/of belangen over het hoofd gezien?

Er is geen enkele reden om ons als burgers in een risicovolle onderneming te betrekken terwijl het gas goedkoper uit Noorwegen of de Sovjet-Unie kan worden gehaald. Bij de winning van gas komt Methaan vrij. De moleculaire samenstelling van Methaan is 23x schadelijker dan CO₂. Minister Wiebes is tevens minister van Klimaat. Door het vrijkomen van Methaan handelt de minister in strijd met zijn klimaatdoelstellingen. In een omtrek van circa 30 kilometer rondom Diever, bevinden zich 5-6 boorlocaties, die allen dezelfde ondergrond hebben, namelijk veengrond. Indien, de boorlocaties geschakeld of enkelvoudig, gas gaan trekken ontstaat er in de bodem een enorme commotie waardoor het scheuren van woningen en gebouwen, grote vormen kan aannemen. Intussen zijn er reeds scheuren en barsten in woningen vastgesteld en heeft zich in de boorlocatie Wolvega op 3 mei een Aardbeving voorgedaan van 3.1 op de schaal van Richter. De lokale pers heeft hiervan verslag gedaan aan de inwoners.

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dit toelichten?

Ik word geraakt in mijn burgerbelang, door het zwaard van Damocles, namelijk bodemverzakkingen, geprojecteerd op de komende generaties, kinderen en kleinkinderen, in de omtrek 120 kilometer.

De bodem in dit gebied bestaat voornamelijk uit veen en niet zoals klei en leem in Groningen. Hierdoor is het risico van bodemverzakking in dit gebied veel groter.

Informatiemarkt ontwerp-instemmingsbesluit gewijzigd gaswinningsplan Diever

Oens Huus, Wapse

29 mei 2019

Aanhef :
Voorletters :
Tussenvoegsel:
Achternaam :
Spreekt in als:

Straat :
Huisnummer :
Toevoeging :
Postcode :
Woonplaats :
Telefoon :
E-mail :

Zienswijze:

Staan er naar uw mening onjuistheden in het ontwerpbesluit?

Ja, het besluit an sich is onjuist, omdat gaswinning overbodig is.

Zijn er zaken en/of belangen over het hoofd gezien?

Mijn belang is over het hoofd gezien, want omdat is risico van de gaswinning verbonden is voor de bewoners in de omgeving.

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dit toelichten?

Ik vrees dat mijn onroerend goed bezit in waarde daalt.

Informatiemarkt ontwerp-instemmingsbesluit gewijzigd gaswinningsplan Diever

Oens Huus, Wapse

29 mei 2019

Aanhef :
Voorletters :
Tussenvoegsel :
Achternaam :
Spreekt in als :
Straat :
Huisnummer :
Toevoeging :
Postcode :
Woonplaats :
Telefoon :
E-mail :

Zienswijze:

Staan er naar uw mening onjuistheden in het ontwerpbesluit?

-

Zijn er zaken en/of belangen over het hoofd gezien?

Er is nog geen schaderegeling bekend. Ik vind dat de schaderegeling bekend gemaakt moet worden voordat de plannen gepresenteerd worden. Ik vind dat er geen besluit over gaswinning genomen mag worden zolang de schaderegeling nog niet bekend is. Deze moet eerst worden vastgesteld.

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dit toelichten?

Wij vinden dat er een informatiepunt in onze regio moet zijn, waar we met vragen en opmerkingen terecht kunnen. Dat is in het belang van de bewoners en voelen wij ons serieus genomen.

Alles is in papier in ontwikkeling, maar het belang van de bewoners is tot nu toe niet meegenomen.

Informatiemarkt ontwerp-instemmingsbesluit gewijzigd gaswinningsplan Diever

Oens Huus, Wapse

29 mei 2019

Aanhef :
 Voorletters :
 Tussenvoegsel:
 Achternaam :
 Spreekt in als:

Straat :
 Huisnummer :
 Toevoeging :
 Postcode :
 Woonplaats :
 Telefoon :
 E-mail :

Zienswijze

Staan er naar uw mening onjuistheden in het ontwerpbesluit?

-

Zijn er zaken en/of belangen over het hoofd gezien?

Ik pleit voor een waarborgfonds waaruit toekomstige schade door de gaswinning wordt gedekt. Dit fonds moet worden gevormd uit stortingen van Vermilion ter hoogte van bijvoorbeeld 1 procent van de opbrengst in geld van het winningsresultaat dat Vermilion behaalt. Dit fonds moet in de vorm van een derdenrekening onafhankelijk van Vermilion worden beheerd. Vijfentwintig jaar na beëindiging van de winning door Vermilion kan het waarborgfonds worden geliquideerd en de resterende baten aan Vermilion worden teruggegeven.

Tevens pleit ik er voor de overheid de bezitters van onroerend goed in het winningsgebied stimuleert om periodiek, bijvoorbeeld om de vijf jaar een foto maken van schade aan hun bezit en dat deze foto's als bewijs worden erkend en mee worden genomen in de besluitvorming. Mocht na onderzoek door de daartoe ingestelde commissie blijken dat de schade aan het onroerend goed, ongeacht of dit particulier of een bedrijf is, door Vermilion (gaswinning) is veroorzaakt, maar bijvoorbeeld door het waterleidingbedrijf, dan dient het waterbedrijf deze schade te vergoeden. De commissie die de schade onderzoekt, dient zich te richten op het vinden van de oorzaak van de schade, ongeacht of die door Vermilion of door een andere openbare organisatie is veroorzaakt.

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dit toelichten?

-

05 JUN 2019

Aan het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
 Inspraakpunt Winningsplan Diever.

Vledder, 03-06-2019

Afgelopen week bezocht ik de informatieavond Diever. Ik heb alle stands bezocht en de mensen gesproken. Het valt me op dat veel bewoners van het gebied een grote argwaan tonen m.b.t. de materie en dat lijkt me geheel terecht. Een aantal punten moeten me van het hart:

De benaming "Winningsplan Diever" is een beetje vreemd en daardoor misleidend. De betreffende winningslokatie ligt tussen de plaatsen Wapse en Vledder en deze plaatsen liggen in de gemeente Westerveld. Ik woon in Vledder op 800 meter afstand van de winlokatie. In een straal van 5 km om mijn huis zijn meer winlokaties te vinden.

Ik wandel er niet vaak, maar een tijdje geleden kwam ik er langs en hoorde een onaangename hoge pieptoon. Omdat in mijn telefoon een (muziek) stemapparaatje zit kon ik de toonhoogte meten: 3300Hz. Niemand kon me op de infoavond hierover iets vertellen, ook niet of dit voor vogels of andere dieren nadelige effecten heeft.

Binnen de gemeente Westerveld spelen een aantal zaken tegelijk. Er is de laatste jaren een aanzienlijke toename ontstaan van boeren die lelies telen. Dit gewas is niet voor consumpsie bedoeld en daarom hoeft het niet te voldoen aan allerlei eisen m.b.t. voedselveiligheid. Behalve een flinke (grote) hoeveelheid bestrijdingsmiddelen onttrekken deze boeren ook erg veel grondwater. Over grondwater gaat het Waterschap, over bestrijdingsmiddel gaat het Ministerie van Landbouw. Onze eigen gemeente heeft over deze onderwerpen niet veel te bepalen. Tijdens de infoavond bleek me dat vooral de bodemdaling in relatie tot de agrarische wateronttrekking niet in relatie wordt onderzocht met de gaswinning omdat beide gas en water niet op dezelfde diepte voorkomen. Dat lijkt me een onterecht uitgangspunt, ik vermoed dat het juist cumulatief werkt. Helaas ging deze avond uitsluitend over de gaswinning.

Bij de stand van de schadevergoedingen was fraai de argwaan van bezoekers zichtbaar. Er werden erg veel boze kreten opgeschreven. De ervaringen zoals die in Groningen willen we hier natuurlijk liever niet herhaald zien; toch begint het hier precies hetzelfde, namelijk er wordt verteld dat deze boringen geen schade zullen opleveren.

De avond was goed georganiseerd, vriendelijke mensen, veel deskundigheid, maar helaas... niet alle vragen werden beantwoord en de problemen niet in samenhang bekeken.

** eerst kopen* allemaal getypt en verdorie kan ik het niet mailen of zoiets. Printen, in een enveloppe doen, postzegel erop, de fiets pakken en naar de brievenbus brengen. Gelukkig hebben we die nog in het dorp. Beste mensen, het is wel 2019!

06 JUN 2019

Hoogeveen 05-06-2019

Ministerie van Economische zaken en Klimaat

Inspraakpunt winnings-plan Diever

Postbus 248, 2250 AE Voorschoten

Geachte Minister,

Hierbij maak ik bezwaar tegen het ontwerp besluit gaswinningplan Diever van Vermilion Energy Nederlands BV. Als eigenaar van de recreatiewoning , binnen 10 kilometer van de winningplaats en daarom belanghebbende, maak ik bezwaar omdat prognoses veelal onjuist zijn gebleken en schadevergoedingen via de staatstoezicht op de mijnen veelal ontoereikend en langdurende processen zijn gebleken.



Figuur 1 Locatie van recreatiewoning ten opzichte van winningplaats aangegeven met zwarte stip

Voor zowel bodemdaling als bodemtrillingen wordt geen significante impact verwacht. Mochten omwonenden toch een effect of schade ondervinden, dan kan dat gemeld worden bij Vermilion . Hier wordt niet gesproken over planschade waar ik wel voor in aanmerking wil komen. Huizen in Groningen blijken onverkoopbaar te zijn geworden door de schade van gaswinning en dat is op een andere wijze gebeurd dan fracken. Fracken heeft veel rapporten waarin de schadelijkheid ervan wordt geduid .

Het voorkomen Diever bevindt zich gedeeltelijk onder Natura2000 gebied (Drents-Friese Wold & Leggelderveld). Uit de natuurtoets blijkt dat er geen significante gevolgen te verwachten zijn, staat in het rapport van Vermilion. Hoeveel kennis is er over "gaswinning onder natura 2000 gebieden " waardoor dit gestaafd kan worden? Voor Natura 2000 gebieden wordt fors geld betaald, en dit dan

teniet door voor economisch gewin? Accumulatie van meerdere factoren ;hoeveelheid gas, de mogelijke productiesnelheid, het verloop daarvan in de tijd, maar ook over de uiteindelijke bodemdaling, kan heel andere uitkomsten geven door de grote hoeveelheid aan onzekerheden. 14 jaar gaswinning kan schadelijke gevolgen geven door toediening van zouten en chemicaliën in een voedingstofarme omgeving als dit natuurgebied is.

Dat er onzekerheden zijn wordt erkend door de volgende informatie van Vermilion ; “Aardgas bevindt zich op ongeveer 2 kilometer diepte onder druk in een poreuze gesteentelaag, zoals zandsteen. Doordat de vorm van het voorkomen alleen uit indirecte metingen kan worden vastgesteld, en doordat gesteente-eigenschappen alleen worden gemeten in en vlakbij de putten, bestaat er een onzekerheid over de grootte en de andere eigenschappen van het voorkomen. Voorspellingen zullen daardoor altijd door een onzekerheidsmarge omgeven zijn”.

“De vorm van het voorkomen wordt bepaald uit de analyse van geluidsgolven (zgn. seismiek). De seismiek heeft altijd een zekere mate van ruis. Bovendien zijn de voortplantingssnelheden in de lagen boven het voorkomen onzeker. De exacte diepte van het voorkomen is alleen bekend waar een put het reservoir binnengaat, op een heel klein aantal plaatsen dus. Het gevolg daarvan is dat er een beperkte mate van zekerheid is over de vorm van het voorkomen. Uit de boorgatmetingen worden de eigenschappen berekend van het gesteente rond de boorgaten. De eigenschappen van de gesteenten verder weg van de boorgaten worden verkregen door correlatie tussen de verschillende boorgaten, met behulp van een model van de ondergrond. Inherent hieraan zijn onzekerheden, omdat de eigenschappen van de gesteenten niet overal hetzelfde zijn, en metingen op een klein aantal locaties over een heel voorkomen geëxtrapoleerd moeten worden. Omdat de eigenschappen van maar een heel klein deel van het gesteente echt gemeten zijn, moge duidelijk zijn dat de inschatting van de eigenschappen van het voorkomen als geheel deels op extrapolerende schattingen gebaseerd zijn”. Onzekerheid op onzekerheid. Modellen zijn algemene rekenfactoren geen feiten, ook hier zitten onzekerheidsfactoren in. Jaar na jaar kunnen de onzekerheden steeds meer accumuleren.

Grondwaterwinning vindt plaats op meer dan 6 km afstand van de Diever locatie (Figuur 6-7), op 30-70m diepte zonder interactie schrijft Vermilion in het rapport. Er zijn rapporten van gas in het drinkwater. Fracken is gesteente breken. Jaar na jaar zou dit weleens anders kunnen breken dan verwacht. De hoge druk en de chemicaliën zullen hun werk doen. De afstand lijkt veel te kort.

Ook na het stoppen van de gaswinning blijken de bodemdaling en de aardbeving niet te stoppen te zijn. Uit het rapport van Vermilion: ‘Bij de effecten die aan de oppervlakte merkbaar zijn, speelt niet alleen de sterkte en de diepte van de beving een rol, maar ook de samenstelling van de ondiepe ondergrond. Met name bepaalde zand/veen combinaties kunnen extra gevoeligheid veroorzaken”. Het Drents Friese Woud waar de recreatiewoning staat, is opgebouwd uit zand /veen grond. Daarom lijkt planschade en een goede regeling bij aardbeving en schade door bodemdaling op voorhand goed geregeld moet zijn voordat de gaswinning plaats kan vinden. Het doorboren van veenlagen kan bodemdaling veroorzaken doordat zuurstof toelating het veen doet slinken.

Hoogachtend,

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
 Inspraakpunt winningsplan Diever
 Postbus 248
 2250 AE Voorschoten

13 JUN 2019

Betreft: zienswijze op ontwerp instemmingsbelsuit dato 08-05-2019 van winningsplan voor gasveld Diever van de firma Vermilion.

Aan: Zijne Excellentie de Minister van Economische Zaken en Klimaat,

Hierbij bied ik u mijn zienswijze aan op uw ontwerp instemmingsbesluit.

1. ref. beoordeling Planmatig Beheer (5.1)

1.1. Vermilion heeft het recht en de plicht tot winning uit het gasveld Diever, *zolang dit veilig en verantwoord kan* (Mijnbouwwet).

Ad 1.1. Terwijl de minister bezig is om de gebreken van de huidige winning te motiveren aan de rechtbank Den Haag (zaak aangespannen door Milieudefensie Westerveld), heeft hij in de tussentijd de onbegrijpelijke beslissing genomen om in deze fase te willen instemmen met de winning van extra 1.8 miljard kubieke meter gas.

Nu de minister aangeeft in zijn ontwerpbesluit dat dit nieuwe gasvolume wat hem betreft ook versneld mag worden gewonnen baart dit mij grote zorgen ten aanzien van de aspecten veiligheid voor de bewoners van het winningsgebied en een verantwoorde winning.

1.2 SodM en TNO hebben het winningsplan Diever *volgens de gebruikelijke methode* getoetst op *planmatig beheer* en concluderen dat het winningsplan voldoet aan *de wettelijke eisen*.

Ad 1.2 Het winningsplan voldoet kennelijk aan juridische en technische normen volgens gebruikelijke methodes, (reken)modellen en interpretaties.

Er is nergens rekening gehouden met de levens, rechten, belangen en waarden van inwoners van het winningsgebied.

De recente ervaringen met sociale- en individuele ontwrichtingen van de levens van bewoners van het Groninger gasveld worden weer totaal genegeerd.

2. ref. bodemdaling (5.2)

2.1 Meetplan (art. 30 Mbb)

Vermilion heeft het gasveld in Diever ontdekt in 2014 en produceert het gas sinds oktober 2015.

Pas op 20 november 2017 is door Vermilion een meetplan ingediend.

Een gecombineerd meetplan voor de velden Diever, Eesveen en Nijnsleek.

In juni 2018 is door Vermilion, conform art. 31 Mbb, het resultaat van de metingen van bodemdaling en bodemtrilling aan de Inspecteur-Generaal der Mijnen overlegd.

Ad. 2.1 Is dit bijna drie jaar na het begin van de productie van het gasveld wel als verantwoord en veilig voor de bewoners te beoordelen?

3. ref. Bodemtrilling (5.3)

3.1 Vermilion heeft aangegeven, dat *volgens de DHAIIS-methode*, het gasveld Diever de eigenschappen heeft die overeenkomen met velden die, *statistisch gezien, een verwaarloosbare kans hebben op het genereren van bodemtrillingen*.

Ad. 3.1 Dit, terwijl het eerste winningsplan beschrijft, dat er *een kans op beven is van 42% voor bevingen groter dan M2.5*.

Het is voor de bewoners van het productiegebied moeilijk te bevatten, dat er bij een lagere hoeveelheid geproduceerd gas *een kans op beven van 42%* is, terwijl die kans bij een grotere en snellere gasproductie *verwaarloosbaar* zou zijn.

Waarbij dan komt dat volgens de *tijdelijke leidraad "Methodiek voor risicoanalyse omtrent geïnduceerde bevingen door gaswinning"* door Vermilion uitgevoerde Seismische Risico Analyse (SRA) van zowel het eerdere winningsplan als het nu gewijzigde winningsplan (gebaseerd op een nieuwe geologische *interpretatie* van de ondergrond van het gasveld Diever), beide resulteren in een risico categorie I.

Er ontstaat bij mij dan grote twijfel over de *gebruikte methoden, (reken)modellen, interpretaties en gehanteerde normen*. Zal bij nieuwe geologische interpretaties en een meer definitieve leidraad of nieuwere meer complexe modellen, de kans op bevingen in dit gasveld niet groter blijken te worden bij voortschrijdende inzichten en leringen uit de recente aardbevingsgeschiedenis in Groningen vanaf 1959 tot nu toe? Er is veel dat wij nog niet weten (zie ook Shell World NL, juni 2019).

De aangehaalde 'verklaring' dat het verschil in bevingskansen wordt veroorzaakt door de B-factor, een maat voor de breukdichtheid van het reservoir, overtuigt mij niet omdat dit wellicht een te simplistische uitleg is voor een gecompliceerde gebeurtenis.

3.2 Inmiddels blijkt, dat tegelijkertijd met de gemeente Westerveld, ook Milieudefensie Westerveld de procedure rond het vigerend instemmingsbesluit uit 2017, heeft voorgelegd aan de rechtbank Den Haag. De rechtbank heeft inmiddels een tussenuitspraak gedaan en geoordeeld dat het besluit uit 2017 op belangrijke punten "ontoereikend is gemotiveerd door de minister en als gevolg daarvan niet in stand kan blijven".

Ad. 3.2 Het ontwerp instemmingsbesluit van 9 mei 2019 voor de verhoogde en versnelde winning uit het gasveld Diever wordt daardoor nog onbegrijpelijk en verontrustender.

4. ref. Schademelding en Schadeafhandeling

4.1 Vermilion geeft aan dat mocht er schade optreden zij de verplichting heeft die schade te vergoeden.

Ad. 4.1 De rechtbank in Den Haag deelt de mening van Milieudefensie Westerveld, dat het voorschrift van de minister ten aanzien van het proces van schademelding en –afhandeling “*niet duidelijk is en te onbepaald*”. Er kan niet met een dergelijk voorstel worden volstaan.”

Ook de komst van een landelijk schadeprotocol en een landelijke schadecommissie leiden niet tot een ander oordeel, aangezien volstrekt onduidelijk is hoelang de verwezenlijkingen hiervan op zich laten wachten.

Terwijl de minister bezig is om de gebreken van de huidige winning te motiveren aan de rechtbank, heeft hij in de tussentijd de onbegrijpelijke beslissing genomen om in deze fase te willen instemmen met een nieuw winningsplan (van 27 juli 2018) van Vermilion.

5. ref. Sociaal-politieke gebeurtenissen

5.1 Kamerdebat

Op 4 juni 2019 vond er een Tweede Kamerdebat plaats met minister-president Rutte, minister van EZK Wiebes en minister BZKR Ollongren, over de gaswinningsproblematiek in Groningen naar aanleiding van de aardbeving (M3.4) in Westerwijtwerd op 22 mei jl.

Daarbij heeft minister-president Rutte driemaal excuses gemaakt aan de Groningers en de bevolking van Nederland namens het hele kabinet, ten aanzien van:

- De veiligheid van bewoners, gebouwen en infrastructuur die, vanaf 1959 (ontdekking gasveld Groning door de NAM) tot de grote aardbeving bij Huizinge (M.3.6) in 2012, en zelfs tot nu toe, ondanks meerdere serieuze waarschuwingen, totaal veronachtzaamd en gebagatelliseerd werden.

Nu pas, juni 2019, maakt NAM studies naar aardbevingen toegankelijk (Shell World NL, juni 2019).

Het ‘Nationaal contactpunt voor de OESO-richtlijnen’ noemt de omgang met de slachtoffers van de aardgasbevingen in Groningen een schending van de mensenrechten (recht op leven en een menswaardig bestaan).

- De complexiteit van de afbouw van de gaswinning is totaal onderschat.
- De onbalans tussen enerzijds juridische perfectie en anderzijds de snelheid van handelen en daadkracht. Met name t.a.v. schademeldingen en schadeafhandelingen en t.a.v. de uitvoering van versterkingsoperaties.

In het 18:00 uur NOS-journaal van 28 mei jl. stelde de directeur van SodM: “De gaswinning en de versterkingsoperaties in Groningen moeten als crisissituaties behandeld worden”.

5.2 Mijn conclusies

Door verstikkende bureaucratie, een gevolg van het nastreven van juridische en technische perfectie, is Groningen in een acute crisissituatie (een nachtmerrie, column Marjoleine de Vos in NRC 27 mei 2019) terechtgekomen.

De waarden, belangen en rechten van de mensen in de productiegebieden in Groningen zijn jarenlang miskend, zowel door de productiemaatschappijen als ook door de opeenvolgende regeringen en politieke partijen. Dat heeft geleid tot sociaalmaatschappelijke ontwrichting en tot gevoelens van machteloosheid, moedeloosheid, wantrouwen en onverschilligheid, jegens overheden en productiebedrijven.

Om maar niet te spreken van de effecten op individuele levens door gederfd levensgeluk, ernstige psychische- en fysieke gezondheidsschades en onveilige en onleefbare gebouwen.

Nu hebben bewoners van gebieden met kleine gasvelden met de gebeurtenissen en de ervaringen in Groningen in het geheugen, dezelfde gevoelens van wantrouwen etc. als de Groningers. Overheden en productiebedrijven hebben hun geloofwaardigheid grotendeels verloren: dat is sociale en individuele ontwrichting, die niet met bureaucratische procedures en regels en louter rationele argumenten kan worden opgelost. De logica van het Gevoel is ouder en sterker dan de logica van de Rede.

Bevolkingen willen invloed kunnen uitoefenen op regeringsbesluiten omdat die hun levens, hun waarden, hun belangen en hun rechten raken.

Daarvoor is communicatie tussen mensen nodig, niet alleen over feiten, redenen en cijfers (informatiebijeenkomsten), maar ook over belangen en gevoelens en over toekomstverwachtingen, waarden en lange termijn scenario's.

6. Mijn verzoek aan de minister

- Rekening te houden met de te trekken leringen uit de gasproductiegeschiedenis van Groningen.
- De excuses van het kabinet aan de Groningers en de Nederlandse bevolking waar te maken.
- De recente rechtelijke uitspraken over de gaswinning in Diever ter harte te nemen.
- En zijn ontwerp instemmingsbesluit van 9 mei 2019 over het winningsplan van het gasveld Diever ingediend door Vermilion op 27 juli 2018, in het licht van al het bovenstaande ernstig te heroverwegen.

StWapsc, 12 juni 2019

17 JUN 2019

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Inspraakpunt winningsplan Diever
Postbus 248
2250 AE Voorschoten

Diever 12 juni 2019

Betreft: ZIENSWIJZE

Geachte mijnheer/mevrouw

In Groningen wordt de gaswinning momenteel i.v.m. aardbevingen verminderd en in Drenthe wordt de winning opgeschroefd. Hoe gek kan je het maken.

In Groningen waren er jaren geleden ook vast allerlei rapporten en voorspellingen, daar is niets van uitgekomen.

Dus ik geloof niets van alle rapporten en voorspellingen over bodemdaling, trillingen en aardbevingen.

Waarom worden wij dan in Drenthe blootgesteld aan allerlei risico's en dezelfde ellende die ~~ze~~ in Groningen nu hebben?

Vermilion is een onbetrouwbare partij die zich niet aan winningafspraken houdt.

Voor ons zelf hebben we hier geen gas nodig het merendeel van de huizen zijn al van voorzien van zonnepanelen en zijn eenvoudig aan te passen met warmtepompen of elektrische C.V. ketels.

Door alle plannen zijn de huizen hier nu al in waarde gedaald wie vergoed deze schade?

DUS STOP MET DE GASWINNING en laat de bodem met rust !!!!

Ministerie van Economische zaken en klimaat.
 Inspraakpunt Winningsplan Diever.
 Postbus 248
 2250AE Voorschoten

18 JUN 2019

Plaats, Vledderveen
 Datum 15 juni 2019

Betreft: Ontwerp-instemmingsbesluit wijziging winningsplan Diever

Geachte Minister,

Als inwoner van de gemeente Westerveld maak ik gebruik van de mogelijkheid om een zienswijze in te dienen over uw ontwerp-instemmingsbesluit wijziging winningsplan Diever.

Risico op schade.

Vermilion geeft aan dat bodemdaling door aardgaswinning een geleidelijk proces is dat zeer traag verloopt, waarbij de maximale helling zeer beperkt is. Bodemdaling veroorzaakt meestal geen schade omdat de daling geleidelijk en gelijkmatig plaatsvindt en in dit geval ook nog eens gering is. Vanwege de grote onzekerheden is een goede nulmeting van groot belang bij schadeafwikkeling. Ik wil daarom dat voorafgaand aan de winning er een nulmeting van mijn woning wordt gemaakt.

Schadeafhandeling

In uw ontwerpbesluit geeft u aan dat het risico op schade gering is. Maar schade is nooit geheel uit te sluiten. Voor mij is van groot belang dat de onafhankelijkheid en objectiviteit van de eventuele schadeafwikkeling voldoende gegarandeerd zijn. Mijns inziens kunt u uw instemmingsbesluit pas van kracht laten worden, nadat er een onafhankelijke schadeafhandeling operationeel is. U moet er ook voor zorgen dat wanneer Vermilion, vanwege onvoorziene omstandigheden, in de toekomst niet meer of onvoldoende aan zijn financiële verplichtingen kan voldoen, de vergoeding van schades en compensatie te allen tijde is gegarandeerd door de Staat. U zou daarbij de schadevergoeding vanuit het Waarborgfonds mijnbouwschade niet moeten beperken tot natuurlijke personen maar verbreden naar alle rechtspersonen. Ik wil dat, net als u voor het Groningenveld heeft gedaan, het principe van omgekeerde bewijslast geldt voor dit gasveld. Vermilion moet dan dus in geval van schade aantonen dat de schade niet het gevolg is van de gaswinning.

Onzekerheden

De Onderzoeksraad voor de Veiligheid (OvV) heeft u in 2015 geadviseerd om het burgerperspectief structureel en herkenbaar mee te nemen in de besluitvorming. Ik vind dat u in het ontwerp-instemmingsbesluit dat nu voorligt, daar maar ten dele aan tegemoet komt.

In het winningsplan en de technische adviezen wordt de kans op bodemdaling, bodemtrilling en bodembeweging als klein beoordeeld. De decentrale overheden vinden het van groot belang dat gedurende de gaswinning en de periode daarna wordt gemonitord of de werkelijke bodemdaling overeen blijft komen met de te verwachten maximale bodemdaling van 40 millimeter. Zij adviseren verder om de voorwaarde op te nemen dat de betrokken adviserende partijen tijdig op de hoogte worden gesteld wanneer de bodemdaling niet binnen de in het winningsplan aangegeven grenzen verloopt. De decentrale overheden pleitten bovendien voor een regionale overzichtskaart waarop ook de cumulatieve effecten van alle gaswinningsactiviteiten en overige mijnbouwactiviteiten in de regio zichtbaar te maken.

De decentrale overheden verwoorden hiermee goed het gevoel van onzekerheid waarmee ik als bewoner van dit gebied kamp. Door het advies van de decentrale overheden niet als voorschrift op te nemen in het instemmingsbesluit negeert u mijns inziens het burgerperspectief.

Communicatie

In het ontwerpbesluit geeft u aan dat u vindt dat de communicatie zorgvuldig en publieksvriendelijk moet zijn, zodat burgers gedegen, consistent en transparant worden geïnformeerd. Jammer genoeg past u dit nog niet toe en verwijst u slechts naar (traditionele) inloopbijeenkomsten voor inwoners. Het winningsplan en het ontwerpbesluit voldoen op het aspect van leesbaarheid, en dus het burgerperspectief, niet aan de ministeriële toezeggingen.

Alles overziend ben ik van mening dat u niet kunt instemmen met het ontwerp-instemmingsbesluit wijziging winningsplan Diever. Ik ga ervan uit dat u mij van de verdere procedure op de hoogte houdt.

Hoogachtend,

Handtekening:

Naam

Straat en huisnummer

Postcode en woonplaats

Telefoonnummer

e-mailadres

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Inspraakpunt winningsplan Diever
Postbus 248
2250 AE Voorschoten

18 JUN 2019

Willemsoord, 18-6-2019

Betreft: zienswijze inzake ontwerp instemmingsbesluit dd. 8 mei 2019 over 'winingsplan Diever '
door Vermilion Energy Netherlands B.V. (hierna: Vermilion)

Geachte heer, mevrouw,

Als belanghebbende wil ik onderstaand mijn zienswijze kenbaar maken:

1. Het ontwerp instemmingsbesluit is strijdig met artikel 2 en in het bijzonder artikel 8 van het Europese Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM)

Dit artikel betreft

Lid 1: "recht op eerbiediging van privé familie- en gezinsleven, zijn woning en zijn correspondentie."

Lid 2: "geen inmenging van enig openbaar gezag is toegestaan in de uitoefening van dit recht door voor zover bij wet is voorzien en in een democratische samenleving noodzakelijk is in het belang van de nationale veiligheid, de openbare veiligheid of het economisch welzijn van het land, het voorkomen van wanordelijkheden en strafbare feiten, de bescherming van de gezondheid of de goede zeden of voor de bescherming van de rechten en vrijheden van anderen"

Dit verdrag is direct van toepassing bij het ontwerp instemmingsbesluit zolang het ministerie onzorgvuldig omgaat met de instemming voor gaswinningsactiviteiten.

De onzorgvuldigheid is gelegen in het feit:

- a. dat de uitspraak van de rechtbank van Den Haag dd. 9 april zaaknummers SGR 17/6077 en SGR 17/610, niet verwerkt is in dit ontwerp instemmingsbesluit. Hierdoor is het voor mij als belanghebbende niet duidelijk of er een zorgvuldige risico afweging is gedaan door de betreffende instanties op de manier die de rechtbank benoemd en bedoeld. Wel is duidelijk de het ministerie van Economische Zaken en Klimaat nog een reparatie moet uitvoeren krachtens deze uitspraak van het vorige winningsplan wat mogelijk gevolgen heeft voor het huidige winningsplan en de risicobeoordeling door de betreffende instanties waarop het ontwerp instemmingsbesluit is gebaseerd. Hierdoor is niet duidelijk op welke gegevens ik mijn zienswijze kan baseren.
- b. Het winningsplan omvat foute informatie. Dit is niet opgemerkt door de betreffende organisaties die het winningsplan moeten controleren en narekenen om te komen tot een risico bepaling. Zij lijken de bevindingen van Vermilion slechts te kopiëren zonder zelfstandig en onafhankelijk onderzoek te doen.

Een voorbeeld hiervan is de rekenmethode van de seismiteit. Deze was in het vorige winningsplan 42% +/- 8%. Deze is nu opnieuw berekend en ondanks de verhoging van de productiecapaciteit naar 1,5 miljoen Nm³ /dag (3 x zoveel als in het eerdere winningsplan) stelt het bedrijf dat de kans op seismiteit is **af**genomen naar 19%. De wijziging van de gekozen parameters wordt onvoldoende verklaard.

Sinds 25 juni 2018 is het seismische station in Kallenkote (geofoon en versnellingsmeter) geplaatst en overgenomen door het KNMI. Op meerdere momenten is geeft dit station een uitslag. Bijvoorbeeld op 9 maart 2019. Bij navraag kan niet bepaald worden of het hier om bodemtrilling gaat of niet omdat dit meetstation te ver afstaat van de het volgende meetstation (in Eleveld) waardoor de nauwkeurigheid pas vanaf bodemtrillingen vanaf 1.5 M geregistreerd kunnen worden. Dit is bevestigd door zowel Vermilion in een schrijven aan de gemeente Weststellingwerf als uitgelegd door het KNMI.

Op blz. 58 in het winningsplan "Aanvraag instemming Diever Winningsplan versie 3.0 van 27 juli 2018" is figuur 17.2 opgenomen door Vermilion waarbij gesuggereerd wordt dat de 'detectie-drempel-magnitude' vanaf 0.5 M geregistreerd kan worden. Dit is strijdig met de uitspraken van het KNMI en het schrijven van Vermilion dd. 21 januari 2019 met referentie: 022/ST/2019 waarin genoemd wordt dat bodemtrillingen pas geregistreerd kunnen worden vanaf 1.5 M. Als belanghebbende kan ik mij geen betrouwbaar beeld vormen van de risico's waaraan mijn woning wordt blootgesteld. Daarnaast wil ik benadrukken dat het voor mij als belanghebbende belangrijk is dat er nauwkeurig wordt gedocumenteerd hoe de ontwikkeling van seismiteit in het veld Diever zich opbouwt. Immers bodemtrillingen kennen een exponentiele opbouw, gezien de ervaringen over de jaren in het Groningerveld. Zover ik kan nagaan wordt dit niet gedaan en hierdoor is de wijze waarop het advies tav bodemtrillingen gedaan wordt mijns inziens onvoldoende onderbouwd en betrouwbaar.

2. Het ontwerp instemmingsbesluit is strijdig met de mijnbouwwet artikel 36: zie bovengenoemde redernatie. Hiertoe stel ik dat het ontwerp instemmingsbesluit niet genomen had mogen worden.
3. Bebouwing in dorpen en wijken binnen een straal van 5 km vanaf de randen van het veld variëren sterk in bouwkundige eigenschappen, bijna geen huis is gelijk. In een groot deel van het gebied staan woningen gefundeerd op staal. De omgeving staat te boek als archeologisch interessant en kent een rijke historie. In de omgeving komen veel oude panden voor met een historische waarde. Het dorp Diever en omgeving is deels gevormd door een keileem laag die op verschillende dieptes voorkomt. Scheuring in deze laag zou onherstelbare veranderingen geven in het landschap, in de waterhuishouding en aan de historische bebouwing. Deze schade is niet alleen aan panden maar ook aan het landschap. Als belanghebbende zie ik dit aspect niet terug in de beoordeling van de risico's. In Groningen heb ik gezien dat hele dorpen hun historische kenmerken verliezen ten gunste van economisch belangen. Het ontwerp instemmingsbesluit zou dan ook op bedreigingsrisico van deze cultuurhistorische waarden beoordeeld moeten worden. Dit lees ik niet terug.
4. Omdat gebouwen in mijn omgeving zo divers zijn. Stel ik dan ook dat 100% van de opbouw in van alle panden in het gebied een bouwkundige meting van opstal en fundamenteën krijgen inclusief agrarische bedrijfsobjecten zoals stallen, schuren en mestkelders door een onafhankelijk bureau (bij voorkeur NIVRE gecertificeerd) moet hebben om vast te kunnen stellen of er sprake is van schade door mijnbouw. De in het winningsplan gestelde verwaarloosbare kans op schade door toepassing van de SRA-beslisboom is slechts een schematische beoordeling op de omvangrijkheid van de economische schade en is voor mij als belanghebbende niet relevant. Iedere kans op schade dient serieus genomen te worden en alles in het werk gesteld om dit zo klein mogelijk te laten zijn en vaststelling van de schade zo eenvoudig mogelijk. Daarnaast stelt de Technische commissie bodembeweging (Tcbb) in haar advies aan de Minister dat voor het aantonen van causaal verband tussen mijnbouw en schade een bouwkundige opname nuttig is.

“De Tcbb acht een dergelijke (bouwkundige) opname nuttig voor het geval nadien in de betreffende woning schade ontstaat tijdens of na de uitvoering van mijnbouwactiviteit. In dat geval zal de burger eenvoudiger een mogelijk causaal verband met de mijnbouwactiviteit kunnen aantonen.” Bron: advies Tcbb dd 6 september 2018

https://www.tcbb.nl/file/download/57087387/DOMUS-18236399-v5-22082018_Nulmeting_EZK.pdf

Een *representatieve* bouwkundige opname wordt echter afgeraden in dit advies.

Het stelt mij als belanghebbende dan ook niet gerust dat juist in het najaar van 2018 een representatieve bouwkundige opname in mijn omgeving is ingezet door

Vermilion. Daarbij is het voor mij als belanghebbende niet duidelijk welke panden voor mij als referentie pand gelden en wat de waarde is van een dergelijke opname. Graag hierover meer informatie.

De 'spelregels' over hoe er met schade door mij als belanghebbende wordt omgegaan zijn niet duidelijk en aan verandering onderhevig. Momenteel moet ik mij als belanghebbende nog wenden tot Vermilion. Dat er tot nu toe nog geen schade is toegekend door het bedrijf stelt allerm minst gerust. Blijkbaar is het lastig om schade door gaswinning erkend te krijgen. Er is een advies schadeprotocol kleine velden maar dit is nog niet operationeel en gezien de opvattingen hierover onder deskundigen lijkt deze schaderegeling eerder een bureaucratische drempel op te werpen dan een vertrouwenwekkende hulp voor mij als belanghebbende. Daarnaast is het meetnetwerk in mijn omgeving volstrekt nog niet op orde. Omdat tijdens de winning de spelregels veranderd worden verzoek ik het ontwerp instemmingsbesluit pas te nemen minimaal totdat hier duidelijkheid over is.

5. Gaswinning heeft o.a. effect op de waterhuishouding, de belasting op natuurgebieden. In een gebied met Natura 2000, stuwwallen en veenweidegebieden kan dit effect niet buiten de beoordeelde risico's vallen. De beoordeling van risico's (o.a. gevolgen bodemdaling) in dit ontwerp instemmingsbesluit zijn te beperkt genomen en de inzichten en kennis over effecten zijn inmiddels toegenomen. De kansberekening op schade is derhalve onvoldoende door het huidige gehanteerde model berekend en dient herzien te worden in het licht van art. 36 lid 1. Mijnbouwwet. Daarnaast is het plan niet beoordeeld ten aanzien van recente uitspraken van de Raad van State inzake Programma Aanpak Stikstof (PAS). Ik vraag mij af of dit niet had gemoeten en of dit consequenties heeft voor dit plan.
6. Vooraf aan de winning moet duidelijk zijn voor mij als belanghebbende of er een waarborgfonds is en hoeveel procent van de omzet in dit schadefonds voor eventueel toekomstige schade wordt gereserveerd. Hierin dient ook verwerkt te worden het aspect van 'waardevermindering van woningen'. Ik lees hier in het ontwerp instemmingsbesluit niets over terug. Vanuit het 'zorgvuldigheidprincipe' uit de Algemene wet bestuursrecht zou dit eerst duidelijk moeten zijn alvorens mij als belanghebbende wordt gevraagd naar mijn mening in de vorm van een zienswijze.
7. Lekkage van delfstoffen: conform de Mijnbouwwet artikel 34 en 36 wordt een ontwerp instemmingsbesluit begeleid door een paragraaf ter voorkoming van risico's voor veiligheid en milieu. Gezien de vele incidenten, die in de mijnbouwindustrie de laatste jaren bekend zijn geworden, is het noodzakelijk dat de afwerking en de afdichting van het reservoir wordt verbeterd, waardoor de risico's worden geëlimineerd. De effecten van deze risico's laten zich samenvatten in de vorm van zinkgaten (ernstige lokale bodemdaling), explosies, brand en milieuverontreinigingen. De milieuverontreinigingen laten zich samenvatten in verontreinigingen van de bodem, drinkwater, grondwater en de atmosfeer. Methaanemissies in de atmosfeer hebben een 26 keer groter broeikas effect dan eenzelfde emissie van het verbrandingsproduct CO₂. De verontreinigingen hebben

hun oorsprong tijdens het boorproces van de put. Grote spoelingverliezen tijdens de boring zijn een indicatie van lekkagepaden langs de buitenkant van de put, die niet direct zichtbaar worden. In het winningsplan en het ontwerp instemmingsbesluit wordt hier niet op ingegaan. Hierbij verzoek ik de minister om in zijn instemmingsbesluit in te gaan op de risico's als boven beschreven.

8. Conform de 'gedragscode gaswinning kleine velden' behoort Vermilion een project afstemming programma te hebben en zich hiernaar te gedragen, dit is tot op heden niet gecommuniceerd of uitgevoerd ondanks de paragraaf communicatie in de het ontwerp instemmingsbesluit winningsplan Diever en het advies van de gemeente Westerveld. Hiermee wordt wantrouwen en onzekerheid bewerkstelligd. Ik stel dan ook dat dit eerst duidelijk en in gang gezet moet zijn voor het winningsplan de instemming krijgt.
9. Op geringe afstand liggen meerdere kleine gaswinningsvelden: hetzij reeds in productie genomen hetzij nog plannen voor in productie name (o.a. De Blesse, Den Hoeve, Vinkega, Noordwolde, Weststellingwerf, Oldelamer, Eesveen, Nijensleek). Ik stel dat het inschatten van risico's in zijn geheel beoordeeld dient te worden door het SodM en TNO. Dit is tot op heden niet gebeurd. Gezien de optimistische prognoses van de producties in deze velden door Vermilion (<https://www.vermilionenergy.com/our-operations/europe/netherlands.cfm>) is de druk op dit specifieke gebied groot. Ik zie onvoldoende terug in hoeverre hiermee rekening gehouden is en in hoeverre geleerd is van de ervaringen in het Groninger veld.
10. Ten aanzien van veiligheid en gezondheid van inwoners in deze regio zie ik niet dat hiermee rekening gehouden is in het besluit. Te gemakkelijk wordt de kans op cosmetische schade aan woningen benoemd als gevolg zonder dat voldoende rekening gehouden wordt wat de gevolgen zijn op het welzijn en de gezondheid van mensen. Ook cosmetische schade aan woningen raakt mensen. Woningen zijn "thuis", de plek waar je je veilig voelt, bezit en waarde. Hier wordt inbreuk op gemaakt en de zorgen hierover treft mensen in hun welzijn en hun gezondheid. Als belanghebbende maak ook ik mij hier zorgen over en zie hier geen aandacht hiervoor in uw plannen.
11. De overheid heeft het klimaatakkoord van Parijs ondertekend, en maakt plannen voor het uitfaseren van aardgas. Ook in het ontwerp instemmingsbesluit winningsplan Diever wordt benadrukt dat gaswinning uit kleine velden zich in een afbouwfase bevindt. De intensivering en het aanboren van nieuwe gas voerende lagen is in dit opzicht strijdig. Ik vraag u derhalve nogmaals dit ontwerp instemmingsbesluit winningsplan Diever te vernietigen.

Hoogachtend,

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
 Inspraakpunt winningsplan Diever
 Postbus 248
 2250 AE Voorschoten

18 JUN 2019

Vledderveen, 12 juni 2019

Betreft: zienswijze inzake ontwerp instemmingsbesluit dd. 8 mei 2019 over 'winingsplan Diever '
 door Vermilion Energy Netherlands B.V. (hierna: Vermilion)

Geachte heer, mevrouw,

Als belanghebbende wil ik onderstaand mijn zienswijze kenbaar maken:

1. Het ontwerp instemmingsbesluit is strijdig met artikel 2 en in het bijzonder artikel 8 van het Europese Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM)

Dit artikel betreft

Lid 1: "recht op eerbiediging van privé familie- en gezinsleven, zijn woning en zijn correspondentie."

Lid 2: "geen inmenging van enig openbaar gezag is toegestaan in de uitoefening van dit recht door voor zover bij wet is voorzien en in een democratische samenleving noodzakelijk is in het belang van de nationale veiligheid, de openbare veiligheid of het economisch welzijn van het land, het voorkomen van wanordelijkheden en strafbare feiten, de bescherming van de gezondheid of de goede zeden of voor de bescherming van de rechten en vrijheden van anderen"

Dit verdrag is direct van toepassing bij het ontwerp instemmingsbesluit zolang het ministerie onzorgvuldig omgaat met de instemming voor gaswiningsactiviteiten. De onzorgvuldigheid is gelegen in het feit:

- a. dat de uitspraak van de rechtbank van Den Haag dd. 9 april zaaknummers SGR 17/6077 en SGR 17/610, niet verwerkt is in dit ontwerp instemmingsbesluit. Hierdoor is het voor mij als belanghebbende niet duidelijk of er een zorgvuldige risico afweging is gedaan door de betreffende instanties op de manier die de rechtbank benoemt en bedoelt. Wel is duidelijk dat het ministerie van Economische Zaken en Klimaat nog een reparatie moet uitvoeren krachtens deze uitspraak van het vorige winningsplan wat mogelijk gevolgen heeft voor het huidige winningsplan en de risicobeoordeling door de betreffende instanties waarop het ontwerp instemmingsbesluit is gebaseerd. Hierdoor is niet duidelijk op welke gegevens ik mijn zienswijze kan baseren.

- b. Het winningsplan omvat foute informatie. Dit is niet opgemerkt door de betreffende organisaties die het winningsplan moeten controleren en narekenen om te komen tot een risico bepaling. Zij lijken de bevindingen van Vermilion slechts te kopiëren zonder zelfstandig en onafhankelijk onderzoek te doen.

Een voorbeeld hiervan is de rekenmethode van de seismiciteit. Deze was in het vorige winningsplan 42% +/- 8%. Deze is nu opnieuw berekend en ondanks de verhoging van de productiecapaciteit naar 1,5 miljoen Nm³ /dag (3 x zoveel als in het eerdere winningsplan) stelt het bedrijf dat de kans op seismiciteit is *af*genomen naar 19%. De wijziging van de gekozen parameters wordt onvoldoende verklaard.

Tijdens de informatiebijeenkomst in Wapse vroeg ik medewerker van Vermilion hoe het kon dat het seismisch risico opeens zo sterk gedaald is. Deze medewerker moest erkennen dat het risico nog steeds even hoog is; ook al benoemen ze het nu anders. We kunnen niet anders dan concluderen dat dit gegoochel met cijfers is een daarmee onzekerheid bij ons als inwoners te weeg brengt.

Sinds 25 juni 2018 is het seismische station in Kallenkote (geofoon en versnellingsmeter) geplaatst en overgenomen door het KNMI. Op meerdere momenten geeft dit station een uitslag. Bijvoorbeeld op 9 maart 2019. Bij navraag kan niet bepaald worden of het hier wel of niet om bodemtrilling gaat of dat dit meetstation te ver afstaat van het volgende meetstation (in Eleveld) waardoor de nauwkeurigheid pas vanaf bodemtrillingen vanaf 1.5 M geregistreerd kunnen worden. Dit is bevestigd door zowel Vermilion in een schrijven aan de gemeente Weststellingwerf als uitgelegd door het KNMI.

Op blz. 58 in het winningsplan "Aanvraag instemming Diever Winningsplan versie 3.0 van 27 juli 2018" is figuur 17.2 opgenomen door Vermilion waarbij gesuggereerd wordt dat de 'detectie-drempel-magnitude' vanaf 0.5 M geregistreerd kan worden. Dit is strijdig met de uitspraken van het KNMI en het schrijven van Vermilion dd. 21 januari 2019 met referentie: 022/ST/2019 waarin genoemd wordt dat bodemtrillingen pas geregistreerd kunnen worden vanaf 1.5 M. Als belanghebbende kan ik mij niet betrouwbaar een beeld vormen van de risico's waaraan mijn woning wordt blootgesteld. Daarnaast wil ik benadrukken dat het voor mij als belanghebbende belangrijk is dat er nauwkeurig wordt gedocumenteerd hoe de ontwikkeling van seismiciteit in het veld Diever zich opbouwt. Immers bodemtrillingen kennen een exponentiële opbouw, gezien de ervaringen over de jaren in het Groningerveld. Zover ik kan nagaan wordt dit niet gedaan en hierdoor is de wijze waarop het advies tav bodemtrillingen gedaan wordt mijns inziens onvoldoende onderbouwd en betrouwbaar.

2. Het ontwerp instemmingsbesluit is strijdig met de mijnbouwwet artikel 36: zie bovengenoemde redenatie. Hiertoe stel ik dat het ontwerp instemmingsbesluit niet genomen had mogen worden.
3. Bebouwing in dorpen en wijken binnen een straal van 5 km vanaf de randen van het veld variëren sterk in bouwkundige eigenschappen, bijna geen huis is gelijk. In een

groot deel van het gebied staan woningen gefundeerd op staal. De omgeving staat te boek als archeologisch interessant en kent een rijke historie. In de omgeving komen veel oude panden voor met een historische waarde. Het dorp Diever en omgeving is deels gevormd door een keileem laag die op verschillende dieptes voorkomt. Scheuring in deze laag zou onherstelbare veranderingen geven in het landschap, in de waterhuishouding en aan de historische bebouwing. Deze schade is niet alleen aan panden maar ook aan het landschap. Als belanghebbende zie ik dit aspect niet terug in de beoordeling van de risico's. In Groningen heb ik gezien dat hele dorpen hun historische kenmerken verliezen ten gunste van economisch belangen. Het ontwerp instemmingsbesluit zou dan ook op bedreigingsrisico van deze cultuurhistorische waarden beoordeeld moeten worden. Dit lees ik niet terug.

4. Omdat gebouwen in mijn omgeving zo divers zijn, stel ik dan ook dat 100% van de opbouw van alle panden in het gebied een bouwkundige meting van opstal en fundamenteën krijgen inclusief agrarische bedrijfsobjecten zoals stallen, schuren en mestkelders door een onafhankelijk bureau (bij voorkeur NIVRE gecertificeerd) moet hebben om vast te kunnen stellen of er sprake is van schade door mijnbouw. De in het winningsplan gestelde verwaarloosbare kans op schade door toepassing van de SRA-beslisboom is slechts een schematische beoordeling op de omvangrijkheid van de economische schade en is voor mij als belanghebbende niet relevant. Iedere kans op schade dient serieus genomen te worden en alles in het werk gesteld om dit zo klein mogelijk te laten zijn en vaststelling van de schade zo eenvoudig mogelijk. Daarnaast stelt de Technische commissie bodembeweging (Tcbb) in haar advies aan de Minister dat voor het aantonen van causaal verband tussen mijnbouw en schade een bouwkundige opname nuttig is.

"De Tcbb acht een dergelijke (bouwkundige) opname nuttig voor het geval nadien in de betreffende woning schade ontstaat tijdens of na de uitvoering van mijnbouwactiviteit. In dat geval zal de burger eenvoudiger een mogelijk causaal verband met de mijnbouwactiviteit kunnen aantonen." Bron: advies Tcbb dd 6 september 2018

https://www.tcbb.nl/file/download/57087387/DOMUS-18236399-v5-22082018_Nulmeting_EZK.pdf

Een *representatieve* bouwkundige opname wordt echter afgeraden in dit advies.

Het stelt mij als belanghebbende dan ook niet gerust dat juist in het najaar van 2018 een representatieve bouwkundige opname in mijn omgeving is ingezet door Vermilion. Daarbij is het voor mij als belanghebbende niet duidelijk welke panden voor mij als referentie pand gelden en wat de waarde is van een dergelijke opname. Graag hierover meer informatie.

We willen onder uw aandacht brengen dat er in ons gebied een veelheid aan velden is waar het Ministerie al toestemming heeft verleend om te winnen. Ook is er sprake van een nieuw veld aan de Boergrup waar wij wonen. Wij hebben van Vermilion de toezegging gekregen dat er bij ons een bouwkundige opname gedaan wordt. Gezien

de invloedssferen van de verschillende andere velden in onze omgeving verzoek ik u om geen winningsvergunning voor de boorlocatie Wapse af te geven zolang de bouwkundige opname aan onze woning niet heeft plaatsgevonden. Zie hiervoor de bijgevoegde kaart met de invloedssferen van de andere boorlocaties in onze buurt.

De 'spelregels' over hoe er met schade door mij als belanghebbende wordt omgegaan zijn niet duidelijk en aan verandering onderhevig. Momenteel moet ik mij als belanghebbende nog wenden tot Vermilion. Dat er tot nu toe nog geen schade is toegekend door het bedrijf stelt allerminst gerust. Blijkbaar is het lastig om schade door gaswinning erkend te krijgen. Er is een advies schadeprotocol kleine velden maar dit is nog niet operationeel en gezien de opvattingen hierover onder deskundigen lijkt deze schaderegeling eerder een bureaucratische drempel op te werpen dan een vertrouwenwekkende hulp voor mij als belanghebbende. Daarnaast is het meetnetwerk in mijn omgeving volstrekt nog niet op orde. Omdat tijdens de winning de spelregels veranderd worden verzoek ik het ontwerp instemmingsbesluit pas te nemen minimaal totdat hier duidelijkheid over is.

5. Gaswinning heeft o.a. effect op de waterhuishouding. In een gebied met Natura 2000, stuwwallen en veenweidegebieden kan dit effect niet buiten de beoordeelde risico's vallen. De beoordeling van risico's (o.a. gevolgen bodemdaling) in dit ontwerp instemmingsbesluit zijn te beperkt genomen en de inzichten en kennis over effecten zijn inmiddels toegenomen. De kansberekening op schade is derhalve onvoldoende door het huidige gehanteerde model berekend en dient herzien te worden in het licht van art. 36 lid 1. Mijnbouwwet.
6. Vooraf aan de winning moet duidelijk zijn voor mij als belanghebbende of er een waarborgfonds is en hoeveel procent van de omzet in dit schadefonds voor eventueel toekomstige schade wordt gereserveerd. Hierin dient ook verwerkt te worden het aspect van 'waardevermindering van woningen'. Ik lees hier in het ontwerp instemmingsbesluit niets over terug. Vanuit het 'zorgvuldigheidprincipe' uit de Algemene wet bestuursrecht zou dit eerst duidelijk moeten zijn alvorens mij als belanghebbende wordt gevraagd naar mijn mening in de vorm van een zienswijze.
7. Lekkage van delfstoffen: conform de Mijnbouwwet artikel 34 en 36 wordt een ontwerp instemmingsbesluit begeleid door een paragraaf ter voorkoming van risico's voor veiligheid en milieu. Gezien de vele incidenten, die in de mijnbouwindustrie de laatste jaren bekend zijn geworden, is het noodzakelijk dat de afwerking en de afdichting van het reservoir wordt verbeterd, waardoor de risico's worden geëlimineerd. De effecten van deze risico's laten zich samenvatten in de vorm van zinkgaten (ernstige lokale bodemdaling), explosies, brand en milieuverontreinigingen. De milieuverontreinigingen laten zich samenvatten in verontreinigingen van de bodem, drinkwater, grondwater en de atmosfeer. Methaanemissies in de atmosfeer hebben een 26 keer groter broeikaseffect dan eenzelfde emissie van het verbrandingsproduct CO₂. De verontreinigingen hebben hun oorsprong tijdens het boorproces van de put. Grote spoelingverliezen tijdens de boring zijn een indicatie van lekkagepaden langs de buitenkant van de put, die niet direct zichtbaar worden. In

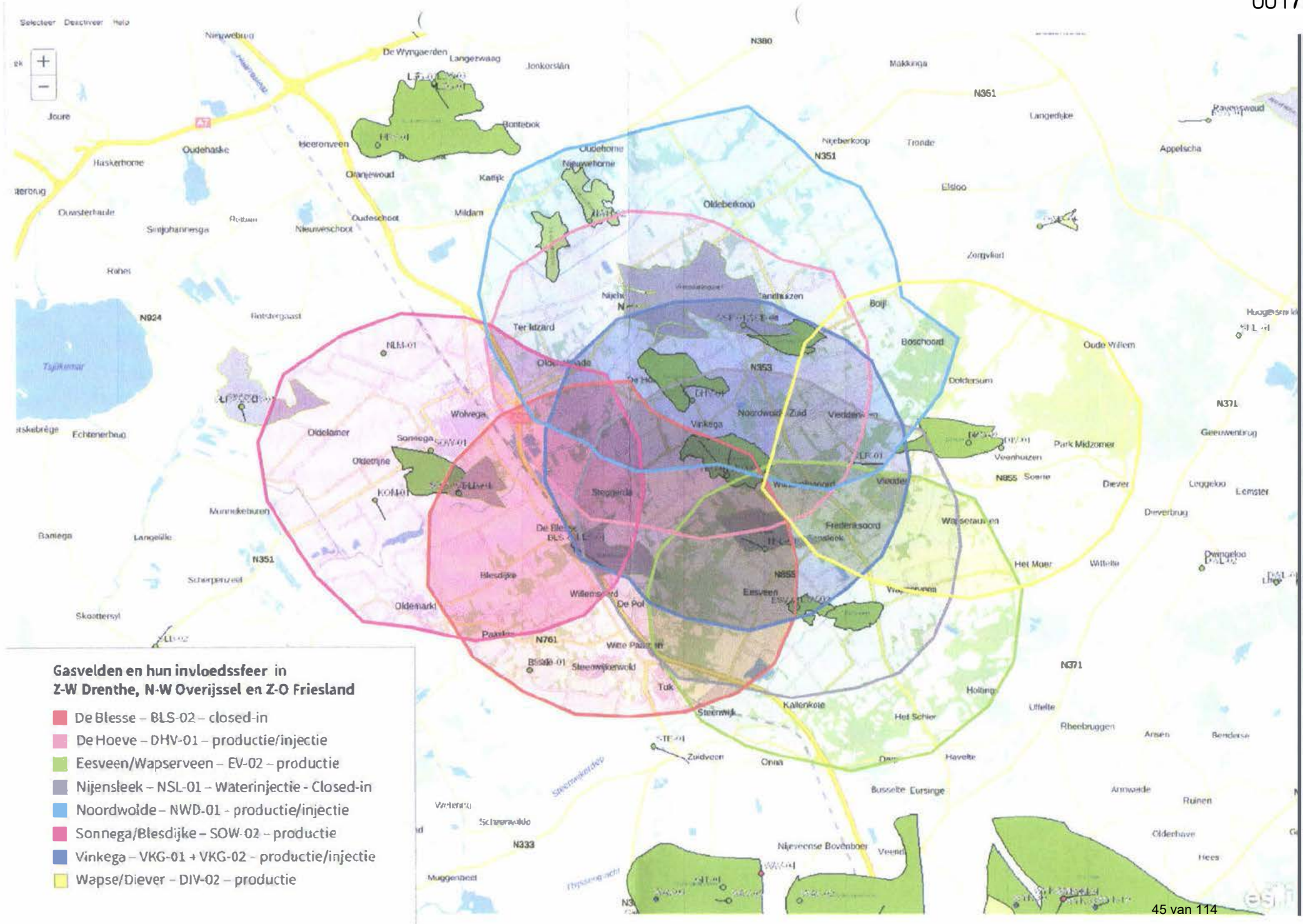
het winningsplan en het ontwerp instemmingsbesluit wordt hier niet op ingegaan. Hierbij verzoek ik de minister om in zijn instemmingsbesluit in te gaan op de risico's als boven beschreven.

8. Conform de 'gedragscode gaswinning kleine velden' behoort Vermilion een project afstemming programma te hebben en zich hiernaar te gedragen, dit is tot op heden niet gecommuniceerd of uitgevoerd ondanks de paragraaf communicatie in de het ontwerp instemmingsbesluit winningsplan Diever en het advies van de gemeente Westerveld. Hiermee wordt wantrouwen en onzekerheid bewerkstelligd. Ik stel dan ook dat dit eerst duidelijk en in gang gezet moet zijn voor het winningsplan de instemming krijgt.
9. Op geringe afstand liggen meerdere kleine gaswinningsvelden: hetzij reeds in productie genomen hetzij nog plannen voor in productie name (o.a. De Blesse, Den Hoeve, Vinkega, Noordwolde, Weststellingwerf, Oldelamer, Eesveen, Nijensleek). Ik stel dat het inschatten van risico's in zijn geheel beoordeeld dient te worden door het SodM en TNO. Dit is tot op heden niet gebeurd. Gezien de optimistische prognoses van de producties in deze velden door Vermilion (<https://www.vermilionenergy.com/our-operations/europe/netherlands.cfm>) is de druk op dit specifieke gebied groot. Ik zie onvoldoende terug in hoeverre hiermee rekening gehouden is en in hoeverre geleerd is van de ervaringen in het Groninger veld.
10. De overheid heeft het klimaatakkoord van Parijs ondertekend, en maakt plannen voor het uitfasen van aardgas. Ook in het ontwerp instemmingsbesluit winningsplan Diever wordt benadrukt dat gaswinning uit kleine velden zich in een afbouwfase bevindt. De intensivering en het aanboren van nieuwe gas voerende lagen is in dit opzicht strijdig. Ik vraag u derhalve nogmaals dit ontwerp instemmingsbesluit winningsplan Diever te vernietigen.

Wij concluderen dat de grote onduidelijkheden en/of ontbreken van onderzoeken c.q. relevante gegevens maken dat er geen weloverwogen besluit over dit winningsplan genomen kan worden. In het plan en het voorgenomen besluit wordt de onzekerheid voor ons als burgers over onze veiligheid en die van onze woning geenszins weggenomen. De onzekerheden voor de burgers wordt ondergeschikt gemaakt aan de economische belangen van Vermilion en van EZ&K.

Handtekening:

Handtekening:



Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Inspraakpunt winningsplan Diever
Postbus 248
2250 AE Voorschoten

19 JUN 2019

Plaats en datum:

17 juni 2019

Betreft: zienswijze inzake ontwerp instemmingsbesluit dd. 8 mei 2019 over 'winningsplan Diever' door Vermilion Energy Netherlands B.V. (hierna: Vermilion)

Geachte heer, mevrouw,

Als belanghebbende wil ik onderstaand mijn zienswijze kenbaar maken:

1. Het ontwerp instemmingsbesluit is strijdig met artikel 2 en in het bijzonder artikel 8 van het Europese Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM)

Dit artikel betreft

Lid 1: "recht op eerbiediging van privé familie- en gezinsleven, zijn woning en zijn correspondentie."

Lid 2: "geen inmenging van enig openbaar gezag is toegestaan in de uitoefening van dit recht door voor zover bij wet is voorzien en in een democratische samenleving noodzakelijk is in het belang van de nationale veiligheid, de openbare veiligheid of het economisch welzijn van het land, het voorkomen van wanordelijkheden en strafbare feiten, de bescherming van de gezondheid of de goede zeden of voor de bescherming van de rechten en vrijheden van anderen"

Dit verdrag is direct van toepassing bij het ontwerp instemmingsbesluit zolang het ministerie onzorgvuldig omgaat met de instemming voor gaswinningsactiviteiten.

De onzorgvuldigheid is gelegen in het feit:

- a. dat de uitspraak van de rechtbank van Den Haag dd. 9 april zaaknummers SGR 17/6077 en SGR 17/610, niet verwerkt is in dit ontwerp instemmingsbesluit. Hierdoor is het voor mij als belanghebbende niet duidelijk of er een zorgvuldige risico afweging is gedaan door de betreffende instanties op de manier die de rechtbank benoemd en bedoeld. Wel is duidelijk de het ministerie van Economische Zaken en Klimaat nog een reparatie moet uitvoeren krachtens deze uitspraak van het vorige winningsplan wat mogelijk gevolgen heeft voor het huidige winningsplan en de risicobeoordeling door de betreffende instanties waarop het ontwerp instemmingsbesluit is gebaseerd. Hierdoor is niet duidelijk op welke gegevens ik mijn zienswijze kan baseren en concludeer ik dat er sprake is van een onzorgvuldig besluit.
- b. In het winningsplan staat onjuiste informatie. Dit is niet opgemerkt door de betreffende organisaties die het winningsplan moeten controleren en narekenen om te komen tot een risico bepaling. Zij lijken de bevindingen van Vermilion slechts te kopiëren zonder zelfstandig en onafhankelijk onderzoek te doen.

Een voorbeeld hiervan is de berekening van de seismiciteit. Deze was in het vorige winningsplan 42% +/- 8%. Deze is nu opnieuw berekend. En ondanks de verhoging van de productiecapaciteit naar 1,5 miljoen Nm³ /dag (3 x zoveel als in het eerdere winningsplan) stelt het bedrijf dat de kans op seismiciteit is ~~af~~genomen naar 19%. De wijziging van de gekozen parameters wordt onvoldoende verklaard.

Sinds 25 juni 2018 is het seismische station in Kallenkote (geofoon en versnellingsmeter) geplaatst en overgenomen door het KNMI. Op meerdere momenten is geeft dit station een uitslag. Bijvoorbeeld op 9 maart 2019. Bij navraag kan niet bepaald worden of het hier om bodemtrilling gaat of niet, omdat dit meetstation te ver afstaat van de het volgende meetstation (in Eleveld) waardoor de nauwkeurigheid pas vanaf bodemtrillingen vanaf 1.5 M geregistreerd kunnen worden. Dit is bevestigd door zowel Vermilion in een schrijven aan de gemeente Weststellingwerf als uitgelegd door het KNMI.

Op blz. 58 in het winningsplan "Aanvraag instemming Diever Winningsplan versie 3.0 van 27 juli 2018" is figuur 17.2 opgenomen door Vermilion waarbij gesuggereerd wordt dat de 'detectie-drempel-magnitude' vanaf 0.5 M geregistreerd kan worden. Dit is strijdig met de uitspraken van het KNMI en het schrijven van Vermilion dd. 21 januari 2019 met referentie: 022/ST/2019 waarin genoemd wordt dat bodemtrillingen pas geregistreerd kunnen worden vanaf 1.5 M. Als belanghebbende kan ik mij niet betrouwbaar een beeld vormen van de risico's waaraan mijn woning wordt blootgesteld. Daarnaast wil ik benadrukken dat het voor mij als belanghebbende belangrijk is dat er nauwkeurig wordt gedocumenteerd hoe de ontwikkeling van seismiciteit in het veld Diever zich opbouwt. Immers bodemtrillingen kennen een exponentiele opbouw. Zie ook de ervaringen over de jaren in het Groningerveld. Zover ik kan nagaan wordt dit niet gedaan en hierdoor is de wijze waarop het advies tav bodemtrillingen gedaan wordt mijns inziens onvoldoende onderbouwd en betrouwbaar.

Het ontwerp instemmingsbesluit is strijdig met de mijnbouwwet artikel 36: zie bovengenoemde redenering. Hiertoe stel ik dat het ontwerp instemmingsbesluit niet genomen had mogen worden.

2. Bebouwing in dorpen en wijken binnen een straal van 5 km vanaf de randen van het veld variëren sterk in bouwkundige eigenschappen, bijna geen huis is gelijk. In een groot deel van het gebied staan woningen gefundeerd op staal. De omgeving staat te boek als archeologisch interessant en kent een rijke historie. In de omgeving komen veel oude panden voor met een historische waarde. Het dorp Diever en omgeving is deels gevormd door een keileem laag die op verschillende dieptes voorkomt. Scheuring in deze laag zou onherstelbare veranderingen geven in het landschap, in de waterhuishouding en aan de historische bebouwing. Deze schade is niet alleen aan panden maar ook aan het landschap. Als belanghebbende zie ik dit aspect niet terug in de beoordeling van de risico's. In Groningen heb ik gezien dat hele dorpen in een veel wijdere omtrek dan 5 km hun historische kenmerken verliezen ten gunste van economisch belangen. Het ontwerp instemmingsbesluit zou dan ook op bedreigingsrisico van deze cultuurhistorische waarden beoordeeld moeten worden en binnen grotere contouren. Temeer omdat niet duidelijk blijkt wat het cumulatieve effect van de verschillende 'kleine' locaties is. Dit lees ik niet terug.
3. De gebouwen in de omgeving zijn heel divers. Daarom moet 100% van de opbouw in van alle panden in het gebied een bouwkundige meting van opstal en fundamenteën krijgen inclusief agrarische bedrijfsobjecten zoals stallen, schuren en mestkelders door een onafhankelijk bureau (bij voorkeur NIVRE gecertificeerd) moet hebben om vast te kunnen stellen of er sprake is van schade door mijnbouw. De in het winningsplan gestelde verwaarloosbare kans op schade door toepassing van de SRA-beslisboom is slechts een schematische beoordeling op de omvangrijkheid van de economische schade en is voor mij als belanghebbende volstrekt niet relevant. Iedere kans op schade dient serieus genomen te worden en alles in het werk gesteld om dit zo klein mogelijk te laten zijn en vaststelling van de schade zo eenvoudig mogelijk. Daarnaast stelt de Technische commissie bodembeweging (Tcbb) in haar advies aan de Minister dat voor het aantonen van causaal verband tussen mijnbouw en schade een bouwkundige opname nuttig is.

"De Tcbb acht een dergelijke (bouwkundige) opname nuttig voor het geval nadien in de betreffende woning schade ontstaat tijdens of na de uitvoering van mijnbouwactiviteit. In dat geval zal de burger eenvoudiger een mogelijk causaal verband met de mijnbouwactiviteit kunnen aantonen." Bron: advies Tcbb dd 6 september 2018

https://www.tcbb.nl/file/download/57087387/DOMUS-18236399-v5-22082018_Nulmeting_EZK.pdf

Een representatieve bouwkundige opname wordt echter afgeraden in dit advies.

Het stelt mij als belanghebbende dan ook niet gerust dat juist in het najaar van 2018 een representatieve bouwkundige opname in de regio is ingezet door Vermilion.

Daarbij is het voor mij als belanghebbende niet duidelijk welke panden voor mij als referentie pand gelden en wat de waarde is van een dergelijke opname. Graag hierover meer informatie.

De 'spelregels' over hoe er met schade door mij als belanghebbende wordt omgegaan zijn niet duidelijk en aan verandering onderhevig. Momenteel moet ik mij als belanghebbende nog wenden tot Vermilion. Dat er tot nu toe nog geen schade is toegekend door het bedrijf stelt allerminst gerust. Blijkbaar is het lastig om schade door gaswinning erkend te krijgen. Dat blijkt ook gezien de situatie in Groningen. Er is een advies schadeprotocol kleine velden maar dit is nog niet operationeel en gezien de opvattingen hierover onder deskundigen lijkt deze schaderegeling eerder een bureaucratische drempel op te werpen dan een vertrouwenwekkende hulp voor mij als belanghebbende. Daarnaast is het meetnetwerk in mijn omgeving volstrekt nog niet op orde en ongeschikt. Omdat tijdens de winning de spelregels veranderd worden verzoek ik het ontwerp instemmingsbesluit pas te nemen minimaal totdat hier duidelijkheid over is.

4. Gaswinning heeft o.a. effect op de waterhuishouding. In een gebied met Natura 2000, stuwwallen en veenweidegebieden kan dit effect niet buiten de beoordeelde risico's vallen. De beoordeling van risico's (o.a. gevolgen bodemdaling) in dit ontwerp instemmingsbesluit zijn te beperkt genomen en de inzichten en kennis over effecten zijn inmiddels toegenomen. De kansberekening op schade is derhalve onvoldoende door het huidige gehanteerde model berekend en dient herzien te worden in het licht van art. 36 lid 1. Mijnbouwwet.
5. Vooraf aan de winning moet duidelijk zijn voor mij als belanghebbende of er een waarborgfonds is en hoeveel procent van de omzet in dit schadefonds voor eventueel toekomstige schade wordt gereserveerd. Hierin dient ook verwerkt te worden het aspect van 'waardevermindering van woningen'. Ik lees hier in het ontwerp instemmingsbesluit niets over terug. Daaruit concludeer ik dat er sprake is van onzorgvuldige besluitvorming. Vanuit het 'zorgvuldigheidprincipe' uit de Algemene wet bestuursrecht zou dit eerst duidelijk moeten zijn alvorens mij als belanghebbende wordt gevraagd naar mijn mening in de vorm van een zienswijze.
6. Lekkage van delfstoffen: conform de Mijnbouwwet artikel 34 en 36 wordt een ontwerp instemmingsbesluit begeleid door een paragraaf ter voorkoming van risico's voor veiligheid en milieu. Gezien de vele incidenten, die in de mijnbouwindustrie de laatste jaren bekend zijn geworden, is het noodzakelijk dat de afwerking en de afdichting van het reservoir wordt verbeterd, waardoor de risico's worden geëlimineerd. De effecten van deze risico's laten zich samenvatten in de vorm van zinkgaten (ernstige lokale bodemdaling), explosies, brand en milieuverontreinigingen. De milieuverontreinigingen laten zich samenvatten in verontreinigingen van de bodem, drinkwater, grondwater en de atmosfeer. Methaanemissies in de atmosfeer hebben een 26 keer groter broeikaseffect dan eenzelfde emissie van het verbrandingsproduct CO₂. De verontreinigingen hebben hun oorsprong tijdens het boorproces van de put. Grote spoelingverliezen tijdens de-

boring zijn een indicatie van lekkagepaden langs de buitenkant van de put, die niet direct zichtbaar worden. In het winningsplan en het ontwerp instemmingsbesluit wordt hier niet op ingegaan. Hierbij verzoek ik de minister om in zijn instemmingsbesluit in te gaan op de risico's als boven beschreven.

7. Conform de 'gedragscode gaswinning kleine velden' behoort Vermilion een project afstemming programma te hebben en zich hiernaar te gedragen, dit is tot op heden niet gecommuniceerd of uitgevoerd ondanks de paragraaf communicatie in de het ontwerp instemmingsbesluit winningsplan Diever en het advies van de gemeente Westerveld. Hiermee wordt wantrouwen en onzekerheid bewerkstelligd. Ik stel dan ook dat dit eerst duidelijk en op een goede wijze in gang gezet moet zijn voor het winningsplan de instemming krijgt.
8. Op geringe afstand liggen meerdere kleine gaswinningsvelden: hetzij reeds in productie genomen hetzij nog plannen voor in productie name (o.a. De Blesse, Den Hoeve, Vinkega, Noordwolde, Weststellingwerf, Oldelamer, Eesveen, Nijensleek). De effecten én de risico's moeten cumulatief beoordeeld worden door het SodM en TNO. Dit is tot op heden niet gebeurd.

Er is dus sprake van een onzorgvuldige besluitvorming.

Gezien de optimistische prognoses van de producties in deze velden door Vermilion (<https://www.vermilionenergy.com/our-operations/europe/netherlands.cfm>) is de druk op dit specifieke gebied groot. Cumulatieve effecten moeten worden beschouwd. Hierdoor wordt mogelijk de regio waar woningen risico's lopen veel groter. Ik zie onvoldoende terug in hoeverre hiermee rekening gehouden is en in hoeverre geleerd is van de ervaringen in het Groninger veld.

9. De overheid heeft het klimaatakkoord van Parijs ondertekend, en maakt plannen voor het uitfasen van aardgas. Ook in het ontwerp instemmingsbesluit winningsplan Diever wordt benadrukt dat gaswinning uit kleine velden zich in een afbouwfase bevindt. De intensivering en het aanboren van nieuwe gas voerende lagen is in dit opzicht volstrekt strijdig en niet te onderbouwen. Ik verzoek u derhalve dit ontwerp instemmingsbesluit winningsplan Diever te vernietigen.
10. De gaskraan in Groningen moet verder dichtgedraaid worden. Dit is terecht gezien de enorme schade (materiële en niet-materiële schade) die er door de gaswinning is veroorzaakt. Het is niet verantwoord om nu op andere locaties die nog niet tot grote schades hebben geleid uit te breiden. Hiermee wordt de problematiek verplaatst. Dit terwijl er alternatieven zijn door meer H-gas uit het buitenland te importeren. In de berichtgeving wordt gesteld dat de verhoging van de winning in de velden in deze regio niet het gevolg zijn van het verder dichtdraaien van de gaskraan in Groningen, omdat het gas wat daar minder gewonnen wordt uit het buitenland komt. Er is dus geen reden om de gasproductie hier op te voeren, want ook dat kan goed uit het buitenland gehaald worden. Er is hier dus sprake van een onvolledige belangenafweging en een onzorgvuldige besluitvorming.

11. In Groningen wordt vooral gesproken over schade aan woningen en vastgoed. Echter, het gaat ook om mensen en de gezondheid van mensen. Het zijn niet alleen de milieurisico's maar ook stress door risico's op bevingen, financiële stress door waardevermindering van woningen en stress door het onvoldoende serieus genomen te worden. Dit leidt tot gezondheidsklachten. We zijn in Nederland volop bezig met het invoeren van de omgevingswet waarin gezondheid een prominente plaats moet krijgen in de plannen in de fysieke leefomgeving. Dit moet in het kader van behoorlijk bestuur ook/juist in de plannen rondom de gaswinning een prominente plek krijgen. Er zijn te weinig garanties dat de effecten van cumulatieve winning in deze omgeving over een aantal jaren niet leiden tot een tweede (klein) Groningen. Eenvoudigweg omdat we nog steeds niet goed kunnen berekenen wat de lange termijn effecten zijn.
De overwegingen met betrekking tot schade aan de gezondheid van mensen én het klimaatakkoord én milieu én cumulatie van de verschillende velden in de omgeving én alle eerder genoemde onzekerheden moeten er daarom toe leiden dat u dit ontwerp-instemmingsbesluit winningsplan Diever in deze vorm vernietigt.
12. Handhavingsrisico en rechtsonzekerheid belanghebbenden. Uit de recente geschiedenis van de afgelopen jaren blijkt dat Vermillion eerder al meer en sneller gas heeft gewonnen dan was toegestaan in de velden in Noord Nederland. Er was sprake van een forse overtreding waarbij het gas versneld werd gewonnen. Er werd echter ondanks handhavingsverzoeken niet handhavend opgetreden omdat er zicht zou zijn op legalisatie. Nu in praktijk blijkt dat het bevoegd gezag handhaving de afgelopen jaren achterwege heeft gelaten vanwege financiële (gas)belangen(?), verzoek ik u om een duidelijk monitoringsprogramma verplicht te stellen waarin staat hoeveel gas mag worden gewonnen en met welke snelheid het gas mag worden gewonnen. Dit dient bij voorkeur op maandniveau te gebeuren, want de jaarhoeveelheden kunnen veel sneller worden gewonnen. De gegevens moeten ook maandelijks bij het bevoegd gezag worden ingediend, om zicht te houden op de werkzaamheden van Vermillion en om tijdig in te kunnen grijpen. Daarnaast verzoek ik u om een handhavingsprogramma op te stellen waarmee u per direct in **zult grijpen** wanneer Vermillion zich niet houdt aan de planning.
Dit ingrijpen is niet het wachten op een ontvankelijke vergunningaanvraag en een ontwerpbesluit, maar ingrijpen is handhavend op te treden door de gaskraan dicht te draaien bij een overtreding. Het is namelijk volstrekt onbekend wat de gevolgen zijn van versnelde winning. Het bevoegd gezag heeft een handhavende taak, mede voor de rechtszekerheid van alle belanghebbenden, waaronder omwonenden in de wijde omtrek. Ik verzoek u deze taak dan ook naar behoren uit te voeren en hiervoor de nodige zaken in het besluit duidelijk te borgen.
13. Stikstofdepositie en de recente uitspraak over de PAS. Het is onbekend hoe groot de stikstofdepositie op de gevoelige gebieden in de omgeving bedraagt en of de toename aanvaardbaar is. In het rapport wordt gesproken over

luchtkwaliteitsnormen, maar niet voldoende over de stikstofdepositie op gevoelige gebieden.

Tenslotte:

Hierbij verzoek ik u direct en adequaat handhavend op te treden tegen een versnelde gaswinning van Vermillion waarvoor nog geen vergunning onherroepelijk is, of waarvoor nog geen vergunning is verleend.

Met vriendelijke groet,

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Inspraakpunt winningsplan Diever
Postbus 248
2250 AE Voorschoten

19 JUN 2019

Naam:

Adres:

Plaats en datum: Vledder, 18 juni 2019 Aangetekend verzonden

Betreft: zienswijze inzake ontwerp instemmingsbesluit dd. 8 mei 2019 over 'winningsplan Diever' door Vermilion Energy Netherlands B.V. (hierna: Vermilion)

Geachte heer, mevrouw,

Als belanghebbende wil ik onderstaand mijn zienswijze kenbaar maken:

1. Het ontwerp instemmingsbesluit is strijdig met artikel 2 en in het bijzonder artikel 8 van het Europese Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM)

Dit artikel betreft

Lid 1: "recht op eerbiediging van privé familie- en gezinsleven, zijn woning en zijn correspondentie."

Lid 2: "geen inmenging van enig openbaar gezag is toegestaan in de uitoefening van dit recht door voor zover bij wet is voorzien en in een democratische samenleving noodzakelijk is in het belang van de nationale veiligheid, de openbare veiligheid of het economisch welzijn van het land, het voorkomen van wanordelijkheden en staffbare feiten, de bescherming van de gezondheid of de goede zeden of voor de bescherming van de rechten en vrijheden van anderen"

Dit verdrag is direct van toepassing bij het ontwerp instemmingsbesluit zolang het ministerie onzorgvuldig omgaat met de instemming voor gaswinningsactiviteiten.

De onzorgvuldigheid is gelegen in het feit :

- a. dat de uitspraak van de rechtbank van Den Haag dd. 9 april zaaknummers SGR 17/6077 en SGR 17/610, niet verwerkt is in dit ontwerp instemmingsbesluit. Hierdoor is het voor mij als belanghebbende niet duidelijk of er een zorgvuldige risico afweging is gedaan door de betreffende instanties op de manier die de rechtbank benoemd en bedoeld. Wel is duidelijk de het ministerie van Economische Zaken en Klimaat nog een reparatie moet uitvoeren krachtens deze uitspraak van het vorige winningsplan wat mogelijk gevolgen heeft voor het huidige winningsplan en de risico beoordeling door de betreffende instanties waarop het ontwerp instemmingsbesluit is gebaseerd. Hierdoor is niet duidelijk op welke gegevens ik mijn zienswijze kan baseren .
- b. Het winningsplan is gebaseerd op foute informatie. Dit is niet opgemerkt door de betreffende organisaties die het winningsplan moeten controleren en narekenen om te komen tot een risico bepaling. Zij lijken de bevindingen van Vermilion slechts te kopiëren zonder zelfstandig en onafhankelijk onderzoek te doen.

Een voorbeeld hiervan is de rekenmethode van de seismiteit. Deze was in het vorige winningsplan 42% +/- 8% . Deze is nu opnieuw berekend en ondanks de verhoging van de productiecapaciteit naar 1,5 miljoen Nm³ /dag (3 x zoveel als in het eerdere winningsplan) stelt het bedrijf dat de kans op seismiteit is **afgenomen** naar 19% . De wijziging van de gekozen parameters wordt onvoldoende verklaard .

Sinds 25 juni 2018 is het seismische station in Kallenkote (geofoon en versnellingsmeter) geplaatst en overgenomen door het KNMI. Op meerdere momenten is geeft dit station een uitslag. Bijvoorbeeld op 9 maart 2019. Bij navraag kan niet bepaald worden of het hier om bodemtrilling gaat of niet omdat dit meetstation te ver afstaat van de het volgende meetstation (in Eleveld) waardoor de nauwkeurigheid pas vanaf bodemtrillingen vanaf 1.5 M geregistreerd kunnen worden. Dit is bevestigd door zowel Vermilion in een schrijven aan de gemeente Weststellingwerf als uitgelegd door het KNMI.

Op blz 58 in het winningsplan “Aanvraag instemming Diever Winningsplan versie 3.0 van 27 juli 2018” is figuur 17.2 opgenomen door Vermilion waarbij gesuggereerd wordt dat de ‘detectie-drempel-magnitude’ vanaf 0.5 M geregistreerd kan worden. Dit lijkt strijdig met de uitspraken van het KNMI en het schrijven van Vermilion dd. 21 januari 2019 met referentie: 022/ST/2019 waarin genoemd wordt dat . Als belanghebbende kan ik mij niet betrouwbaar een beeld vormen van de risico's waaraan mijn woning wordt blootgesteld. Daarnaast wil ik benadrukken dat het voor mij als belanghebbende belangrijk is dat er nauwkeurig wordt gedocumenteerd hoe de ontwikkeling van seismiteit in het veld Diever zich opbouwt. Immers bodemtrillingen kennen een exponentiele opbouw, gezien de ervaringen over de jaren in het Groningerveld. Zover ik kan nagaan wordt dit niet gedaan en hierdoor is de wijze waarop het advies tav bodemtrillingen gedaan wordt mijns inziens onvoldoende onderbouwd en betrouwbaar.

2. Het ontwerp instemmingsbesluit is strijdig met de mijnbouwwet artikel 36: zie bovengenoemde rede(n)atie. Hiertoe stel ik dat het (ontwerp)instemmingsbesluit niet genomen had mogen worden.
3. Bebouwing in dorpen en wijken binnen een straal van 5 km vanaf de randen van het veld variëren sterk in bouwkundige eigenschappen, bijna geen huis is gelijk. In een groot deel van het gebied staan woningen gefundeerd op staal. De omgeving staat te boek als archeologisch interessant en kent een rijke historie. In de omgeving komen veel oude panden voor met een historische waarde. Het dorp Diever en omgeving is deels gevormd door een keileem laag die op verschillende dieptes voorkomt. Scheuring in deze laag zou onherstelbare veranderingen geven in het landschap, in de waterhuishouding en aan de historische bebouwing. Deze schade is niet alleen aan panden maar ook aan het landschap. Als belanghebbende zie ik dit aspect niet terug in de beoordeling van de risico's. Ik heb in Groningen gezien dat hele dorpen hun historische kenmerken verliezen ten gunste van economische belangen. Het ontwerp instemmingsbesluit zou dan ook op bedreigingsrisico van deze cultuur historische waarden beoordeeld moeten worden. Dit lees ik niet terug in het instemmingsbesluit.
4. Omdat gebouwen in mijn omgeving zo divers zijn. Stel ik dan ook dat 100% van de opbouw in van alle panden in het gebied een bouwkundige meting van opstal en fundamente(n) krijgen inclusief agrarische bedrijfsobjecten zoals stallen, schuren en mestkelders door een onafhankelijk bureau (NIVRE gecertificeerd) moet hebben om vast te kunnen stellen of er sprake is van schade door mijnbouw. De in het winningsplan gestelde verwaarloosbare kans op schade door toepassing van de SRA beslisboom is slechts een schematische beoordeling op de omvangrijkheid van de economische schade en is voor mij als belanghebbende niet relevant. Iedere kans op schade dient serieus genomen te worden en alles in het werk gesteld om dit zo klein mogelijk te laten zijn en vaststelling van de schade zo eenvoudig mogelijk. Daarnaast stelt de Technische commissie bodembeweging (Tcbb) in haar advies aan de Minister dat voor het aantonen van causaal verband tussen mijnbouw en schade een bouwkundige opname nuttig is.

“De Tcbb acht een dergelijke (bouwkundige) opname nuttig voor het geval nadien in de betreffende woning schade ontstaat tijdens of na de uitvoering van mijnbouwactiviteit. In dat geval zal de burger eenvoudiger een mogelijk causaal verband met de mijnbouwactiviteit kunnen aantonen.” Bron: advies Tcbb dd 6 september 2018

https://www.tcbb.nl/file/download/57087387/DOMUS-18236399-v5-22082018_Nulmeting_EZK.pdf

Een *representatieve* bouwkundige opname wordt echter afgeraden in dit advies.

Het stelt mij als belanghebbende dan ook niet gerust dat juist in het najaar van 2018 een representatieve bouwkundige opname in mijn omgeving is ingezet door Vermilion. Daarbij is het voor mij als belanghebbende niet duidelijk welke panden voor mij als referentie pand gelden en wat de waarde is van een dergelijke opname. Graag ontvang ik hierover meer informatie.

De 'spelregels' over hoe er met schade door mij als belanghebbende wordt omgegaan zijn niet duidelijk en aan verandering onderhevig. Momenteel moet ik mij als belanghebbende nog wenden tot Vermilion. Dat er tot nu toe nog geen schade is toegekend door het bedrijf stelt allerminst gerust. Blijkbaar is het lastig om schade door gaswinning erkend te krijgen. Er is een advies schadeprotocol kleine velden maar dit is nog niet operationeel en gezien de opvattingen hierover onder deskundigen lijkt deze schaderegeling eerder een bureaucratische drempel op te werpen dan een vertrouwenwekkende hulp voor mij als belanghebbende. Daarnaast is het meetnetwerk in mijn omgeving volstrekt nog niet op orde. Omdat tijdens de winning de spelregels nu veranderd zijn verzoek ik het instemmingsbesluit pas te nemen minimaal totdat hier duidelijkheid over is.

5. Gaswinning heeft o.a. effect op de waterhuishouding. In een gebied met Natura 2000, stuwwallen en veenweide gebieden kan dit effect niet buiten de beoordeelde risico's vallen. De beoordeling van risico's (o.a. gevolgen bodemdaling) in dit ontwerp instemmingsbesluit zijn te beperkt genomen en de inzichten en kennis over effecten zijn inmiddels toegenomen. De kansberekening op schade is derhalve onvoldoende door het huidige gehanteerde model berekend en dient herzien te worden in het licht van art. 36 lid 1. Mijnbouwwet.
6. Vooraf aan de winning moet duidelijk zijn voor mij als belanghebbende of er een waarborgfonds is en hoeveel procent van de omzet in dit schadefonds voor eventueel toekomstige schade wordt gereserveerd. Hierin dient ook verwerkt te worden het aspect van 'waardevermindering aan woningen'. Ik lees hier in het ontwerp instemmingsbesluit niets over terug. Vanuit het 'zorgvuldigheidprincipe' uit de Algemene wet bestuursrecht zou dit eerst duidelijk moeten zijn alvorens mij als belanghebbende wordt gevraagd naar mijn mening in de vorm van een zienswijze. Op de bijeenkomst in Wapse, waar voorlichting werd gegeven over de gasboringen, is door Vermilion gesteld dat er absoluut geen risico is op schade. Het schadefonds kan daarmee groot zijn en de bijbehorende schaderegeling (wanneer aanspraak op vergoeding) kan dus ruimhartig zijn: als er absoluut geen risico is op schade aan de woningen, dan hoeft er niet te worden uitbetaald, ongeacht de ruimhartigheid van de regelingen. Van deze ruimhartigheid heb ik overigens nog niets geconstateerd. Ik zie die regelingen alsnog graag tegemoet.
7. Ervaringen in Groningen laten zien dat gaswinning zorgt voor schade aan de (geestelijke) volksgezondheid. Ik lees in het instemmingsbesluit niets dat duidt op preventieve maatregelen door de overheid in dit verband. Aanverwant aan dit risico is het punt dat de saamhorigheid in de dorpen door de gasboringen onder druk komt te staan. Indien het risico op schade in ons gebied zo gering is als steeds wordt

gesteld, kunnen ook hier ruimhartige maatregelen worden aangekondigd in situaties waarin de lokale bevolking wel verontrust raakt.

8. In het instemmingsbesluit mis ik waarborgen ten aanzien van de structuur van schademeldingen. In Groningen hebben bewoners zelf moeten zorgen voor gezamenlijke belangenbehartiging. Veelal staan individuele bewoners daar tegenover grootheden die geleden schade bagatelliseren ("bevinkje"), dan wel iedere relatie tussen schade en gasboringen afwijzen. Indien het risico in mijn woonomgeving zo gering is als steeds wordt gesteld, verwacht ik ook op dit punt ruimhartige toezeggingen van u. Ik zie ze graag tegemoet. ^{*})
9. Lekkage van delfstoffen: conform de Mijnbouwwet artikel 34 en 36 wordt een ontwerp instemmingsbesluit begeleid door een paragraaf ter voorkoming van risico's voor veiligheid en milieu. Gezien de vele incidenten, die in de mijnbouwindustrie de laatste jaren bekend zijn geworden, is het noodzakelijk dat de afwerking en de afdichting van het reservoir wordt verbeterd, waardoor de risico's worden geëlimineerd. De effecten van deze risico's laten zich samenvatten in de vorm van zinkgaten (ernstige lokale bodemdaling), explosies, brand en milieuverontreinigingen. De milieuverontreinigingen laten zich samenvatten in verontreinigingen van de bodem, drinkwater, grondwater en de atmosfeer. Methaanemissies in de atmosfeer hebben een 26 keer groter broeikaseffect dan eenzelfde emissie van het verbrandingsproduct CO₂. De verontreinigingen hebben hun oorsprong tijdens het boorproces van de put. Grote spoelingverliezen tijdens de boring zijn een indicatie van lekkagepaden langs de buitenkant van de put, die niet direct zichtbaar worden. In het winningsplan en het ontwerp instemmingsbesluit wordt hier niet op ingegaan. Hierbij verzoek ik de minister om in zijn instemmingsbesluit in te gaan op de risico's als boven beschreven.
10. Conform de 'gedragscode gaswinning kleine velden' behoort Vermilion een project afstemming programma te hebben en zich hiernaar te gedragen, dit is tot op heden niet gecommuniceerd of uitgevoerd ondanks de paragraaf communicatie in de het ontwerp instemmingsbesluit winningsplan Diever en het advies van de gemeente Westerveld. Hiermee wordt wantrouwen en onzekerheid bewerkstelligd. Ik stel dan ook dat dit eerst duidelijk en in gang gezet moet zijn voor het winningsplan de instemming krijgt.
11. Op geringe afstand liggen meerdere kleine gaswinningsvelden: hetzij reeds in productie genomen hetzij nog plannen voor in productie name (o.a. De Blesse, Den Hoeve, Vinkega, Noordwolde, Weststellingwerf, Oldelamer, Eesveen, Nijensleek). Ik stel dat het inschatten van risico's in zijn geheel beoordeeld dient te worden door het SodM en TNO. Dit is tot op heden niet gebeurd. Gezien de optimistische prognoses van de producties in deze velden door Vermilion (<https://www.vermilionenergy.com/our-operations/europe/netherlands.cfm>) is de druk op dit specifieke gebied groot. Ik zie onvoldoende terug in hoeverre hiermee rekening gehouden is en in hoeverre geleerd is van de ervaringen in het Groninger veld.

** Tevens: duidelijkheid voor alle. Welke criteria zullen worden gehanteerd om schade meldingen af te wijzen? Dan welke criteria moet een schade voldoen om te worden toegevoerd als schade die het gevolg is van de gaswinning?*

12. De overheid heeft het klimaatakkoord van Parijs ondertekend, en maakt plannen voor het uitschakelen van aardgas. Ook in het ontwerp instemmingsbesluit winningsplan Diever wordt benadrukt dat gaswinning uit kleine velden zich in een afbouwfase bevindt. De intensivering en het aanboren van nieuwe gas voerende lagen is in dit opzicht strijdig. Ik vraag u derhalve nogmaals dit ontwerp stemmin besluit winningsplan Diever te vernietigen.

Handtekening:

ZIENSWIJZE

19 JUN 2019


milieudedefensie
 Westerveld

Aan: Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
 Inspraakpunt winningsplan Diever
 Postbus 248
 2250 AE Voorschoten

Van: Vereniging Milieudedefensie Amsterdam/
 Milieudedefensie Westerveld

Betreft: Zienswijze tegen het Ontwerp-instemmingsbesluit gewijzigd winningsplan Diever
 d.d. 8 mei 2019

Datum: 18 juni 2019

Geachte heer Wiebes,

Op 8 mei 2019 heeft u in een kennisgeving laten weten dat u per 10 mei 2019 het Ontwerp-instemmingsbesluit ter inzage zal leggen voor het gewijzigde winningsplan Diever d.d. 27 juli 2018. U maakte duidelijk dat iedereen binnen zes weken een zienswijze mag indienen vanaf het moment dat het ontwerp-instemmingsbesluit ter inzage is gelegd. Daarvan maken we graag gebruik.

1. Procedure vigerend winningsplan

In het ontwerp-instemmingsbesluit staat op pagina 23 dat u in het vigerende instemmingsbesluit d.d. 21 juli 2017 heeft geoordeeld dat het winningsplan d.d. 31 maart 2016 onderdeel uitmaakt van uw besluit. Tegen dat besluit hebben zowel de gemeente Westerveld als Milieudedefensie Westerveld destijds beroep ingesteld. U bent evenwel van oordeel dat de beroepsprocedures geen aanleiding geeft om de beoordeling van het gewijzigde winningsplan voor Diever uit te stellen, omdat het volgens u twee afzonderlijke procedures zouden betreffen. Dit is volgens ons onjuist. Ons inziens heeft u de twee procedures met elkaar verbonden, zoals hieronder nader toegelicht.

1.2. Tussenuitspraak d.d. 9 april 2019

Het voorliggend winningsplan is opgesteld op 27 juli 2018 en het ontwerp-instemmingsbesluit bij dit winningsplan is op 10 mei 2019 bekendgemaakt. Echter in de tussentijd, op 9 april 2019, heeft de rechtbank Den Haag een tussenuitspraak gedaan op het vigerende 'instemmingsbesluit winningsplan Diever' d.d. 21 juli 2017. De rechtbank oordeelt dat het bestreden besluit op belangrijke punten ontoereikend is gemotiveerd en als gevolg hiervan niet in stand kan blijven. De minister is evenwel door de rechtbank in de gelegenheid gesteld om de gebreken te herstellen, maar vooralsnog is nog niet duidelijk of hij hierin voldoende zal slagen. De uitspraak over de procedure rond de daarmee samenhangende omgevingsvergunning d.d. 21 juli 2017, is door de rechtbank uitgesteld. Ook die uitspraak achten wij belangrijk omdat zowel Vermilion als de minister van mening zijn dat de winningssnelheid is vastgelegd in de omgevingsvergunning terwijl wij menen dat het tempo van winning overeenkomstig het winningsplan dient te verlopen.

Zeker gezien het volgende: uit het ontwerp-instemmingsbesluit blijkt onder 5.1. dat Vermilion toestemming vraagt om een extra hoeveelheid van 1.8 miljard Nm3 gas te winnen bovenop de (bijna) gewonnen 1.360 miljoen Nm3 gas uit het vigerende winningsplan. Tezamen 3.1 miljard Nm3 gas. Onder 5.3. stelt de minister wederom dat de winningssnelheid is vastgelegd in de omgevingsvergunning.

Echter volgens ons is de *productiesnelheid* vastgelegd in de omgevingsvergunning en bovendien per dag. De *winningssnelheid* is volgens ons vastgelegd in het winningsplan en bindend. De rechtbank stelt namelijk onder 'Duur winning' (r.o. 19.4) dat in theorie 5.5 miljard Nm3 gas kan worden gewonnen in 10 jaar op grond van de omgevingsvergunning (max. 1.5 miljoen Nm3 gas per dag), maar maakt duidelijk dat de winning van gas vanuit een voorkomen dient te geschieden overeenkomstig een winningsplan. Namelijk op grond van artikel 34, eerste lid van de MbW. De verwachte einddatum van de winning van 1.360 miljoen Nm3 gas ligt in beginsel in 2025 en de rechtbank geeft aan (r.o. 19.3) dat Vermilion dit tijdens de rechtszitting heeft bevestigd.

In het voorliggend ontwerp-instemmingsbesluit (onder 5.1) wordt echter gesteld dat tot en met 2017 (3.164 miljoen Nm3 gas – 2.652 miljoen Nm3 gas =) 512 miljoen Nm3 gas is gewonnen en de resterende 2.652 miljoen Nm3 gas *per* 1 januari 2018 wordt gewonnen. Maar dat geeft een vertekend beeld want er *is* in 2018 en 2019 gas gewonnen, namelijk circa 650 miljoen Nm3 gas. Dat brengt de hoeveelheid reeds gewonnen gas vanaf oktober 2015 tot op heden (512 miljoen Nm3 gas + 650 miljoen Nm3 gas) dus op circa 1.165 miljoen Nm3 gas. Deze totale hoeveelheid gewonnen gas dient feitelijk gerekend te worden bij de 1.360 miljoen Nm3 gas zoals aangegeven in het vigerend winningsplan en zal niet in 10 jaar worden gewonnen, maar in vier jaar. Driemaal sneller.

Door de versnelde winning van de 1.360 miljoen Nm3 gas op deze wijze te integreren in het voorliggende ontwerp-instemmingsbesluit legaliseert de minister die versnelde winning en zal in 10 jaar tijd veel meer gas worden gewonnen dan de 1.360 miljoen Nm3 gas zoals aangegeven in het vigerende winningsplan. Dat staat dan vast, terwijl de risico's van de versnelde winning van de 1.360 miljoen Nm3 gas vooralsnog gebrekkig in kaart zijn gebracht, volgens de rechtbank Den Haag.

Onze vraag is of deze interpretatie van wetgeving, zoals door de minister gehanteerd, is toegestaan. Immers het gaat er om dat een gewijzigd instemmingsbesluit en een gewijzigd winningsplan moet voortbouwen op het daarvoor geldende instemmingsbesluit en gewijzigd winningsplan. Als de laatste nog niet onherroepelijk zijn, en nog moeten worden hersteld door de minister, is er een kans dat de wijziging daar niet op aansluit.

Vraag: deelt de minister onze mening dat hij de procedures wel degelijk met elkaar zijn verbonden en niet los van elkaar kunnen worden beoordeeld? Zo niet, kan de minister dit dan beter motiveren?

Overigens valt ons op dat in het gewijzigde winningsplan (zie pag. 26) de productieplafonds per 1 januari 2018 dusdanig zijn verhoogd ten opzichte van het vigerende winningsplan, zodat het mogelijk is om in 2018 (met terugwerkende kracht) maximaal 461 miljoen Nm3 gas te winnen. Echter het bedrijf heeft in 2018 in werkelijkheid 474 miljoen Nm3 gas gewonnen. Dit is (alweer) 8% *meer* dan toegestaan volgens het voorliggende winningsplan, terwijl de minister hiervoor nog geen instemming heeft verleend.

Dit betekent dus dat de minister deze overschrijding nog nader dient te motiveren krachtens het vigerende winningsplan, de overschrijding evenwel teruggeplaatst naar 1 januari 2018 middels zijn voorliggend instemmingsbesluit, terwijl per 1 januari 2018 alweer een nieuwe overschrijding heeft plaatsgevonden van 8% op het voorliggend winningsplan. Zonder hiermee te hebben ingestemd of de risico's voldoende te hebben verantwoord.

Vraag: kan de minister motiveren waarom deze werkwijze wettelijk verantwoord zou zijn?

2. Beoordeling bodembeweging

2.1. Beoordeling bodemdaling

In het voorliggende ontwerp-instemmingsbesluit is de bodemdaling bijgesteld van < 2 cm naar 4 cm. Zie pag. 6. Echter in het vigerend winningsplan was een onzekerheidsmarge van 50% ontstaan ten aanzien van de bodemdalingsprognose. De minister nam als voorschrift op in het vigerende instemmingsbesluit dat het bedrijf deze onzekerheidsmarge binnen drie maanden (uiterlijk 21 oktober 2017) nader diende toe te lichten.

Desgevraagd bevestigde SodM in oktober 2017 aan Milieudefensie dat het bedrijf niet tijdig aan het voorschrift van de minister had voldaan. Uiteindelijk zou sprake zijn geweest van miscommunicatie tussen het SodM en het ministerie en zou het ministerie de nadere toelichting toch tijdig hebben ontvangen van het bedrijf. In de toelichting geeft het bedrijf echter aan dat het qua bodemdalingsrisico niet uitmaakt of er een low-, een mid-, of een high-case wordt gewonnen en het tempo waarin een bepaald volume wordt gewonnen zou ook niet tot extra risico op bodemdaling leiden. Het ministerie verklaarde aan de rechtbank Den Haag dat de minister inderdaad genoeg nam met deze toelichting en dat de extra onzekerheidsmarge zijns inziens niet meer nodig was, zodat van een marge van 2 cm werd uitgegaan.

De rechtbank deelt onze mening (r.o. 12.2.3.) dat de minister op deze wijze ontoereikend inzichtelijk heeft gemaakt van welke onzekerheidsmarge moet worden uitgegaan en of dit in overeenstemming is met de door hem ingewonnen adviezen van de wettelijk adviseurs.

TNO-AGE maakte echter in 2016 al duidelijk dat de < 2 cm bodemdalingsprognose bij het mid-case productiescenario (van 888 miljoen Nm³) hoort en de door haar voorgestelde verhoging van de bodemdalingsprognose naar 4 cm, bij de high-case (1.360 miljoen Nm³ gas) hoort. De minister geeft nu aan dat de verwachte bodemdaling is verhoogd naar 4 cm maar maakt niet duidelijk bij welk (te winnen) gasvolume deze beoordeling hoort en bij welke winningssnelheid.

Vraag: kan de minister dit nader toelichten?

De rechtbank Den Haag oordeelde (r.o. 12.2.3) dat de bodemdalingsprognose behorend bij het vigerende winningsplan gebrekkig is en dat dit gebrek naar het oordeel van de rechtbank niet kan worden gepasseerd. Zeker niet, zo stelt de rechtbank, nu is gebleken dat Vermilion inmiddels een nieuw winningsplan heeft ingediend waarin wordt uitgegaan van een waarschijnlijke bodemdaling van 3.6 centimeter. Ook wenst de rechtbank beter gemotiveerd waarom SodM oordeelt dat een versnelde winning in veld Groningen wel leidt tot verhoogde risico's ten aanzien van bodemdaling en compactie, maar niet in een klein veld zoals veld Diever. Daarbij zijdelings opgemerkt dat wij ons afvragen of een veld met een inhoud van (tot nu toe) 3.1 miljard Nm³ gas, 'klein' is.

TNO-AGE merkt op in haar advies ten aanzien van het voortliggend gewijzigde winningsplan dat Vermilion in vergelijking met het vigerende winningsplan in deze aanvraag tevens een high case bodemdalingsscenario heeft uitgerekend zoals in haar voorlaatste advies (AGE 16-10.063) ter overweging was meegegeven. Echter het is ons niet duidelijk of TNO-AGE haar advies baseert op de gaswinning van de extra aangevraagde 1.8 miljard Nm³ gas of op de gaswinning van de cumulatieve 3.1 miljard Nm³ gas. Zeker nu de rechtbank onze mening deelt dat de onderbouwing van de bodemdalingsprognose van het vigerende winningsplan al gebrekkig is, geeft de beoordeling van de bodemdalingsprognose in het gewijzigde winningsplan hierin, ons inziens, geen verbetering.

Daarnaast blijkt op pagina 63 in het voorliggende winningsplan dat de bodemdalingscontour is uitgebreid van 5 km in doorsnee naar een samengestelde bodemdalingscontour van 5 bij 10 km. Boven de velden Vinkega en Nijensleek blijkt zich een bodemdalingskom te bevinden met het diepste punt boven het veld (en afvalwaterinjectieput) 'Nijensleek'.

De bodemdalingsprognose boven 'veld Vinkega - veld Nijensleek' blijkt te zijn bijgesteld naar 5.2 cm.

Vragen:

- om welke reden is deze bodemalingsprognose bijgesteld? Ten gevolge van gaswinning of ten gevolge van de afvalwaterinjecties te Nijensleek? Of ten gevolge van een combinatie van beide?
- is in de uitbreiding van de bodemdalingscontour en bijstelling van de bodemdalingsprognoses rekening gehouden met de versnelde winningen in zowel veld Vinkega als Diever? Zo niet, kunt u dit dan nader verklaren?
- waarom is deze bijstelling van de bodemdalingskom en bodemdalingsprognose niet opgenomen in de vigerende omgevingsvergunning voor de afvalwaterinjectieput Nijensleek? Dient deze dan niet geactualiseerd?
- waarom is deze bijstelling van de bodemdalingskom en bodemdalingsprognose niet opgenomen in het vigerende winningplan en vigerend instemmingsbesluit voor veld Vinkega? Aldaar wordt momenteel geen gas gewonnen. Houdt dit verband met de ontbrekende bodemdalingsgegevens of is er een andere reden?
- waarom wordt niet ten alle tijde een P10 productie-scenario gehanteerd als uitgangspunt voor de bodemdalingsprognose? Is dit niet wettelijk vereist? En zo niet, deelt u onze mening dat dan niet wettelijk is geregeld dat de maximale (worst-case) bodemdalingsprognose wordt uitgerekend en de wetgeving op dit punt voor verbetering vatbaar is?
- Vermilion hanteert in de berekening van het na-ijleffect door drukdaling een time decay van drie jaar in het voorliggend winningsplan (pag. 48). Vermilion verwijst naar eigen ervaringen. Deelt u onze mening dat het bedrijf heeft verzuimd om te beschrijven hoe bij de calibratie van de nieuwste bodemdaling prognose werd gecorrigeerd voor time decay?
- De bodemdaling is mogelijk tijdens het meetinterval (okt 2015-feb 2018) nog niet op volle kracht gekomen. Zie voorliggend winningsplan pagina 48. Deelt de minister onze mening dat dan het risico bestaat dat de stijfheid van het gesteente wordt overschat en toekomstige bodemdaling onderschat?

2.2. Beoordeling schade door bodemdaling

Terwijl de Rechtbank Den Haag de ontstane onzekerheidsmarge voor de bodemdaling, ten aanzien van het vigerende winningsplan, als gebrekkig heeft gemotiveerd menen wij dat de actualisatie van de bodemdalingsprognose de onzekerheden over de bodemdaling en gevolgen ervan niet heeft weggenomen. Bovendien deelt de rechtbank onze mening dat de thans vergunde productiesnelheid per dag tot een versnelling en verergering van de bodemdaling kan leiden. De rechtbank deelt niet de mening van de StAB dat in dat opzicht alleen de uiteindelijke totale omvang van winning bepalend is. Aangezien de bijstelling van de bodemdalingsprognose al in een vroege fase van de winning plaatsvindt en nog veel onduidelijk is over de drukdata, winningssnelheid en of nog meer gas wordt gevonden in dit voorkomen, kan ons inziens niet worden uitgesloten dat ook de geactualiseerde bodemdaling onvoldoende is gemotiveerd door de minister. Schaderisico's door bodemdaling (ten gevolge van gaswinning) zijn ten aanzien van waterhuishouding, natuur (zie ook 2.3 in onze Zienswijze) maar ook woningen in onvoldoende mate in kaart gebracht. Wij zijn van mening dat de minister deze (en onze) belangen onvoldoende heeft getoetst krachtens art. 9, vijfde lid Mijnbouwwet (Mbw).

2.3 Beoordeling seismisch risico

Het seismisch risico werd in het vigerende winningsplan berekend op een zeer reële kans op beving (zie beoordeling SodM hieronder) van 42% kans op beving hoger dan 2.5 op de schaal van Richter. De rechtbank deelt onze mening (r.o. 12.2.4.2.) dat ten aanzien van deze prognose de minister verouderde inzichten ten grondslag heeft gelegd aan zijn conclusie dat het seismisch risico klein is en dat de milieugevolgen hiervan nihil zijn.

Ter zitting heeft Milieudefensie onweersproken gesteld dat de inzichten betreffende versnelde gaswinning en seismische gevolgen sinds 2016 (sterk) zijn gewijzigd, zodanig dat thans wel wordt uitgegaan van een relatie tussen de snelheid van winning en de mate van seismisch risico. SodM gaf ter zitting desgevraagd aanvulling op dit punt. Zij stelde dat de door hen geconstateerde 1 op 1 relatie relatie tussen de aardbevingen en versnelde winning in Groningen niet zou gelden voor een klein veld, zoals veld Diever. De rechtbank was niet tevreden over de motivatie van het SodM en stelde uiteindelijk dat de minister het besluit op dit punt onvoldoende heeft gemotiveerd.

Echter terwijl de minister dit gebrek nader dient te onderbouwen, is het seismisch risico in het voorliggende instemmingsbesluit zelfs gewijzigd naar een *'verwaarloosbare kans op beving'*. Het SodM oordeelt in haar advies op pagina 3 : *"Dit is opvallend omdat bij de vorige actualisatie van het winningsplan de kans op beven nog als zeer reëel werd aangemerkt. Het verschil tussen de SRA van 2016 en de huidige zit in de nieuwe inschatting van de exacte vorm en locatie van het veld"*.

TNO-AGE stelt in haar advies op pagina 2:

"3. Seismische risico

Vermilion heeft conform de leidraad' een seismische risicoanalyse (SRA) uitgevoerd voor het Diever gasveld. In de eerste berekeningsstap van de SRA komt Vermilion uit op een verwaarloosbare kans op beven omdat de breukdichtheid (B-factor) onder de drempelwaarde van 0,86 blijft. Omdat de kans op beven verwaarloosbaar is valt het Diever gasveld in de laagste seismische risico categorie I. TNO-AGE heeft de SRA van Vermilion voor het Diever gasveld gecontroleerd en stemt in met de resultaten TNO-AGE merkt op dat alhoewel de uitkomst van de SRA dezelfde is, de bevingkans in het voorliggende winningsplan verschilt van het vigerende winningsplan. Het vigerende winningsplan heeft een kans op beven (42%), in het voorliggende winningsplan is de bevingkans verwaarloosbaar. Het verschil in bevingkans wordt met name veroorzaakt door de 'totale breuklengte' boven het gas-water contact, één van de invoerparameters om de breukdichtheid te berekenen. De nieuwe geologische interpretatie van Vermilion laat zien dat in het vigerende winningsplan breuken zijn mee genomen die zich naar nu blijkt onder het gas-water contact bevinden". TNO-AGE legt onderaan de pagina uit in de voetnoot: "SodM (2016), Methodiek voor risicoanalyse omtrent geïnduceerde bevingen door gaswinning. Tijdelijke leidraad voor adressering mbb, 24.1.p, versie 1.2".

Onze onderstaande analyse is gebaseerd op gegevens uit het vigerende winningsplan (zie pagina 22 en 23) in vergelijking met het voorliggende winningsplan (zie pagina 55). Na bestudering van de gegevens in de twee winningsplannen valt het volgende op in hoe het verschil in uitkomsten tot stand is gekomen:

- de 'E-factor' en 'E-verhouding' (schatting gebaseerd op metingen in andere velden) is in het vigerende winningsplan 1.61 en in het voorliggende winningsplan 1.79.
- de 'B factor' berekening (gebaseerd op totale breuklengte, dikte aardgasvoorkomen en gas-water-contour GWC) is in het vigerende winningsplan inderdaad veel hoger (namelijk 2.21) dan in het voorliggende winningsplan (0.67). Als volgt:
 - In de berekening in het vigerende winningsplan is de totale breuklengte **9.000 meter**, dikte aardgasvoorkomen is 41 meter en de GWC is 2.58 km². Dit geeft als uitkomst 2.11.

– In de berekening in het voorliggende winningsplan is de totale breuklengte verlaagd naar **4.800 meter**, de dikte aardgasvoorkomen is 34.7 meter en de GWC is 2.92 km². Dit geeft als uitkomst 0.67.

- in het vigerende winningsplan is een maximale magnitude berekening uitgevoerd. Een zogeheten 'Mmax'. Daaruit volgde een uitkomst van 2.76. Oftewel 2.8 op de schaal van Richter. In deze maximale magnitude berekening zijn als parameters genomen: 'de lengte langste breuk 4.400 meter', 'de hoogte langste breuk 41 meter' en 'de Poisson verhouding reservoir 0.16.' Echter in het voorliggende winningsplan ontbreekt een maximale magnitude berekening.

Vragen:

- de E-factor is in het vigerende winningsplan zelfs lager dan in het voorliggende winningsplan. Vraag: kan de minister dit verschil verklaren?
- in de B-factor berekening in het vigerende winningsplan wordt uitgegaan van een totale breuklengte van 9.000 meter. In het voorliggende winningsplan is deze totale breuklengte vrijwel gehalveerd naar 4.800 meter. Op pag. 9 in het voorliggende ontwerp-instemmingsbesluit wordt bevestigd dat de indeling in de klasse 'verwaarloosbare kans op beving' wordt veroorzaakt door de verschillende breuklengtes in de B-factor berekening. Het grote verschil tussen 9.000 meter naar 4.800 meter voor de totale breuklengte zou gebaseerd zijn op een nieuwe geologische interpretatie van de ondergrond ter plaatse van het gasveld Diever. In die interpretatie wordt er vanuit gegaan dat het grensvlak tussen het gashoudend gedeelte en de breuken kleiner is als gevolg van de toename van het oppervlak (gemeten binnen de gas-watercontact-dieptecontour) van het gasveld waardoor de B-factor op 0.67 berekend is. TNO-AGE geeft aan (zie citaat hierboven) dat het verschil in 'totale breuklengte' is gelegen in een nieuwe geologische interpretatie van Vermilion die het bedrijf mag hanteren op basis van een tijdelijke leidraad uit 2016. Vraag: de gehanteerde leidraad stamt uit 2016 en is tijdelijk. Zowel ten aanzien van het vigerende als het voorliggende winningsplan wordt deze tijdelijke leidraad uit 2016 gebruikt, terwijl in 2016 werd beoordeeld door Vermilion dat sprake was van een 'reële kans op beving' en in 2018 'een verwaarloosbare kans op beving'. Echter de rechtbank deelt onze mening dat tijdens het opstellen van het vigerende winningsplan in 2016 gewerkt werd met verouderde inzichten en dat ook in een klein veld een versnelde winning tot een hoger seismisch risico kan leiden. Waarom heeft de minister dit oordeel niet meegewogen in het voorliggend instemmingsbesluit?
- TNO en SodM merken in hun adviezen op (zie voorliggend ontwerp-instemmingsbesluit pag. 9 en 10) dat de uitkomst van de SRA in het vigerende winningsplan dezelfde is als in het voorliggend winningsplan. De reden dat veld Diever desondanks niet meer in de klasse 'reële kans op beving' ingedeeld zou hoeven worden maar in de klasse 'verwaarloosbare kans op beving' heeft te maken met nieuwe geologische interpretaties van het gasveld en, nieuwe inzichten. Vraag: kan de minister wetenschappelijk aantonen dat de in 2016 gehanteerde gegevens (langste breuk 4.400 meter, de hoogste breuk 41 meter en de Poisson verhouding reservoir 0.16) plotseling onjuist zouden zijn of buiten beschouwing moeten worden gelaten?
- In het voorliggend ontwerp-instemmingsbesluit concludeert de minister vervolgens op pagina 11 dat in tegenstelling tot het Groninger gasveld, waar meerdere breuken in het gasveld aanwezig zijn, er kennelijk in kleine velden zoals het Diever gasveld geen breuken voorkomen en er daarom geen relatie tussen snelheid van winning en de mate van seismisch risico bestaat.

Vraag: meent de minister dat in veld Diever geen breuken meer voorkomen, zoals in 2016 nog wel het geval, en er daarom geen relatie kan zijn tussen snelheid van winning en de mate van seismisch risico? Kan de minister dit wetenschappelijk onderbouwen?

- wij begrijpen uit de woorden van de minister in zijn ontwerp-instemmingsbesluit, dat omdat er zich (nog) geen (zware) bevingen hebben voorgedaan in kleine velden dat daaruit de conclusie zou mogen worden getrokken dat de maximale magnitude (M_{max}) berekening niet meer hoeft te worden uitgevoerd.

Vraag: is dit inderdaad de reden dat de M_{max} berekening niet is uitgevoerd?

- **Vraag:** hoe verklaart u dat ondanks de grotere winbare hoeveelheden gas wordt gerekend met een lagere waarde voor de dikte van het aardgasvoorkomen ten opzichte van 2016 (namelijk 34.7 meter t.o.v. 41 meter in 2016)?
- **Vraag:** hoe verklaart u dat er voor de bodemdaling prognose en de M_{max} berekening niet wordt uitgegaan van dezelfde waarde voor Poisson's ratio (0.25 voor bodemdaling, 0.16 voor M_{max})? Dat kan toch niet? Deelt u onze mening dat het of het één of het ander is?
- ten aanzien van de aardbeving van 2.8 op de schaal van Richter in 2009 nabij de Hoeve werd de oorzaak gezocht in de afvalwaterinjecties in veld Weststellingwerf die plaatsvonden via de put nabij Noordwolde. Blijkbaar als na-ijleffect want in 2007 werden de afvalwaterinjecties in dit veld beëindigd, althans volgens de gegevens op www.nlog.nl. Op geringe afstand van veld Vinkega en veld Diever zijn de afvalwaterinjecties hervat in voormalig gasveld 'Nijensleek'.
Vraag: Is er sprake van een vergroot seismisch risico door de hervatte afvalwaterinjecties in de put nabij Nijensleek voor veld Vinkega en ook voor veld Diever? Zo niet, kunt u dit dan nader verklaren? Hebben de versnelde winningen in de velden Diever en Vinkega hierop invloed of vice versa? Zo niet, kunt u dit dan nader verklaren? Deelt de minister onze mening dat er dan voldoende reden is om een M_{max} berekening uit te voeren voor veld Diever?

Conclusie

Er ontbreekt ons inziens een goede onderbouwing die het verschil in breuklengte ook daadwerkelijk aantoonst en waaruit blijkt dat volgens nieuwe inzichten ~~stap~~ 2 van de SRA niet meer toegepast te worden. Vooralsnog lijkt het er meer op dat keuzes zijn gemaakt die nergens wetenschappelijk worden onderbouwd.

2.4 Beoordeling schade door bodembeweging

Op pag. 14 in het voorliggend ontwerp-instemmingsbesluit legt de minister uit dat eventuele schade in veld Diever door bodembeweging niet te verwachten is. Er zou sprake zijn van een adequate schaderegeling en een onafhankelijk orgaan voor afwikkeling schade als gevolg van gaswinning.

Deze mening wordt niet gedeeld door de rechtbank Den Haag ten aanzien van het vigerende winningsplan. In de tussenuitspraak d.d. 9 april 2019 stelt zij dat randvoorwaarden als "adequaat onderzoek" en "redelijke termijn" te onbepaald zijn. Dit klemmt te meer, volgens de rechtbank, nu zich in Groningen en dus op relatief geringe afstand van Diever daadwerkelijke schadeveroorzakende bodemschokken hebben voorgedaan ten gevolge van gaswinning. Alhoewel de rechtbank aangeeft te beseffen dat de gaswinning in veld Diever van een andere orde is wat betreft duur en omvang, meent zij dat met dergelijke onbepaalde randvoorwaarden niet kan worden volstaan. Ook de komst van een landelijk schadeprotocol en een landelijke schadecommissie leidt niet tot een ander oordeel, aangezien nog volstrekt onduidelijk is hoe lang

verwezenlijking daarvan op zich laat wachten. Naar het oordeel van de rechtbank kan dit gebrek niet worden gepasseerd en dient de minister dit nog nader te motiveren. Wij zijn van mening dat de minister deze (en onze) belangen onvoldoende heeft getoetst krachtens art. 9, vijfde lid Mijnbouwwet (Mbw).

Vraag: Aangezien de minister zijn mening niet heeft gewijzigd in het voorliggende ontwerp-instemmingsbesluit mogen we daaruit concluderen dat hij bij voorbaat meent dat de herstelpoging op dit punt slaagt? Dient niet eerst de rechtbank uitspraak te doen of u het gebrek voldoende hersteld heeft?

3. Na-ijleffect

Wij vragen ons af of voldoende rekening is gehouden met de zogeheten na-ijleffecten van de gaswinning in veld Diever.

Vraag: Kunt u duiden in de gehanteerde berekeningsmethodieken waar deze factor is meegenomen?

4. Waarborging integriteit putten

Op pagina 14 en 39 in het voorliggend winningsplan geeft Vermilion een beschrijving van de putopbouw en hoe de integriteit van de put gewaarborgd is. Op pagina 39 legt het bedrijf uit dat de mijnbouwonderneming zich dient in te spannen om installaties zo te bouwen, onderhouden en beheren dat het risico op oppervlaktewater-verontreiniging verwaarloosbaar klein is.

De wijze waarop dit dient te gebeuren is vastgelegd in onder andere de Nederlandse Richtlijn Bodembescherming (NRB) en de Publicatiereeks Gevaarlijke Stoffen (PGS). Hierdoor worden de risico's tot een minimum beperkt en blijven de eventuele gevolgen beheersbaar. De NRB en de PGS worden voorgeschreven in het Activiteitenbesluit en de Omgevingsvergunning. Toezicht vindt plaats door Staatstoezicht op de Mijnen (SodM).

Indien toch door een incident het oppervlaktewater verontreinigd is, dan dient de mijnbouwonderneming deze verontreiniging te saneren in het kader van de Waterwet en eventueel de Wet bodembescherming. De desbetreffende waterbeheerder en provincie zijn hiervoor bevoegd gezag. De mijnbouwonderneming en toezichthouders hanteren een strikt controlebeleid waardoor de kans op verontreiniging van het oppervlaktewater zeer gering is. Gevaar voor de volksgezondheid door het optreden van incidenten is niet te verwachten. Aldus het voorliggend winningsplan.

Echter de praktijk blijkt weerbarstiger. Vorig jaar bleken twee putten in Drenthe ernstig verontreinigd te zijn. Namelijk de put Annerveen Schuilingsoord nabij Zuidlaren en de put De Wijk 5 nabij Echten. De put nabij Zuidlaren is nooit in productie genomen maar er is wel vervuild formatiewater weggelekt. Buiten de put. Dat betekent dat de integriteit tijdens de aanleg van de put (proefboring) niet voldoende is gewaarborgd en bovendien niet tijdig is opgemerkt of niet tijdig gemeld. De put moet wel gesaneerd, maar echter niet met spoed.

De put nabij Echten is wel in productie geweest en in 2008 heeft de NAM al vastgesteld dat de put ernstig vervuild is en gesaneerd moet worden. Destijds oordeelde de Provincie Drenthe dat de sanering niet met spoed hoeft te worden uitgevoerd. Vorig jaar, dus tien jaar later, diende de NAM hetzelfde rapport in bij de Provincie Drenthe. De kosten van de sanering zouden niet opwegen tegen de baten en de put hoeft wederom niet met spoed gesaneerd.

In beide gevallen hoeft de put niet met spoed gesaneerd, met name omdat het 'historische verontreiniging' zou betreffen. Dit is dan met name een juridische oplossing die niet wegneemt dat het probleem wel bestaat maar niet wordt bestreden. Wij menen en pleiten ervoor dat putlekkages een vast onderdeel worden in de beoordelingen van gaswinningsbedrijven en dat een berekeningsmethodiek wordt ontwikkeld waarin alle benodigde factoren kunnen worden

meegenomen om het fenomeen in kaart te brengen. Dat zou er dan toe kunnen leiden dat ook rechtbanken een toetsingskader aangereikt krijgen, zodat zij deze problematiek kunnen beoordelen. Tot nu toe is het enige toetsingskader voor de rechtbank dat putten hermetisch zijn afgesloten, mits aan alle voorwaarden wordt voldaan.

Vraag: deelt de minister onze mening dat wet- en regelgeving rond putintegriteit te algemeen en te onbepaald is omdat evident sterke verontreinigen worden aangetroffen? Zo niet, kunt u dan aangeven waarom het voldoende zou zijn dat geconstateerde sterke verontreinigingen niet met spoed hoeven te worden gesaneerd? Deelt u onze mening dat de wet- en regelgeving hieromtrent niet langer voldoet?

5. Perforatie

Op pagina 16 in het voorliggende winningsplan sluit Vermilion toekomstige perforaties niet uit. Onze ervaring is dat deze werkzaamheden, vallend onder de Bamm, soms niet van te voren worden aangekondigd in huis-aan-huis bladen. Niet door het bedrijf en ook niet door het ministerie van Economische Zaken en Klimaat. Het bedrijf geeft aan dat er geen mobiele installatie wordt gebruikt. Echter of al dan niet gebruik wordt gemaakt van een mobiele installatie, er wordt een boorgatvergroting in de bestaande put uitgevoerd met gebruikmaking van explosieven. Vaak wordt dan een productiepiek uit een ander deel van de geologische laag gehaald, hetgeen niet zonder gevaar is voor de leefomgeving rond de boorlocatie. Milieudefensie pleit ervoor dat deze activiteit die volgens het bedrijf onder de noemer 'onderhoudswerkzaamheden' vallen, beter worden gecommuniceerd met de leefomgeving rond een boorlocatie. Alhoewel onduidelijk is welke activiteit in Loon op Zand in augustus 2017 werd uitgevoerd onder de noemer 'onderhoudswerkzaamheden', is duidelijk dat de gevolgen van de ontsnapte wolk aardgascondensaat (en de slechte communicatie over het voorval) zeer ongewenst is. Bovendien is per 2017 in het kader van de Wet Milieubeheer niet alleen een milieuvergunning vereist bij de aanleg van een boorgat, maar ook bij een aanpassing van een boorgat. Dus ook voor een boorgatvergroting. Echter als een perforatie niet (duidelijk) wordt aangekondigd kan niet worden gecontroleerd of het bedrijf zich houdt aan de wet- en regelgeving

Vraag: deelt de minister onze mening dat de Bamm-wetgeving voor verbetering vatbaar is? Zeker ten aanzien van de communicatie naar de leefomgeving toe?

6. Beoordeling natuur en milieu

invloed gaswinning op waterhuishouding en natuur

In 2016 stelde het waterschap in haar advies op het vigerende winningsplan dat een bodemdaling "hoe klein ook" tot compactie in de bodem leidt en invloed heeft op de waterhuishouding. Met name ten aanzien van het vergroten van het waterbergend vermogen waarin veel wordt geïnvesteerd in onze regio. Met name ten aanzien van het verbeteren van de waterhuishouding in het Nationaal Park 'Drents Friese Wold & Leggelderveld' om verdroging tegen te gaan. Bodemdaling ten gevolge van gaswinning staat hiermee haaks op het beleid van zowel het waterschap als natuurbeschermingsorganisaties.

Waterschappen geven in het algemeen aan dat zij bij een bodemdaling beneden de 5 cm het waterpeil niet hoeft aan te passen. Dit betekent dat het water dat door de gaswinning niet langer kan worden geborgen in de bodem, tot vernatting leidt. Zoals ook blijkt uit de adviezen van de Provincie Drenthe en de gemeente Westerveld (zie pagina 17 in het ontwerp-instemmingsbesluit) leidt dit tot ongewenste vernatting van Habitattypen in het Drents Friese Wold die gevoelig zijn voor vernatting. De provincie Drenthe stelt dat de voortoets voor effecten op het Natura 2000-gebied moet worden aangepast wat betreft het effect van de vernatting of handhaving van het waterpeil. De gemeente Westerveld vraagt zich af of kan worden volstaan met het winningsplan en of niet een aanvraag Wet Natuurbescherming had moeten worden aangevraagd.

Bovendien zal het waterschap als de bodemdaling boven de 5 cm uitkomt, het waterpeil moeten aanpassen waardoor het water dat eigenlijk in de bodem geborgen zou moeten worden, versneld moet worden afgevoerd. De gemeente Westerveld pleit ervoor dat beide scenario's beoordeeld moeten worden.

Volgens de minister is niet gebleken dat de bodemdaling zodanig is dat er nadelige effecten voor natuur en milieu verwacht moeten worden. Ten aanzien van de effecten van de bodemdaling < 2 cm heeft het ministerie in 2016 desgevraagd een berekening gemaakt om vast te stellen in hoeverre het waterbergend vermogen afneemt bij een bodemdaling minder dan 2 cm. Deze berekening heeft zij opgenomen in de 'Nota van beantwoording' d.d. 20 juli 2017. Hieruit blijkt dat de afname van het waterbergend vermogen bij < 2 cm bodemdaling, is ingeschat op 1% en 42.000 m³ water.

Verzoek: Wij verzoeken de minister wederom een berekening te laten maken om de mate van de afname van het waterbergend vermogen bij 4 cm bodemdaling vast te stellen.

Zoals ook aangegeven door het SodM in haar advies is de provincie Drenthe het bevoegd gezag in deze. Volgens de minister blijkt, kort samengevat, dat ten aanzien van het advies van de Provincie betreffende effecten op het Natura 2000-gebied dat bij het instemmen met een winningsplan de minister niet gebonden is aan het wel of niet verleend zijn van een vergunning op grond van de Wet natuurbescherming. Daarop zien de artikelen 34, 35 en 36 MbW niet. Het eventuele ontbreken van een natuurtoets of een Natuurwetvergunning kan niet in de weg staan aan het verlenen van instemming met het (gewijzigde) winningsplan. Althans, zo stelt de minister.

Vraag: als door gaswinning het waterbergend vermogen in de bodem afneemt en het bevoegd gezag, de Provincie Drenthe, aangeeft dat de voortoets voor de effecten op het Natura 2000-gebied moet worden aangepast, dan begrijpen wij niet waarom dit geen consequenties zou hebben voor de vigerende omgevingsvergunning en het MER. Kan de minister dit beter toelichten?

afvalwatertransporten en toename stikstofuitstoot

- in de omgevingsvergunning d.d. 15 juni 2015 werd uitgegaan van max. 45 m³ afvalwater per dag, gebaseerd op de productie van 480.000 Nm³ gas per dag.
- in de vigerende omgevingsvergunning d.d. 21 juli 2017 wordt uitgegaan van max. 90 m³ afvalwater per dag, gebaseerd op de productie van 1.5 miljoen Nm³ gas per dag en volgens het vigerende winningsplan.
- in het voorliggende gewijzigde winningsplan wordt uitgegaan van max. 100 m³ afvalwater per dag.

Hieruit blijkt een duidelijke toename van de maximale hoeveelheid afvalwater per dag. Dit met name in de latere fase van winning als de hoeveelheid productiewater naar verwachting zal toenemen. Echter dit zal ons inziens tot een verhoging leiden van het aantal afvalwatertransporten per dag in die latere fase van winning en tot een hogere NO_x uitstoot richting het zeer nabijgelegen Natura 2000-gebied leiden. Volgens een recente uitspraak van de Raad van State over de PAS is echter stikstofuitstoot op Natura 2000 gebieden, hoe klein ook, niet toegestaan. Een Aerius herberekening ontbreekt echter.

Vraag: deelt de minister onze mening dat er een herberekening moet worden uitgevoerd?

het MER

De rechtbank Den Haag heeft nog geen uitspraak gedaan over de vigerende omgevingsvergunning d.d. 21 juli 2017 en bijbehorende MER. Het MER beoordeelt namelijk niet de effecten van de totale dagproductie van 1.5 miljoen Nm³ gas, maar de uitbreiding van 980.000 Nm³ gas per dag. De StAB stelt dat de effecten van de volle dagproductie van 1.5 miljoen Nm³ gas per dag moeten worden beoordeeld, terwijl de minister stelt dat de effecten van de mijnbouwrichting Wapsee reeds voldoende zijn afgewogen in de vigerende omgevingsvergunning

en bijbehorende MER. Echter dat staat nog niet vast. De rechtbank heeft hierover nog geen uitspraak gedaan.

Vraag: Blijft de minister bij zijn standpunt dat de effecten voldoende zijn afgewogen in het MER?

Gebrek aan verantwoordelijkheidsgevoel

De minister stelt tot slot dat Vermilion dient na te gaan welke vereiste meldingen of vergunningen benodigd zijn voor het uitvoeren van de activiteiten, gezien de ligging van de boorlocatie naast het Natura 2000-gebied

Echter onze ervaringen hierin zijn helaas niet goed. Enkele voorbeelden: ondanks aanbevelingen van Haskoning startte Vermilion in broedseizoen met ingrijpende activiteiten om de boorlocatie nabij Wapse te realiseren. Het advies van Haskoning om de verlichting tijdens de proefboring naar beneden bij te stellen, vanwege de beschermde vleermuizen, werd niet opgevolgd. Op boorlocatie Vinkega heeft het bedrijf boven de miljoen Nm³ gas per dag gewonnen terwijl boven de 500.000 m³ per dag een MER dient te worden opgesteld. Dit krachtens Besluit m.e.r. C 17.2. Er ontbreekt echter een MER. Dit heeft het ministerie onlangs schriftelijk bevestigd aan Milieudefensie Westerveld.

Binnenkort wil Vermilion een bestaande boorlocatie renoveren/fundering aanleggen terwijl er zich een dassenburcht onder uitstrekt. Het bedrijf heeft een ontheffing aangevraagd in het kader van de Nbw maar de minister heeft geen vrijstelling verleend. Toch wil het bedrijf met de activiteiten starten omdat het bedrijf dit jaar niet meer de diepboring kan uitvoeren. Dit is echter een logistieke keuze waarin, zo blijkt, geen rekening met de Nbw is gehouden.

Verzoek: wij verzoeken de minister dit gebrek aan verantwoordelijkheidsgevoel, met name ten aanzien van het voorliggende instemmingsbesluit, te toetsen op grond van art. 9. lid 1 sub c Mbw.

7. Opmerkelijke keuze van de minister

De minister heeft de opmerkelijke keuze gemaakt om op 8 mei 2019 het ontwerp-instemmingsbesluit van het gewijzigde winningsplan bekend te maken terwijl het vigerende instemmingsplan vooralsnog niet in stand kan blijven en de minister bezig is met een herstel. Het bevreemdt Milieudefensie dat de minister niet eerst heeft afgewacht of zijn herstelpoging als toereikend zal worden beoordeeld door de rechtbank Den Haag. Het staat immers niet vast dat de herstelpoging ertoe zal leiden dat het vigerende instemmingsbesluit uiteindelijk toch als toereikend zal worden beoordeeld door de rechtbank.

Zeker gezien de niet geringe kans dat risico-inschattingen moeten worden verhoogd terwijl deze nu niet meegenomen zijn in het ontwerp-instemmingsbesluit. Dat zou immers betekenen dat in het ontwerp-instemmingsbesluit onjuistheden staan waardoor het besluit bij voorbaat ontoereikend gemotiveerd is. Zeker gezien het feit dat het bedrijf een extra 1.8 miljard Nm³ gas wil winnen en de minister nu stelt dat het tempo van winning bepaalt zou mogen worden door de omgevingsvergunning, zoals hierboven al eerder opgemerkt.

Of de omgevingsvergunning als een leidend document mag worden beschouwd, staat echter niet vast. Daarover zal de rechtbank Den Haag immers ook nog uitspraak doen. Aangezien de reservoirdruk nu nog voldoende is om (zoals nu het geval) 35 miljoen Nm³ gas per maand te produceren, staat zeker niet vast dat de winning van deze 1.8 miljard Nm³ gas pas in 2034 zal worden beëindigd. Zeker is wel dat de risico's die daarmee mogelijk gepaard gaan bij voorbaat onvoldoende zijn gemotiveerd. De twee procedures zijn volgens ons onlosmakelijk met elkaar verbonden.

Hoogachtend,

namens Milieudefensie

Bijlage: machtiging

Amsterdam, 5 juni 2019

Machtiging

Ondergetekende treedt op namens de Vereniging Milieudefensie, gevestigd te Amsterdam.
Hij vertegenwoordigt deze vereniging rechtsgeldig conform de statuten. Hij verklaart namens deze vereniging een volmacht gegeven te hebben tot 1 juli 2020 aan:

om alle mogelijke rechtsmiddelen aan te wenden met betrekking tot het instemmingsbesluit met bijbehorend winningsplan Diever d.d. 27 juli 2018 van de Minister van Economische zaken, t.a.v. de uitbreiding van de productie,

een en ander met het recht van substitutie,

en om al het nodige conform de doelstelling van de Vereniging in verband hiermee te doen.

directeur Milieudefensie

Volmachtverklaring

Amsterdam, 12 december 2018

Hierbij verklaren ondergetekenden, _____ (voorzitter Vereniging Milieudefensie) en _____ (secretaris Vereniging Milieudefensie) op grond van artikel 9, vierde lid van de statuten, voor een tijdsbestek van twee jaar volmacht te verlenen aan de volgende werknemer van de vereniging: _____ (directeur Vereniging Milieudefensie), om de vereniging in alle opzichten te vertegenwoordigen, waaronder begrepen het voeren van processen, het aangaan van vaststellingsovereenkomsten, het besluiten tot en het sluiten van overeenkomsten tot het verkrijgen, vervreemden of bezwaren van registergoederen, het aangaan van overeenkomsten waarbij de vereniging zich als borg of hoofdelijk medeschuldenaar verbindt, zich voor een derde sterk maakt of zich tot de zekerheidstelling voor de schuld van een ander verbindt en het tekenen van de benodigde akten, alles met de macht van substitutie. Hiermee komt de volmachtverklaring, zoals opgesteld op 12 december 2017 te Amsterdam te vervallen.

Handtekening:

Handtekening:

Plaats: 12-12-18
 Datum: Amsterdam

Plaats: 12-12-18
 Datum: Amsterdam



Uittreksel Handelsregister Kamer van Koophandel

0022

KvK-nummer 40530467

Pagina 1 (van 3)

De onderneming / organisatie wil niet dat haar adresgegevens worden gebruikt voor ongevraagde postreclame en verkoop aan de deur.

Rechtspersoon

RSIN 002565006
Rechtsvorm Vereniging met volledige rechtsbevoegdheid
Statutaire naam Vereniging Milieudefensie
Ook genoemd VMD
Statutaire zetel Amsterdam
Bezoekadres Nieuwe Looiersstraat 31, 1017VA Amsterdam
Postadres Postbus 19199, 1000GD Amsterdam
Telefoonnummer 0206262620
Faxnummer 0205507310
Internetadres www.milieudefensie.nl
E-mailadres service@milieudefensie.nl
Datum oprichting 09-11-1972
Datum akte laatste statutenwijziging 23-03-2016

SBI-code: 94996 - Overige ideële organisaties
Milieuverenigingen

Bestuurders

Naam
Geboortedatum en -plaats
Datum in functie 11-06-2014 (datum registratie: 08-07-2014)
Titel Voorzitter
Bevoegdheid Gezamenlijk bevoegd (met andere bestuurder(s), zie statuten)

Naam
Geboortedatum en -plaats
Datum in functie 11-06-2014 (datum registratie: 08-07-2014)
Titel Penningmeester
Bevoegdheid Gezamenlijk bevoegd (met andere bestuurder(s), zie statuten)

Naam
Geboortedatum en -plaats
Datum in functie 14-12-2016 (datum registratie: 19-12-2016)
Bevoegdheid Gezamenlijk bevoegd (met andere bestuurder(s), zie statuten)

Naam
Geboortedatum en -plaats
Datum in functie 14-12-2016 (datum registratie: 19-12-2016)
Bevoegdheid Gezamenlijk bevoegd (met andere bestuurder(s), zie statuten)

Waarmerk
KvK

Dit uittreksel is gewaarmerkt met een digitale handtekening en is een officieel bewijs van inschrijving in het Handelsregister. In Adobe kunt u de handtekening bovenin het scherm controleren. Meer informatie hierover vindt u op www.kvk.nl/egd. De Kamer van Koophandel adviseert dit uittreksel alleen digitaal te gebruiken zodat de integriteit van het document gewaarborgd en de ondertekening verifieerbaar blijft.



Uittreksel Handelsregister Kamer van Koophandel

0022

KvK-nummer 40530467

Pagina 2 (van 3)

Naam

Geboortedatum en -plaats

Datum in functie

Bevoegdheid

01-08-2017 (datum registratie: 04-09-2017)

Gezamenlijk bevoegd (met andere bestuurder(s), zie statuten)

Naam

Geboortedatum en -plaats

Datum in functie

Bevoegdheid

09-12-2017 (datum registratie: 01-02-2018)

Gezamenlijk bevoegd (met andere bestuurder(s), zie statuten)

Gevolmachtigden

Naam

Geboortedatum en -plaats

Datum in functie

Titel

Inhoud volmacht

01-12-2015 (datum registratie: 21-12-2015)

Algemeen Directeur

Volledige volmacht

Naam

Geboortedatum en -plaats

Datum in functie

Inhoud volmacht

09-02-2017 (datum registratie: 13-02-2017)

Gezamenlijk handelend met een andere gevolmachtigde de vereniging vertegenwoordigen, waaronder begrepen het voeren van processen, het aangaan van vaststellingsovereenkomsten. Alles met de macht van substitutie.

Naam

Geboortedatum en -plaats

Datum in functie

Inhoud volmacht

09-02-2017 (datum registratie: 13-02-2017)

Gezamenlijk handelend met een andere gevolmachtigde de vereniging vertegenwoordigen, waaronder begrepen het voeren van processen, het aangaan van vaststellingsovereenkomsten. Alles met de macht van substitutie.

Naam

Geboortedatum en -plaats

Datum in functie

Titel

Inhoud volmacht

01-04-2017 (datum registratie: 12-04-2017)

contactpersoon procuratie

Het doen van opgaven aan banken van functionarissen binnen de vereniging.

Naam

Geboortedatum en -plaats

Datum in functie

Titel

Inhoud volmacht

01-04-2017 (datum registratie: 12-04-2017)

contactpersoon procuratie

Het doen van opgaven aan banken van functionarissen binnen de vereniging.

Waarmerk
KvK

Dit uittreksel is gewaarmerkt met een digitale handtekening en is een officieel bewijs van inschrijving in het Handelsregister. In Adobe kunt u de handtekening bovenin het scherm controleren. Meer informatie hierover vindt u op www.kvk.nl/egd. De Kamer van Koophandel adviseert dit uittreksel alleen digitaal te gebruiken zodat de integriteit van het document gewaarborgd en de ondertekening verifieerbaar blijft.



Uittreksel Handelsregister Kamer⁰⁰²² van Koophandel

KvK-nummer 40530467

Pagina 3 (van 3)

Uittreksel is vervaardigd op 13-09-2018 om 11.25 uur.

Waarmerk KvK

Dit uittreksel is gewaarmerkt met een digitale handtekening en is een officieel bewijs van inschrijving in het Handelsregister. In Adobe kunt u de handtekening bovenin het scherm controleren. Meer informatie hierover vindt u op www.kvk.nl/egd. De Kamer van Koophandel adviseert dit uittreksel alleen digitaal te gebruiken zodat de integriteit van het document gewaarborgd en de ondertekening verifieerbaar blijft.



STATUTENWIJZIGING

CE/LCK/42795/1

VERENIGING MILIEUDEFENSIE

Heden drieëntwintig maart -----
 tweeduizend zestien, verscheen voor mij, -----
 mr. Tanya Elvira Daisy Hicks, notaris te Amsterdam: -----
 de heer -----

geboren op zeven juni negentienhonderd vierenvijftig te Eindhoven,
 die zich gelegitimeerd heeft met een Nederlands paspoort met nummer -----
 , gehuwd, -----

voorzitter van na te noemen vereniging.-----

De comparant gaf te kennen:-----

- door de algemene ledenvergadering van de te Amsterdam gevestigde vereniging: **Vereniging Milieudefensie**, kantoor houdende Nieuwe Looiersstraat 31, 1017 VA Amsterdam (Postbus 19199, 1000 GD Amsterdam), ingeschreven in het handelsregister van de Kamer van Koophandel onder nummer 40530467, gehouden op negen december tweeduizend vijftien te Utrecht, is met algemene stemmen besloten een wijziging in de statuten van de vereniging aan te brengen; -----

- van het verhandelde in bedoelde vergadering blijkt uit aangehechte stukken. -

De comparant, handelend als gemeld, verklaarde in de statuten van de vereniging de volgende wijziging aan te brengen:-----

Artikel 10 lid 2 laatste zin wordt gewijzigd en komt te luiden als volgt: -----

In de tweede ALV, uiterlijk in de laatste maand voor aanvang van het volgend boekjaar, worden de begroting en de beleidscontouren ter goedkeuring aan de leden voorgelegd en maakt het bestuur de plannen voor het komend jaar bekend in de vorm van een bestuursjaarplan. -----



De comparant, handelend als gemeld, verklaarde dat in verband met voormelde statutenwijziging de doorlopende tekst van de statuten thans luidt als volgt: -----

Naam, zetel en duur: -----

Artikel 1. -----

1. De vereniging draagt de naam: Vereniging Milieudefensie.-----
2. Zij heeft haar zetel te Amsterdam. -----
3. Zij is opgericht op negen november negentienhonderd tweeënzeventig. -----

Doel: -----

Artikel 2. -----

1. De vereniging stelt zich ten doel een bijdrage te leveren aan het oplossen en voorkomen van milieuproblemen en het behoud van cultureel erfgoed, alsmede te streven naar een duurzame samenleving dit alles op mondiaal, landelijk, regionaal en lokaal niveau, in de meest ruime zin en een en ander in het belang van de leden van de vereniging en in het belang van de kwaliteit van het milieu, de natuur en het landschap in de meest ruime zin voor huidige en toekomstige generaties.-----
2. De vereniging tracht haar doel te bereiken door:-----
het kritisch volgen van al die ontwikkelingen in de samenleving die effect hebben op het gebied van milieu, natuur, landschap en duurzaamheid, het beïnvloeden van de besluitvorming daarover door middel van het gebruikmaken van alle daartoe geëigende en geoorloofde middelen, het verrichten dan wel doen verrichten van onderzoek, het verspreiden en verstrekken van informatie in de meest ruime zin, het verkrijgen van gerechtelijke uitspraken en het uitvoeren van alle handelingen en acties die de vereniging nodig acht om haar doel te bereiken. -----

Organen en structuur van de vereniging -----

Artikel 2A -----

1. De vereniging kent als organen:-----



ALV -----

Bestuur -----

Presidium -----

Geschillencommissie -----

Groepen -----

Redactieraad van Milieudefensie magazine -----

Redactie van ledenbulletin -----

2. De samenstelling en de taakstelling van organen van de vereniging worden in deze statuten en de verenigingsreglementen vastgelegd. -----

Reglement -----

Artikel 2B -----

1. Er zijn reglementen: -----

verenigingsreglement, -----

groepenreglement, -----

OR reglement, -----

redactiestatuten van het Milieudefensie magazine en van het ledenbulletin. ---

2. De ALV kan een of meer reglementen vaststellen, wijzigen of opheffen op de wijze als is bepaald ten aanzien van statutenwijziging. -----

3. Een reglement betreffende de regelingen van de ondernemingsraad wordt voor de eerste keer vastgesteld door het bestuur en vervolgens volgens de wettelijke bepalingen. -----

4. Het statuut van de redactie van het Milieudefensie magazine wordt vastgesteld door het bestuur. -----

5. Een reglement mag niet in strijd zijn met de wet of deze statuten. -----

Leden, rechten en plichten van de leden: -----

Artikel 3. -----

1. Leden van de vereniging zijn natuurlijke personen en rechtspersonen die als lid tot de vereniging zijn toegelaten. -----



2. Het bestuur houdt een register bij waarin de namen en adressen van alle leden zijn opgenomen. -----
3. Leden hebben het recht deel te nemen aan alle activiteiten van de vereniging; zij hebben de verplichtingen welke hun bij of krachtens deze statuten zijn opgelegd. -----
4. Andere rechten en plichten van leden zijn op te maken uit de statuten en reglementen. -----

Lidmaatschap: -----

Artikel 4. -----

1. Het bestuur beslist omtrent de toelating van leden. -----
2. Bij niet-toelating tot lid kan de algemene ledenvergadering, hierna te noemen: ALV, alsnog tot toelating besluiten; het beroep tegen niet-toelating wordt bij reglement geregeld. -----
3. Het lidmaatschap eindigt: -----
 - a. door de dood van het lid (natuurlijk persoon); -----
 - b. door ontbinding van het lid (rechtspersoon); -----
 - c. door opzegging door het lid; -----
 - d. door opzegging door de vereniging; -----
 - e. door ontzetting. -----
4. Opzegging namens de vereniging kan geschieden: -----
 - a. wanneer een lid zich schuldig maakt aan discriminatoire uitslatingen of deelneemt aan/openlijk sympathiseert met discriminatoire activiteiten/organisaties; -----
 - b. wanneer hij zijn verplichtingen jegens de vereniging niet nakomt; -----
 - c. wanneer redelijkerwijs van de vereniging niet kan worden geveerd het lidmaatschap te laten voortduren; -----
5. Ontzetting kan worden uitgesproken wanneer een lid in strijd met de statuten, reglementen of besluiten van de vereniging handelt, of de vereniging op onre-



delijke wijze benadeelt. -----

6. De termijnen van opzegging en ontzetting, het tijdstip van het einde van het lidmaatschap, de wijze van opzegging en ontzetting, de gevolgen van een en ander, alsmede het beroep daartegen worden bij reglement geregeld. -----

Geldmiddelen, contributies, boekjaar, jaarrekening en controle:-----

Artikel 5. -----

1. De geldmiddelen van de vereniging komen onder meer voort uit contributies, subsidies, donaties, legaten, erfstellingen, schenkingen en andere baten. -----
Nalatenschappen zullen uitsluitend kunnen worden aanvaard onder gebruikmaking van het voorrecht van boedelbeschrijving. -----
2. Contributies van leden worden vastgesteld door de ALV.-----
3. Het verenigingsjaar of boekjaar is gelijk aan het kalenderjaar.-----
4. Het bestuur is verplicht van de vermogenstoestand van de vereniging zodanige aantekeningen te houden dat daaruit te allen tijde haar rechten en verplichtingen kunnen worden gekend. -----
5. Door het bestuur wordt elk jaar, binnen vier maanden na afloop van het boekjaar, een jaarrekening opgemaakt, bestaande uit een balans, een staat van baten en lasten en een toelichting, welke tevens het jaarverslag van de penningmeester bevat. -----
6. Het bestuur doet op een ALV binnen zes maanden na afloop van het boekjaar, behoudens verlenging van deze termijn door de ALV, rekening en verantwoording over zijn in het afgelopen boekjaar gevoerde bestuur, onder de overlegging van de jaarrekening als in het vorige lid bedoeld, en van de verklaring van de deskundige hierna genoemd. -----
7. Het bestuur draagt er zorg voor dat een accountant, als bedoeld in artikel 2:393 lid 1 van het Burgerlijk Wetboek, een verklaring aflegt omtrent de jaarrekening.-----
8. Vaststelling of goedkeuring van de jaarrekening door de ALV strekt, voor zover



geen voorbehoud is gemaakt en voor zover de handelingen van het bestuur uit de stukken blijken, het bestuur tot décharge voor het gevoerde bestuur. -----

Algemeen Bestuur: -----

Artikel 6. -----

1. Het bestuur is verantwoordelijk voor het beleid van de vereniging in de ruimste zin. -----

Het bestuur stelt financiële richtlijnen vast en is eindverantwoordelijk voor de dagelijkse leiding. -----

2. Het bestuur, ook te noemen: het algemeen bestuur, bestaat uit ten minste zeven en ten hoogste elf natuurlijke personen, waaronder één bestuurslid benoemd op een bindende voordracht van de ondernemingsraad en één of twee bestuursleden benoemd door de lokale groepen van de vereniging. -----

De ALV stelt met inachtneming van het vorenstaande het aantal bestuursleden en het aantal van hen benoemd door de lokale groepen vast. -----

3. Met uitzondering van het/de door de lokale groepen benoemde bestuurslid/-bestuursleden en het op voordracht van de ondernemingsraad benoemde bestuurslid geschiedt de verkiezing door de ALV. -----

4. Al hetgeen de bestuursverkiezing verder betreft wordt bij reglement geregeld.

5. Een bestuurslid treedt af uiterlijk na afloop van de ALV gehouden in het vierde jaar na zijn/haar (her) verkiezing volgens een door het bestuur op te maken rooster van aftreden. -----

6. In vergaderingen van het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur heeft ieder bestuurslid één stem. -----

Besluiten tijdens bestuursvergaderingen worden genomen bij volstrekte meerderheid van stemmen. -----

Het besluit is slechts geldig, indien bij het nemen daarvan ten minste de helft van de bestuursleden in persoon ter vergadering aanwezig is of bij afwezigheid veroorzaakt door overmacht, via een videoverbinding of audioconferen-



cing deelneemt aan de vergadering. -----

7. Een bestuurslid ontvangt als zodanig geen bezoldiging, noch middellijk, noch onmiddellijk. -----

Een vergoeding voor de door een bestuurslid ten behoeve van de vereniging redelijkerwijs gemaakte kosten wordt niet als bezoldiging aangemerkt. -----

Alle aan de bestuursleden betaalde vergoedingen worden als zodanig in de jaarrekening opgenomen en toegelicht. -----

8. Ieder bestuurslid is verplicht om (on)bezoldigde werkzaamheden, die voor de vereniging relevant zijn, aan het bestuur van de vereniging te melden, die daarover ook de ALV in kennis stelt. -----

Indien er sprake is of kan zijn van een belangentegenstelling mist het betrokken bestuurslid stemrecht in vergaderingen bij die agendapunten waarbij deze belangentegenstelling speelt. -----

9. A. Binnen het bestuur mogen geen nauwe familie- of vergelijkbare relaties bestaan, waaronder begrepen - maar niet beperkt tot - huwelijk, geregistreerd partnerschap, ongehuwd samenwonen en bloed- of aanverwantschap tot in de derde graad. -----

Een relatie als hierbedoeld, is een grond voor ontslag. -----

Elk van de desbetreffende bestuursleden dient het bestuur van het bestaan van een relatie als hier bedoeld onverwijld op de hoogte te stellen. -----

Het bestuur informeert hieromtrent op de eerst mogelijke ALV (vergadering het tot het verlenen van ontslag bevoegde orgaan) en doet hierbij zondig het verzoek tot ontslag van een of meer van de desbetreffende bestuursleden ten einde de in dit artikel bedoelde onverenigbaarheid op te heffen. -----

- B. Met het bestuurslidmaatschap is onverenigbaar de hoedanigheid van bestuurder, oprichter, aandeelhouder, toezichthouder of werknemer van: ---

- een entiteit waaraan de vereniging de door haar ingezamelde gelden



middelrijk of onmiddellijk, geheel of gedeeltelijk afstaat; -----

- een entiteit waarmee de instelling op structurele wijze op geld waardeerbare rechtshandelingen verricht. -----

Met een entiteit zoals bedoeld in dit lid wordt gelijkgesteld een rechtspersoon of entiteit die statutair – direct of indirect – met de vereniging is verbonden. -----

Een relatie als bedoeld in dit lid, is een grond voor ontslag. -----

C. Het bepaalde in lid B geldt niet ten aanzien van een entiteit of daaraan statutair – direct of indirect – verbonden entiteit waaraan Milieudefensie conform haar statutaire doelstelling gelden afstaat (ontvangende entiteit) met dien verstande dat: -----

- de invloed van een ontvangende entiteit op de benoeming en voordracht tot benoeming van het bestuur van de vereniging is toegestaan tot ten hoogste een derde van het aantal bestuursleden; -----
- niet meer dan een derde van het aantal bestuursleden mag bestaan uit de onder lid B van dit artikel genoemde personen. -----

De hier bedoelde bestuursleden mogen – buiten vertegenwoordiging door deelname aan handelingen van het bestuur – de vereniging niet vertegenwoordigen. -----

D. Het bepaalde in lid B en C geldt niet indien en voor zover ten aanzien van de vereniging en de bedoelde entiteit sprake is van consolidatie zoals bedoeld in artikel 650.108 van de Richtlijn Verslaggeving Fondsenwervende Instellingen. -----

E. Een bestuurslid ten aanzien waarvan zich een onverenigbaarheid als bedoeld in dit artikel voordoet, dient het bestuur hiervan onverwijld op de hoogte te stellen. -----

Het bestuur informeert hieromtrent op de eerst mogelijke vergadering de ALV (tot het verlenen van ontslag bevoegde orgaan). -----



F. Verstrengeling van belang: in alle gevallen waarin de vereniging een tegenstrijdig belang heeft met een lid van het bestuur dient het bestuurslid dit te melden aan het bestuur. -----

Het bestuurslid dient zich van de beraadslaging ter zake te onthouden. ----

Dit bestuurslid komt bij besluitvorming ter zake van de desbetreffende aan-
gelegenheid geen stemrecht toe en de aanwezigheid van dit bestuurslid telt
niet mee ter bepaling of het vereiste quorum voor besluitvorming is be-
haald. -----

**G. In alle gevallen waarin de vereniging een tegenstrijdig belang heeft met
een of meer leden van het bestuur kan de vereniging slechts worden verte-
genwoordigd door twee leden van het dagelijks bestuur (of hun plaatsver-
vangers) gezamenlijk handelend; -----**

met dien verstande dat degenen ten aanzien van wie het tegenstrijdig be-
lang met de vereniging bestaat, niet bevoegd zijn of gemachtigd kunnen
worden namens de vereniging de desbetreffende handelingen te verrich-
ten. -----

Onder een verstrengeling van belangen wordt onder meer verstaan het
verrichten van op geld waardeerbare rechtshandelingen tussen de vereni-
ging en: -----

a. leden van het bestuur, en/of medewerkers van de vereniging; -----

b. personen die een nauwe familie- of vergelijkbare relatie hebben met de
hierboven onder sub a genoemde personen; -----

c. rechtspersonen waarvan de hierboven onder a en b genoemde personen
bestuurslid, toezichthouder of aandeelhouder zijn. -----

**10. Al hetgeen de vergadering van het bestuur en de besluitvorming daarin betreft
en al het overige betreffende het bestuur wordt bij reglement geregeld. -----**

Dagelijks bestuur: -----

Artikel 7. -----



1. Het dagelijks bestuur bestaat uit tenminste drie en ten hoogste vier leden.----
 Van dit dagelijks bestuur maken deel uit: de voorzitter, de secretaris en de penningmeester. -----
 Verkiezing en benoeming van de voorzitter en penningmeester gebeurt door de ALV. -----
 Het algemeen bestuur benoemt uit zijn midden een secretaris en desgewenst een vierde lid van het dagelijks bestuur. -----
2. Bij ontstentenis van een lid van het dagelijks bestuur wijst het bestuur uit zijn midden een vervanger aan.-----
3. De drie functies van het dagelijks bestuur dienen door drie verschillende personen te worden vervuld. -----
 Eén van de leden van het dagelijks bestuur heeft personeel en organisatie in de portefeuille. -----

De directie: -----

Artikel 8. -----

1. Het bestuur benoemt de leden van de directie.-----
2. De directie voert de leiding over het landelijk bureau.-----
3. De directie adviseert het algemeen en dagelijks bestuur ter zake van het beleid van de vereniging en heeft voorts tot taak om samen met het dagelijks bestuur de bestuursvergaderingen voor te bereiden en de besluiten daarvan uit te voeren. -----
4. Het bestuur is bevoegd specifieke bestuurstaken/bevoegdheden te delegeren aan de directie en deze delegatie te herzien of in te trekken.-----

Bestuursbevoegdheid en vertegenwoordiging: -----

Artikel 9. -----

1. Het bestuur is belast met het besturen van de vereniging en is bevoegd tot het sluiten van overeenkomsten tot het verkrijgen, vervreemden of bezwaren van registergoederen, het aangaan van overeenkomsten waarbij de vereniging



zich als borg of hoofdelijk medeschuldenaar verbindt, zich voor een derde sterk maakt of zich tot zekerheidstelling voor de schuld van een ander verbindt.-----

2. Indien het aantal bestuursleden daalt beneden het voorgeschreven minimum blijft het bestuur bevoegd.-----

Het bestuur is evenwel verplicht binnen zes maanden een ALV te beleggen waarin de voorziening in de open plaats(en) aan de orde komt. -----

3. De bevoegdheid tot vertegenwoordiging van de vereniging komt toe aan het bestuur en bovendien aan twee leden van het dagelijks bestuur (of hun plaatsvervangers) gezamenlijk handelend; -----

4. De bevoegdheid tot vertegenwoordiging van de vereniging komt mede toe aan één of meer leden van het bestuur, één of meer leden van de directie of één of meer derden, indien en voor zover de betrokkene(n) daartoe een door twee - ingevolge het vorige lid - bevoegde personen ondertekende en aan een termijn gebonden volmacht heeft/hebben ontvangen.-----

Algemene vergaderingen: -----

Artikel 10.-----

1. Aan de ALV, als hoogste orgaan van de vereniging, komen alle bevoegdheden toe die niet door de wet, deze statuten of reglementen aan andere organen zijn opgedragen. -----

2. Het bestuur roept ten minste twee keer per jaar de ALV bijeen en voorts zo dikwijls als het dit wenselijk acht. -----

In de eerste ALV, binnen zes maanden na afloop van het boekjaar, worden de jaarrekening en het jaarverslag ter goedkeuring aan de leden voorgelegd en legt het bestuur verantwoording af voor het afgelopen jaar in de vorm van een bestuursjaarverslag. -----

In de tweede ALV, uiterlijk in de laatste maand voor aanvang van het volgend boekjaar, worden de begroting en de beleidscontouren ter goedkeuring aan de



leden voorgelegd en maakt het bestuur de plannen voor het komend jaar bekend in de vorm van een bestuursjaarplan. -----

3. De oproep voor een ALV geschiedt door de voorzitter of de secretaris op een termijn van tenminste twee maanden of, als het een meerdere dan de in het vorige lid genoemde twee ALV's betreft, op een termijn van tenminste veertien dagen, de dag van de oproep en van de ALV niet meegerekend. -----

De oproep bevat een aanduiding van plaats en tijd van de ALV, alsmede een opgave van de te behandelen onderwerpen en het verzoek zich voor deelname te melden. -----

De oproep geschiedt hetzij als onderdeel van een brief verzonden aan alle leden, hetzij als advertentie in een landelijk verspreid dagblad. -----

4. a. Op schriftelijk en met reden omkleed verzoek van ten minste tweehonderd vijftig leden of ten minste een zodanig aantal leden als bevoegd is tot het uitbrengen van een/tiende gedeelte van de stemmen in een ALV, indien dit gedeelte minder dan tweehonderd vijftig mocht bedragen, is het bestuur verplicht tot het bijeenroepen van de ALV op een termijn niet langer dan vier weken. -----

- b. Indien aan het verzoek binnen veertien dagen geen gevolg wordt gegeven, kunnen de verzoekers zelf tot die bijeenroeping overgaan op de wijze die in of bij het verenigingsreglement is bepaald. -----

De verzoekers kunnen alsdan zelf voorzien in de leiding de ALV en het opstellen der notulen. -----

Artikel 11.-----

1. Er is een presidium dat zorgdraagt voor het voorzitterschap, het secretariaat en de organisatie van de ALV. -----
2. Het presidium heeft geen functie in een ALV als bedoeld in artikel 10 lid 4 b. --
3. Al hetgeen het presidium verder betreft wordt bij reglement geregeld. -----

Artikel 12.-----



1. Elk lid van de Vereniging kan op de ALV één stem uitbrengen. -----
 Een stemgerechtigd lid kan het stemrecht niet bij volmacht aan een ander verlenen. -----
 Geschorste leden hebben geen stemrecht. -----
2. Alle besluiten van de ALV worden genomen met volstrekte meerderheid van de geldig uitgebrachte stemmen, voor zover niet bij de wet of bij deze statuten een grotere meerderheid is voorgeschreven. -----
3. Ter bepaling van enige meerderheid tellen onthoudingen of ongeldige stemmen niet mee. -----
4. Geschorste leden en geschorste leden van verenigingsorganen hebben slechts toegang tot een besloten vergadering voor zover daarin het besluit tot schorsing wordt behandeld. -----
5. Al hetgeen de ALV verder betreft wordt bij reglement geregeld. -----

Referendum: -----

Artikel 13. -----

1. Het referendum is een schriftelijke stemming door de leden. -----
2. Aan een referendum kunnen worden onderworpen alle besluiten van de ALV die als onderwerp voor een referendum worden aangewezen door het bestuur of door de ALV zelf. -----
3. De ALV en het bestuur kunnen tot een referendum besluiten in de vergadering zelf voor of na het besluit van die vergadering. -----
 Het bestuur kan bovendien binnen veertien dagen na die vergadering tot een referendum besluiten mits het bestuur zich, voor of na het besluit van die vergadering maar in elk geval in die vergadering, het recht heeft voorbehouden een referendum te doen plaats vinden en zulks aan de vergadering heeft medegedeeld. -----
 In dit laatste geval zal de ALV reeds drie leden voor de ad hoc commissie kunnen aanwijzen voor het geval het referendum doorgang zal vinden. -----



4. Hangende de uitslag van een referendum wordt de uitvoering van het besluit geschorst.-----

Artikel 14.-----

1. Een referendum wordt zo spoedig mogelijk gehouden en in ieder geval binnen drie maanden na het besluit dat aan het referendum wordt onderworpen.-----

De uitslag wordt binnen vijf maanden na het besluit door het bestuur aan de leden meegedeeld.-----

Het referendumbesluit treedt onmiddellijk na deze mededeling in werking. ---

2. De ALV draagt de organisatie van een referendum en de vaststelling van de uitslag op aan een ad hoc commissie van vijf leden.-----

Drie van hen worden door de ALV en twee van hen door het bestuur uit zijn midden benoemd.-----

Als de ALV geen commissie instelt, wordt het bestuur als zodanig geacht te zijn aangewezen.-----

3. De informatie over de argumenten vóór en tegen het besluit dat aan een referendum wordt onderworpen, wordt bij het referendum aan de leden meegegeeld zodanig, dat hierover consensus bestaat bij de ad hoc commissie.-----

Artikel 15.-----

1. Een referendum wordt schriftelijk en anoniem gehouden onder alle leden van de vereniging.-----

De leden krijgen tenminste vier weken de tijd om te antwoorden.-----

2. Een lid dat blanco antwoordt of met een antwoord dat niet voldoet aan de voorgeschreven mogelijkheden, telt mee voor de bepaling van de totale deelname; het antwoord wordt gerekend als zijnde "geen mening".-----

3. De uitkomst van een referendum wordt geacht een voor de vereniging geldend besluit te zijn als ten minste een vijfde deel van de leden heeft deelgenomen aan de beantwoording en de uitkomst door ten minste de helft van de deelnemende leden is gesteund.-----



Indien niet aan deze voorwaarden wordt voldaan, wordt het geschorste besluit uitgevoerd. -----

Commissies en werkgroepen: -----

Artikel 16. -----

1. Commissies en werkgroepen worden ingesteld en de benoeming van leden ervan geschiedt door het bestuur of door de ALV. -----
2. Commissies en werkgroepen hebben een zodanige taak als bij de instelling ervan zal worden bepaald. -----
3. Al hetgeen commissies en werkgroepen verder betreft wordt bij reglement bepaald. -----

Geschillencommissie: -----

Artikel 17. -----

1. Er is een geschillencommissie, waarin geen leden van andere verenigingsorganen zitting kunnen hebben, met als taak: -----
 - a. het trachten te bemiddelen bij aan haar voorgelegde geschillen tussen enerzijds een of meer leden en anderzijds een orgaan van de vereniging; --
 - b. het trachten te bemiddelen bij aan haar voorgelegde geschillen tussen organen van de vereniging onderling; -----
 - c. het doen van uitspraken bij geschillen als onder a en b bedoeld, mits tenminste één van de bij het geschil betrokken leden of organen daarom schriftelijk heeft gevraagd; aan het doen van een uitspraak gaat een bemiddelingspoging door de geschillencommissie vooraf; -----
 - d. het overigens doen van uitspraken, na voldoende hoor en wederhoor, in gevallen die in of krachtens deze statuten aan haar zijn opgedragen. -----
2. Uitspraken van de geschillencommissie hebben de status van een advies aan de ALV. -----
3. Al hetgeen benoeming en zittingstermijn betreft wordt bij reglement bepaald.
4. Dit artikel is niet van toepassing in gevallen waarvoor in het verenigingsregle-



ment een uitzondering is gemaakt.-----

Statutenwijziging: -----

Artikel 18.-----

1. Een besluit tot wijziging van de statuten kan slechts genomen worden met een meerderheid van tenminste twee/derde van de geldig uitgebrachte stemmen.
2. De oproep tot de ALV waarin wijziging van de statuten van de vereniging wordt voorgesteld dient uitdrukkelijk te vermelden dat het voorstel waarin de voorgedragen wijziging woordelijk is opgenomen, vanaf twee maanden voor de ALV op een voor de leden goed toegankelijke plaats ter inzage is gelegd tot na afloop van de dag waarop de ALV wordt gehouden. -----
3. Een wijziging van de statuten treedt niet in werking dan nadat daarvan een notariële akte is opgemaakt. -----

Tot het doen verlijden van de akte is ieder bestuurslid bevoegd. -----

Ontbinding: -----

Artikel 19.-----

1. Een besluit tot ontbinding van de vereniging kan slechts worden genomen in een daartoe bijeengeroepen ALV met tenminste drie/vierde van de geldig uitgebrachte stemmen. -----
2. De oproeping voor deze vergadering dient met inachtneming van het bepaalde in artikel 10 lid 3 tenminste tien dagen vóór de dag van de vergadering per advertentie te zijn gepubliceerd in tenminste twee landelijke dagbladen. -----

Vereffening: -----

Artikel 20.-----

1. Na ontbinding is het bestuur belast met de vereffening, tenzij door de ALV, welke tot de ontbinding besloot, één of meer anderen als vereffenaars zijn aangewezen. -----
2. Gedurende de vereffening is het bij of krachtens deze statuten bepaalde zoveel mogelijk van toepassing. -----



Het batig saldo na vereffening vervalt aan een of meerdere organisaties die zoveel mogelijk de doelstellingen van de Vereniging Milieudefensie nastreven, dan wel dient te worden overgedragen aan een andere door de Inspecteur Registratie en Successie als algemeen nut beogend erkende instelling. -----

3. In geval van een juridische fusie of splitsing van Milieudefensie mag het vermogen dat Milieudefensie bij de fusie of splitsing geeft alsmede de vruchten daarvan, slechts met toestemming van de rechter anders worden besteed dan vóór de fusie of splitsing was voorgeschreven. -----

Slotbepalingen: -----

Artikel 21. -----

Bij verschillen van mening over de uitleg van deze statuten en van het verenigingsreglement beslist de geschillencommissie bindend zonder dat er beroep mogelijk is. -----

Artikel 22. -----

In alle gevallen waarin de wet, de statuten en de reglementen niet voorzien, beslist het bestuur. -----

Het bestuur doet van toepassing van dit artikel mededeling aan de ALV. -----

De verschenen persoon is mij, notaris, bekend. -----

Deze akte is heden verleden te Amsterdam. -----

De inhoud van deze akte is aan de verschenen persoon zakelijk meegedeeld en toegelicht. -----

De verschenen persoon verklaarde geen volledige voorlezing te verlangen, van de inhoud van de akte te hebben kennisgenomen en daarmee in te stemmen. -----

Deze akte is vervolgens beperkt voorgelezen en onmiddellijk daarna ondertekend door de verschenen persoon en mij, notaris, om elf uur en zesenvieftig minuten.

[Volgt ondertekening]



UITGEGEVEN VOOR AFSCHRIFT:



Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
 Inspraakpunt winningsplan Diever
 Postbus 248
 2250 AE Voorschoten

Naam:

Adres:

Plaats en datum: Wapse, 17 juni 2019

Betreft: zienswijze inzake ontwerp instemmingsbesluit dd. 8 mei 2019 over 'winningsplan Diever' door Vermilion Energy Netherlands B.V. (hierna: Vermilion)

Geachte heer, mevrouw,

Als belanghebbende wil ik onderstaand mijn zienswijze kenbaar maken:

1. Het ontwerp instemmingsbesluit is strijdig met artikel 2 en in het bijzonder artikel 8 van het Europese Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM)

Dit artikel betreft

Lid 1: "recht op eerbiediging van privé familie- en gezinsleven, zijn woning en zijn correspondentie."

Lid 2: "geen inmenging van enig openbaar gezag is toegestaan in de uitoefening van dit recht door voor zover bij wet is voorzien en in een democratische samenleving noodzakelijk is in het belang van de nationale veiligheid, de openbare veiligheid of het economisch welzijn van het land, het voorkomen van wanordelijkheden en strafbare feiten, de bescherming van de gezondheid of de goede zeden of voor de bescherming van de rechten en vrijheden van anderen"

Dit verdrag is direct van toepassing bij het ontwerp instemmingsbesluit zolang het ministerie onzorgvuldig omgaat met de instemming voor gaswinningsactiviteiten.

De onzorgvuldigheid is gelegen in het feit:

- a. dat de uitspraak van de rechtbank van Den Haag dd. 9 april zaaknummers SGR 17/6077 en SGR 17/610, niet verwerkt is in dit ontwerp instemmingsbesluit. Hierdoor is het voor mij als belanghebbende niet duidelijk of er een zorgvuldige

risico afweging is gedaan door de betreffende instanties op de manier die de rechtbank benoemd en bedoeld. Wel is duidelijk dat het ministerie van Economische Zaken en Klimaat nog een reparatie moet uitvoeren krachtens deze uitspraak van het vorige winningsplan wat mogelijk gevolgen heeft voor het huidige winningsplan en de risicobeoordeling door de betreffende instanties waarop het ontwerp instemmingsbesluit is gebaseerd. Hierdoor is niet duidelijk op welke gegevens ik mijn zienswijze kan baseren.

- b. Het winningsplan omvat foute informatie. Dit is niet opgemerkt door de betreffende organisaties die het winningsplan moeten controleren en narekenen om te komen tot een risico bepaling. Zij lijken de bevindingen van Vermilion slechts te kopiëren zonder zelfstandig en onafhankelijk onderzoek te doen.

Een voorbeeld hiervan is de rekenmethode van de seismiciteit. Deze was in het vorige winningsplan 42% +/- 8%. Deze is nu opnieuw berekend en ondanks de verhoging van de productiecapaciteit naar 1,5 miljoen Nm³ /dag (3 x zoveel als in het eerdere winningsplan) stelt het bedrijf dat de kans op seismiciteit is ~~af~~genomen naar 19%. De wijziging van de gekozen parameters wordt onvoldoende verklaard.

Sinds 25 juni 2018 is het seismische station in Kallenkote (geofon en versnellingsmeter) geplaatst en overgenomen door het KNMI. Op meerdere momenten geeft dit station een uitslag. Bijvoorbeeld op 9 maart 2019. Bij navraag kan niet bepaald worden of het hier om bodemtrilling gaat of niet omdat dit meetstation te ver afstaat van het volgende meetstation (in Eleveld) waardoor de nauwkeurigheid pas vanaf bodemtrillingen vanaf 1.5 M geregistreerd kunnen worden. Dit is bevestigd door zowel Vermilion in een schrijven aan de gemeente Weststellingwerf als uitgelegd door het KNMI.

Op blz. 58 in het winningsplan "Aanvraag instemming Diever Winningsplan versie 3.0 van 27 juli 2018" is figuur 17.2 opgenomen door Vermilion waarbij gesuggereerd wordt dat de 'detectie-drempel-magnitude' vanaf 0.5 M geregistreerd kan worden. Dit is strijdig met de uitspraken van het KNMI en het schrijven van Vermilion dd. 21 januari 2019 met referentie: 022/ST/2019 waarin genoemd wordt dat bodemtrillingen pas geregistreerd kunnen worden vanaf 1.5 M. Als belanghebbende kan ik mij niet betrouwbaar een beeld vormen van de risico's waaraan mijn woning wordt blootgesteld. Daarnaast wil ik benadrukken dat het voor mij als belanghebbende belangrijk is dat er nauwkeurig wordt gedocumenteerd hoe de ontwikkeling van seismiciteit in het veld Diever zich opbouwt. Immers bodemtrillingen kennen een exponentiele opbouw, gezien de ervaringen over de jaren in het Groningerveld. Zover ik kan nagaan wordt dit niet gedaan en hierdoor is de wijze waarop het advies tav bodemtrillingen gedaan wordt mijns inziens onvoldoende onderbouwd en betrouwbaar.

2. Het ontwerp instemmingsbesluit is strijdig met de mijnbouwwet artikel 36: zie bovengenoemde redenering. Hiertoe stel ik dat het ontwerp instemmingsbesluit niet genomen had mogen worden.
3. Bebouwing in dorpen en wijken binnen een straal van 5 km vanaf de randen van het veld variëren sterk in bouwkundige eigenschappen, bijna geen huis is gelijk. In een groot deel van het gebied staan woningen gefundeerd op staal. De omgeving staat te boek als archeologisch interessant en kent een rijke historie. In de omgeving komen veel oude panden voor met een historische waarde. Het dorp Diever en omgeving is deels gevormd door een keileem laag die op verschillende dieptes voorkomt. Scheuring in deze laag zou onherstelbare veranderingen geven in het landschap, in de waterhuishouding en aan de historische bebouwing. Deze schade is niet alleen aan panden maar ook aan het landschap. Als belanghebbende zie ik dit aspect niet terug in de beoordeling van de risico's. In Groningen heb ik gezien dat hele dorpen hun historische kenmerken verliezen ten gunste van economisch belangen. Het ontwerp instemmingsbesluit zou dan ook op bedreigingsrisico van deze cultuurhistorische waarden beoordeeld moeten worden. Dit lees ik niet terug.
4. Omdat gebouwen in mijn omgeving zo divers zijn. Stel ik dan ook dat 100% van de opbouw van alle panden in het gebied een bouwkundige meting van opstal en fundamenteën krijgen inclusief agrarische bedrijfsobjecten zoals stallen, schuren en mestkelders door een onafhankelijk bureau (bij voorkeur NIVRE gecertificeerd) om vast te kunnen stellen of er sprake is van schade door mijnbouw. De in het winningsplan gestelde verwaarloosbare kans op schade door toepassing van de SRA-beslisboom is slechts een schematische beoordeling op de omvangrijkheid van de economische schade en is voor mij als belanghebbende niet relevant. Iedere kans op schade dient serieus genomen te worden en alles in het werk gesteld om dit zo klein mogelijk te laten zijn en vaststelling van de schade zo eenvoudig mogelijk. Daarnaast stelt de Technische commissie bodembeweging (Tcbb) in haar advies aan de Minister dat voor het aantonen van causaal verband tussen mijnbouw en schade een bouwkundige opname nuttig is.

"De Tcbb acht een dergelijke (bouwkundige) opname nuttig voor het geval nadien in de betreffende woning schade ontstaat tijdens of na de uitvoering van mijnbouwactiviteit. In dat geval zal de burger eenvoudiger een mogelijk causaal verband met de mijnbouwactiviteit kunnen aantonen." Bron: advies Tcbb dd 6 september 2018

https://www.tcbb.nl/file/download/57087387/DOMUS-18236399-v5-22082018_Nulmeting_EZK.pdf

Een *representatieve* bouwkundige opname wordt echter afgeraden in dit advies.

Het stelt mij als belanghebbende dan ook niet gerust dat juist in het najaar van 2018 een representatieve bouwkundige opname in mijn omgeving is ingezet door Vermilion. Daarbij is het voor mij als belanghebbende niet duidelijk welke panden

voor mij als referentie pand gelden en wat de waarde is van een dergelijke opname. Graag hierover meer informatie.

De 'spelregels' over hoe er met schade door mij als belanghebbende wordt omgegaan zijn niet duidelijk en aan verandering onderhevig. Momenteel moet ik mij als belanghebbende nog wenden tot Vermilion. Dat er tot nu toe nog geen schade is toegekend door het bedrijf stelt allerminst gerust. Blijkbaar is het lastig om schade door gaswinning erkend te krijgen. Er is een advies schadeprotocol kleine velden maar dit is nog niet operationeel en gezien de opvattingen hierover onder deskundigen lijkt deze schaderegeling eerder een bureaucratische drempel op te werpen dan een vertrouwenwekkende hulp voor mij als belanghebbende. Daarnaast is het meetnetwerk in mijn omgeving volstrekt nog niet op orde. Omdat tijdens de winning de spelregels veranderd worden verzoek ik het ontwerp instemmingsbesluit pas te nemen minimaal totdat hier duidelijkheid over is.

5. Gaswinning heeft o.a. effect op de waterhuishouding. In een gebied met Natura 2000, stuwwallen en veenweidegebieden kan dit effect niet buiten de beoordeelde risico's vallen. De beoordeling van risico's (o.a. gevolgen bodemdaling) in dit ontwerp instemmingsbesluit zijn te beperkt genomen en de inzichten en kennis over effecten zijn inmiddels toegenomen. De kansberekening op schade is derhalve onvoldoende door het huidige gehanteerde model berekend en dient herzien te worden in het licht van art. 36 lid 1. Mijnbouwwet.
6. Vooraf aan de winning moet duidelijk zijn voor mij als belanghebbende of er een waarborgfonds is en hoeveel procent van de omzet in dit schadefonds voor eventueel toekomstige schade wordt gereserveerd. Hierin dient ook verwerkt te worden het aspect van 'waardevermindering van woningen'. Ik lees hier in het ontwerp instemmingsbesluit niets over terug. Vanuit het 'zorgvuldigheidprincipe' uit de Algemene wet bestuursrecht zou dit eerst duidelijk moeten zijn alvorens mij als belanghebbende wordt gevraagd naar mijn mening in de vorm van een zienswijze.
7. Lekkage van delfstoffen: conform de Mijnbouwwet artikel 34 en 36 wordt een ontwerp instemmingsbesluit begeleid door een paragraaf ter voorkoming van risico's voor veiligheid en milieu. Gezien de vele incidenten, die in de mijnbouwindustrie de laatste jaren bekend zijn geworden, is het noodzakelijk dat de afwerking en de afdichting van het reservoir wordt verbeterd, waardoor de risico's worden geëlimineerd. De effecten van deze risico's laten zich samenvatten in de vorm van zinkgaten (ernstige lokale bodemdaling), explosies, brand en milieuverontreinigingen. De milieuverontreinigingen laten zich samenvatten in verontreinigingen van de bodem, drinkwater, grondwater en de atmosfeer. Methaanemissies in de atmosfeer hebben een 26 keer groter broeikaseffect dan eenzelfde emissie van het verbrandingsproduct CO₂. De verontreinigingen hebben hun oorsprong tijdens het boorproces van de put. Grote spoelingverliezen tijdens de boring zijn een indicatie van lekkagepaden langs de buitenkant van de put, die niet direct zichtbaar worden. In het winningsplan en het ontwerp instemmingsbesluit

wordt hier niet op ingegaan. Hierbij verzoek ik de minister om in zijn instemmingsbesluit in te gaan op de risico's als boven beschreven.

8. Conform de 'gedragscode gaswinning kleine velden' behoort Vermilion een project afstemming programma te hebben en zich hiernaar te gedragen, dit is tot op heden niet gecommuniceerd of uitgevoerd ondanks de paragraaf communicatie in de het ontwerp instemmingsbesluit winningsplan Diever en het advies van de Gemeente Westerveld. Hiermee wordt wantrouwen en onzekerheid bewerkstelligd. Ik stel dan ook dat dit eerst duidelijk en in gang gezet moet zijn voor het winningsplan de instemming krijgt.
9. Op geringe afstand liggen meerdere kleine gaswinningsvelden: hetzij reeds in productie genomen hetzij nog plannen voor in productie name (o.a. De Blesse, De Hoeve, Vinkega, Noordwolde, Weststellingwerf, Oldelamer, Eesveen, Nijensleek). Ik stel dat het inschatten van risico's in zijn geheel beoordeeld dient te worden door het SodM en TNO. Dit is tot op heden niet gebeurd. Gezien de optimistische prognoses van de producties in deze velden door Vermilion (<https://www.vermilionenergy.com/our-operations/europe/netherlands.cfm>) is de druk op dit specifieke gebied groot. Ik zie onvoldoende terug in hoeverre hiermee rekening gehouden is en in hoeverre geleerd is van de ervaringen in het Groninger veld.
10. De overheid heeft het klimaatakkoord van Parijs ondertekend, en maakt plannen voor het uitfasen van aardgas. Ook in het ontwerp instemmingsbesluit winningsplan Diever wordt benadrukt dat gaswinning uit kleine velden zich in een afbouwfase bevindt. De intensivering en het aanboren van nieuwe gas voerende lagen is in dit opzicht strijdig. Ik vraag u derhalve nogmaals dit ontwerp instemmingsbesluit winningsplan Diever te vernietigen.

Handtekening:

Naam:

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Inspraakpunt winningsplan Diever
Postbus 248
2250 AE Voorschoten

20 JUN 2019

Naam: Stichting GAS DrOvF

Adres: Krekensingel 24, 8332 ME Steenwijk

Plaats en datum: Steenwijk, 19 juni 2019

Betreft: zienswijze inzake ontwerp instemmingsbesluit dd. 8 mei 2019 over 'winningsplan Diever' door Vermilion Energy Netherlands B.V. (hierna: Vermilion)

Geachte heer, mevrouw,

Als belanghebbende* wil ik onderstaand mijn zienswijze kenbaar maken:

* De doelstelling van de Stichting in de akte van oprichting is als bijlage bijgevoegd evenals het uittreksel van de KvK

1. Het ontwerp instemmingsbesluit is strijdig met artikel 2 en in het bijzonder artikel 8 van het Europese Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM)

Dit artikel betreft

Lid 1: "recht op eerbiediging van privé familie- en gezinsleven, zijn woning en zijn correspondentie."

Lid 2: "geen inmenging van enig openbaar gezag is toegestaan in de uitoefening van dit recht door voor zover bij wet is voorzien en in een democratische samenleving noodzakelijk is in het belang van de nationale veiligheid, de openbare veiligheid of het economisch welzijn van het land, het voorkomen van wanordelijkheden en stabiele feiten, de bescherming van de gezondheid of de goede zeden of voor de bescherming van de rechten en vrijheden van anderen"

Dit verdrag is direct van toepassing bij het ontwerp instemmingsbesluit zolang het ministerie onzorgvuldig omgaat met de instemming voor gaswinningsactiviteiten.

De onzorgvuldigheid is gelegen in het feit:

- a. dat de uitspraak van de rechtbank van Den Haag dd. 9 april zaaknummers SGR 17/6077 en SGR 17/610, niet verwerkt is in dit ontwerp instemmingsbesluit. Hierdoor is het voor mij als belanghebbende niet duidelijk of er een zorgvuldige risico afweging is gedaan door de betreffende instanties op de manier die de rechtbank benoemd en bedoeld. Wel is duidelijk dat het ministerie van Economische Zaken en Klimaat nog een reparatie moet uitvoeren krachtens deze uitspraak van het vorige winningsplan wat mogelijk gevolgen heeft voor het huidige winningsplan en de risicobeoordeling door de betreffende instanties waarop het ontwerp instemmingsbesluit is gebaseerd. Hierdoor is niet duidelijk op welke gegevens ik mijn zienswijze kan baseren.
- b. Het winningsplan omvat foute informatie. Dit is niet opgemerkt door de betreffende organisaties die het winningsplan moeten controleren en narekenen om te komen tot een risico bepaling. Zij lijken de bevindingen van Vermilion slechts te kopiëren zonder zelfstandig en onafhankelijk onderzoek te doen.

Een voorbeeld hiervan is de rekenmethode mbt de seismiciteit. Deze was in het vorige winningsplan 42% +/- 8%. Deze is nu opnieuw berekend en ondanks de verhoging van de productiecapaciteit naar 1,5 miljoen Nm³ /dag (3 x zoveel als in het eerdere winningsplan) stelt het bedrijf dat de kans op seismiciteit is afgenomen naar 19%. De wijziging van de gekozen parameters wordt onvoldoende verklaard.

Sinds 25 juni 2018 is het seismische station in Kallenkote (geofoon en versnellingsmeter) geplaatst en overgenomen door het KNMI. Op meerdere momenten geeft dit station een uitslag. Bijvoorbeeld op 13 juni 2019. Bij navraag kan niet bepaald worden of het hier om bodemtrilling gaat of niet omdat dit meetstation te ver afstaat van de het volgende meetstation (in Eleveld) waardoor de nauwkeurigheid pas vanaf bodemtrillingen vanaf 1.5 M geregistreerd kunnen worden. Dit is bevestigd door zowel Vermilion in een schrijven aan de gemeente Weststellingwerf als uitgelegd door het KNMI.

Op blz. 58 in het winningsplan "Aanvraag instemming Diever Winningsplan versie 3.0 van 27 juli 2018" is figuur 17.2 opgenomen door Vermilion waarbij gesuggereerd wordt dat de 'detectie-drempel-magnitude' vanaf 0.5 M geregistreerd kan worden. Dit is strijdig met de uitspraken van het KNMI en het schrijven van Vermilion dd. 21 januari 2019 met referentie: 022/ST/2019 waarin genoemd wordt dat bodemtrillingen pas geregistreerd kunnen worden vanaf 1.5 M. Als belanghebbende kan ik mij geen betrouwbaar beeld vormen van de risico's waaraan mijn woning wordt blootgesteld. Daarnaast wil ik benadrukken dat het voor mij als belanghebbende belangrijk is dat er nauwkeurig wordt gedocumenteerd hoe de ontwikkeling van seismiciteit in het veld Diever zich opbouwt. Immers bodemtrillingen kennen een exponentiele opbouw, gezien de ervaringen over de jaren in het Groningerveld. Zover ik kan nagaan wordt dit niet gedaan en hierdoor is

de wijze waarop het advies tav bodemtrillingen gedaan wordt mijns inziens onvoldoende onderbouwd en betrouwbaar.

2. Het ontwerp instemmingsbesluit is strijdig met de mijnbouwwet artikel 36: zie bovengenoemde redernatie. Hiertoe stel ik dat het ontwerp instemmingsbesluit niet genomen had mogen worden.
3. Bebouwing in dorpen en wijken binnen een straal van 5 km vanaf de randen van het veld variëren sterk in bouwkundige eigenschappen, bijna geen huis is gelijk. In een groot deel van het gebied staan woningen gefundeerd op staal. De omgeving staat te boek als archeologisch interessant en kent een rijke historie. In de omgeving komen veel oude panden voor met een historische waarde. Het dorp Diever en omgeving is deels gevormd door een keileem laag die op verschillende dieptes voorkomt. Scheuring in deze laag zou onherstelbare veranderingen geven in het landschap, in de waterhuishouding en aan de historische bebouwing. Deze schade is niet alleen aan panden maar ook aan het landschap. Als belanghebbende zie ik dit aspect niet terug in de beoordeling van de risico's. In Groningen heb ik gezien dat hele dorpen hun historische kenmerken verliezen ten gunste van economisch belangen. Het ontwerp instemmingsbesluit zou dan ook op bedreigingsrisico van deze cultuurhistorische waarden beoordeeld moeten worden. Dit lees ik niet terug.
4. Omdat gebouwen in mijn omgeving zo divers zijn. Stel ik dan ook dat 100% van de opbouw in van alle panden in het gebied een bouwkundige meting van opstal en fundamenteën krijgen inclusief agrarische bedrijfsobjecten zoals stallen, schuren en mestkelders door een onafhankelijk bureau (bij voorkeur NIVRE gecertificeerd) moet hebben om vast te kunnen stellen of er sprake is van schade door mijnbouw. De in het winningsplan gestelde verwaarloosbare kans op schade door toepassing van de SRA-beslisboom is slechts een schematische beoordeling op de omvangrijkheid van de economische schade en is voor mij als belanghebbende niet relevant. Iedere kans op schade dient serieus genomen te worden en alles in het werk gesteld om dit zo klein mogelijk te laten zijn en vaststelling van de schade zo eenvoudig mogelijk. Daarnaast stelt de Technische commissie bodembeweging (Tcbb) in haar advies aan de Minister dat voor het aantonen van causaal verband tussen mijnbouw en schade een bouwkundige opname nuttig is.

“De Tcbb acht een dergelijke (bouwkundige) opname nuttig voor het geval nadien in de betreffende woning schade ontstaat tijdens of na de uitvoering van mijnbouwactiviteit. In dat geval zal de burger eenvoudiger een mogelijk causaal verband met de mijnbouwactiviteit kunnen aantonen.” Bron: advies Tcbb dd 6 september 2018

https://www.tcbb.nl/file/download/57087387/DOMUS-18236399-v5-22082018_Nulmeting_EZK.pdf

Een *representatieve* bouwkundige opname wordt echter afgeraden in dit advies.

Het stelt mij als belanghebbende dan ook niet gerust dat juist in het najaar van 2018 een representatieve bouwkundige opname in mijn omgeving is ingezet door Vermilion. Daarbij is het voor mij als belanghebbende niet duidelijk welke panden voor mij als referentie pand gelden en wat de waarde is van een dergelijke opname. Graag hierover meer informatie.

De 'spelregels' over hoe er met schade door mij als belanghebbende wordt omgegaan zijn niet duidelijk en aan verandering onderhevig. Momenteel moet ik mij als belanghebbende nog wenden tot Vermilion. Dat er tot nu toe nog geen schade is toegekend door het bedrijf stelt allerm minst gerust. Blijkbaar is het lastig om schade door gaswinning erkend te krijgen. Er is een advies schadeprotocol kleine velden maar dit is nog niet operationeel en gezien de opvattingen hierover onder deskundigen lijkt deze schaderegeling eerder een bureaucratische drempel op te werpen dan een vertrouwenwekkende hulp voor mij als belanghebbende. Daarnaast is het meetnetwerk in mijn omgeving volstrekt nog niet op orde. Omdat tijdens de winning de spelregels veranderd worden verzoek ik het ontwerp instemmingsbesluit pas te nemen minimaal totdat hier duidelijkheid over is.

5. Gaswinning heeft o.a. effect op de waterhuishouding, de belasting op natuurgebieden. In een gebied met Natura 2000, stuwwallen en veenweidegebieden kan dit effect niet buiten de beoordeelde risico's vallen. De beoordeling van risico's (o.a. gevolgen bodemdaling) in dit ontwerp instemmingsbesluit zijn te beperkt genomen en de inzichten en kennis over effecten zijn inmiddels toegenomen. De kansberekening op schade is derhalve onvoldoende door het huidige gehanteerde model berekend en dient herzien te worden in het licht van art. 36 lid 1. Mijnbouwwet. Daarnaast is het plan niet beoordeeld ten aanzien van recente uitspraken van de Raad van State inzake Programma Aanpak Stikstof (PAS). Ik vraag mij af of dit niet had moeten en of dit consequenties heeft voor dit plan.
6. Vooraf aan de winning moet duidelijk zijn voor mij als belanghebbende of er een waarborgfonds is en hoeveel procent van de omzet in dit schadefonds voor eventueel toekomstige schade wordt gereserveerd. Hierin dient ook verwerkt te worden het aspect van 'waardevermindering van woningen'. Ik lees hier in het ontwerp instemmingsbesluit niets over terug. Vanuit het 'zorgvuldigheidprincipe' uit de Algemene wet bestuursrecht zou dit eerst duidelijk moeten zijn alvorens mij als belanghebbende wordt gevraagd naar mijn mening in de vorm van een zienswijze.
7. Lekkage van delfstoffen: conform de Mijnbouwwet artikel 34 en 36 wordt een ontwerp instemmingsbesluit begeleid door een paragraaf ter voorkoming van risico's voor veiligheid en milieu. Gezien de vele incidenten, die in de mijnbouwindustrie de laatste jaren bekend zijn geworden, is het noodzakelijk dat de afwerking en de afdichting van het reservoir wordt verbeterd, waardoor de risico's worden geëlimineerd. De effecten van deze risico's laten zich samenvatten in de vorm van zinkgaten (ernstige lokale bodemdaling), explosies, brand en milieuverontreinigingen. De milieuverontreinigingen laten zich samenvatten in verontreinigingen van de bodem, drinkwater, grondwater en de atmosfeer.

Methaanemissies in de atmosfeer hebben een 26 keer groter broeikaseffect dan eenzelfde emissie van het verbrandingsproduct CO₂. De verontreinigingen hebben hun oorsprong tijdens het boorproces van de put. Grote spoelingverliezen tijdens de boring zijn een indicatie van lekkagepaden langs de buitenkant van de put, die niet direct zichtbaar worden. In het winningsplan en het ontwerp instemmingsbesluit wordt hier niet op ingegaan. Hierbij verzoek ik de minister om in zijn instemmingsbesluit in te gaan op de risico's als boven beschreven.

8. Conform de 'gedragscode gaswinning kleine velden' behoort Vermilion een project afstemming programma te hebben en zich hiernaar te gedragen, dit is tot op heden niet gecommuniceerd of uitgevoerd ondanks de paragraaf communicatie in de het ontwerp instemmingsbesluit winningsplan Diever en het advies van de gemeente Westerveld. Hiermee wordt wantrouwen en onzekerheid bewerkstelligd. Ik stel dan ook dat dit eerst duidelijk en in gang gezet moet zijn voor het winningsplan de instemming krijgt.
9. Op geringe afstand liggen meerdere kleine gaswinningsvelden: hetzij reeds in productie genomen hetzij nog plannen voor in productie name (o.a. De Blesse, Den Hoeve, Vinkega, Noordwolde, Weststellingwerf, Oldelamer, Eesveen, Nijensleek). Ik stel dat het inschatten van risico's in zijn geheel beoordeeld dient te worden door het SodM en TNO. Dit is tot op heden niet gebeurd. Gezien de optimistische prognoses van de producties in deze velden door Vermilion (<https://www.vermilionenergy.com/our-operations/europe/netherlands.cfm>) is de druk op dit specifieke gebied groot. Ik zie onvoldoende terug in hoeverre hiermee rekening gehouden is en in hoeverre geleerd is van de ervaringen in het Groninger veld.
10. Ten aanzien van veiligheid en gezondheid van inwoners in deze regio zie ik niet dat hiermee rekening gehouden is in het besluit. Te gemakkelijk wordt de kans op cosmetische schade aan woningen benoemd als gevolg zonder dat voldoende rekening gehouden wordt wat de gevolgen zijn op het welzijn en de gezondheid van mensen. Ook cosmetische schade aan woningen raakt mensen. Woningen zijn "thuis", de plek waar je je veilig voelt, bezit en waarde. Hier wordt inbreuk op gemaakt en de zorgen hierover treft mensen in hun welzijn en hun gezondheid. Als belanghebbende maak ook ik mij hier zorgen over en zie hier geen aandacht hiervoor in uw plannen.
11. De overheid heeft het klimaatakkoord van Parijs ondertekend, en maakt plannen voor het uitfasen van aardgas. Ook in het ontwerp instemmingsbesluit winningsplan Diever wordt benadrukt dat gaswinning uit kleine velden zich in een afbouwfase bevindt. De intensivering en het aanboren van nieuwe gas voerende lagen is in dit opzicht strijdig. Ik vraag u derhalve nogmaals dit ontwerp instemmingsbesluit winningsplan Diever te vernietigen.

Handtekening:

Naam:



Uittreksel Handelsregister Kamer van Koophandel

KvK-nummer 74203479

Pagina 1 (van 1)

Rechtspersoon

RSIN	859807903
Rechtsvorm	Stichting
Statutaire naam	Stichting GAS DrOvF
Statutaire zetel	gemeente Steenwijkerland
Bezoekadres	
Telefoonnummer	
E-mailadres	info.gasdrovf@gmail.com
Eerste inschrijving handelsregister	07-03-2019
Datum akte van oprichting	06-03-2019
Activiteiten	SBI-code: 94993 - Steunfondsen (niet op het gebied van welzijnszorg) Het behouden en bevorderen van een evenwichtig en gezond, schoon, natuurlijk, landschappelijk leef- en woonmilieu.

Bestuurders

Naam	
Geboortedatum en -plaats	
Datum in functie	06-03-2019 (datum registratie: 07-03-2019)
Titel	Voorzitter
Bevoegdheid	Gezamenlijk bevoegd (met andere bestuurder(s), zie statuten)

Naam	
Geboortedatum en -plaats	
Datum in functie	06-03-2019 (datum registratie: 07-03-2019)
Titel	Secretaris
Bevoegdheid	Gezamenlijk bevoegd (met andere bestuurder(s), zie statuten)

Naam	
Geboortedatum en -plaats	
Datum in functie	06-03-2019 (datum registratie: 07-03-2019)
Titel	Penningmeester
Bevoegdheid	Gezamenlijk bevoegd (met andere bestuurder(s), zie statuten)

Uittreksel is vervaardigd op 07-03-2019 om 13.04 uur.

Waarmerk
KvK

Dit uittreksel is gewaarmerkt met een digitale handtekening en is een officieel bewijs van inschrijving in het Handelsregister. In Adobe kunt u de handtekening bovenin het scherm controleren. Meer informatie hierover vindt u op www.kvk.nl/egd. De Kamer van Koophandel adviseert dit uittreksel alleen digitaal te gebruiken zodat de integriteit van het document gewaarborgd en de ondertekening verifieerbaar blijft.

Oprichting van: Stichting GAS DrOvF
Zaaknummer 27166MK

STICHTING

Heden, zes maart tweeduizend negentien verschenen voor mij, mr. _____
notaris te Steenwijk: _____

- a. mevrouw _____
: --
; _____
b. _____
:
; _____
c. _____

wonende _____, gehuwd; _____

hierna samen te noemen: 'de oprichter'. _____

De verschenen personen hebben mij notaris, het volgend verklaard. _____

De oprichter richt bij deze akte een stichting op en stelt daarvoor de volgende
statuten vast. _____

STATUTEN _____

Artikel 1 – Naam en zetel _____

1. De naam van de stichting is: Stichting GAS DrOvF. _____

2. De stichting is gevestigd in de gemeente Steenwijkerland. _____

Artikel 2 – Doel _____

1. De stichting heeft als doel: _____

- Het behouden en bevorderen van een evenwichtig en gezond, schoon, ----
natuurlijk, landschappelijk leef- en woonmilieu binnen, op, onder en boven
de Provincies Drenthe, Overijssel en Friesland, meer in het bijzonder, maar
niet uitsluitend de gemeenten Westerveld, Steenwijkerland en -----
Weststellingwerf. -----
- Het bevorderen van de energietransitie; -----
- Het tegengaan en voorkómen van rechts- en feitelijke handelingen die aan
de natuur, het milieu, de luchtkwaliteit of het landschap, bodem of (diepe)
ondergrond, onroerende zaken, wegen of andere werken in dit gebied of --
aan de bewoners en/of bedrijven in het voornoemde gebied, materiële dan
wel immateriële aantasting, directe dan wel indirecte schade, inklinking, -
verzakking, trilling, vervuiling, straling, hinder, gebruiksbeperking of -----
waardedaling van onroerend zaken toebrengen of zouden kunnen -----
toebrengen.-----
- Het behartigen van gelijksoortige belangen van (collectieve) bewoners en
bedrijven van het voornoemde gebied.-----

- Het verrichten van alle handelingen, die met het vorenstaande in de -----
ruimste zin verband houden of daartoe bevorderlijk zouden kunnen zijn; --
en het verrichten van al wat hiermee verband houdt of daartoe bevorderlijk kan
zijn. -----
- Tot dit doel behoort niet het doen van uitkeringen aan de oprichter of aan hen
die deel uitmaken van organen van de stichting. -----
- 2. De stichting beoogt het algemeen nut.-----
- 3. De stichting heeft geen winstoogmerk. -----
- 4. De stichting tracht haar doel onder meer te bereiken door:-----
 - Het met alle wettelijke middelen tegengaan en voorkómen van rechts- en
feitelijke handelingen die risico zouden kunnen opleveren voor het -----
voornoemde doel. -----
 - Het bewerkstelligen dat in geval van voornoemde of gelijksoortige -----
handelingen vooraf, dan wel in een zo vroegtijdig mogelijk stadium, door -
de verwachte dan wel mogelijke schadeveroorzaker(s) en/of betrokken ----
overheden: -----
 - a. aansprakelijkheid wordt aanvaard voor mogelijk toe te brengen en/of
reeds toegebrachte aantasting of schade aan algemene of collectieve
belangen in het voornoemde gebied of gelijksoortige belangen van ---
anderen en hiervoor vrijwaring te verlenen; -----
 - b. onafhankelijk beheerde fondsen ter schadebestrijding worden -----
toegezegd of gevormd door schadeveroorzaker en overheid; -----
 - c. omgekeerde bewijslast wordt aanvaard, waarbij de 0-meting/ -----
bouwkundige standopname een terugwerkende kracht heeft tot het -
moment waarop de (proef)boring gestart is. -----
 - Het verzamelen van informatie over mijnbouw/gegevens teneinde de -----
(collectieve) belangen te behartigen. -----
 - Het geven van voorlichting over mijnbouw. -----
 - Het uitvoeren, dan wel opdracht geven tot het laten uitvoeren, van studies,
onderzoeken, nieuwsvergaring en analyses en deze toe te passen voor ----
publieke en bestuurlijke opinievorming.-----
 - Haar doelstelling, belangen en werkzaamheden naar buiten toe uit te ----
dragen.-----
 - Het voeren van overleg en het uitwisselen van informatie en adviezen met
belangstellenden, (vertegenwoordigers van) bewoners en bedrijven in het -
voornoemde gebied, overheidslichamen, overige bedrijven en andere ----
betrokkenen.-----
 - Haar belangen, alsook de door haar beoogde bescherming van de -----
algemene, collectieve of gelijksoortige belangen van anderen, zowel in als
buiten recht te handhaven. -----
 - het bijeenbrengen van financiële middelen om haar doelstelling te -----
verwezenlijken. -----
 - Het toepassen van alle wettelijke middelen die aan het doel dienstig -----
kunnen zijn. -----

Artikel 3 – Bestuur: samenstelling, benoeming, beloning, ontslag-----

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

Inspraakpunt winningsplan Diever

Postbus 248

20 JUN 2019

2250 AE Voorschoten

18 juni 2019

Betreft: Bezwaarschrift winningsplan Diever

Hierbij heb ik ernstige bezwaren tegen dit winningsplan.

De risico's op aardbevingen, bodemdaling en blootstelling aan chemicaliën aan mens en milieu kunnen mijns inziens nooit goed ingeschat worden. Wel leuk al die berekeningen en grafieken, maar het echte risico is niet in te schatten want de praktijk is veel grilliger dan al die berekeningen. Dit is maar gebleken hoe alles in Groningen is verlopen. Wat daar in de praktijk gebeurt is ook nooit goed ingeschat. Ik heb ernstig bezwaar tegen de gaswinning in Diever omdat ik daar over een maand ga wonen. Ik heb inmiddels al de sleutel van mijn nieuwe appartement. Ik wens niet aan al die risico's bloot gesteld te worden!

Met vriendelijke groet,

Aantekenen:

21 JUN 2019

Aan:

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
 Inspraakpunt winningsplan Diever
 Postbus 248
 2250 AE Voorschoten

Van:

Wateren, 18 juni 2019.

Betreft: zienswijze inzake ontwerp instemmingsbesluit dd. 8 mei 2019 over 'winingsplan Diever ' door Vermilion Energy Netherlands B.V. (hierna: Vermilion)

Geachte heer, mevrouw,

Als belanghebbende wil ik onderstaand mijn zienswijze kenbaar maken:

1. Het ontwerp instemmingsbesluit is strijdig met artikel 2 en in het bijzonder artikel 8 van het Europese Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM)

Dit artikel betreft

Lid 1: "recht op eerbiediging van privé familie- en gezinsleven, zijn woning en zijn correspondentie."

Lid 2: "geen inmenging van enig openbaar gezag is toegestaan in de uitoefening van dit recht door voor zover bij wet is voorzien en in een democratische samenleving noodzakelijk is in het belang van de nationale veiligheid, de openbare veiligheid of het economisch welzijn van het land, het voorkomen van wanordelijkheden en strafbare feiten, de bescherming van de gezondheid of de goede zeden of voor de bescherming van de rechten en vrijheden van anderen"

Dit verdrag is direct van toepassing bij het ontwerp instemmingsbesluit zolang het ministerie onzorgvuldig omgaat met de instemming voor gaswinningsactiviteiten.

De onzorgvuldigheid is gelegen in het feit:

- a. dat de uitspraak van de rechtbank van Den Haag dd. 9 april zaaknummers SGR 17/6077 en SGR 17/610, niet verwerkt is in dit ontwerp instemmingsbesluit. Hierdoor is het voor mij als belanghebbende niet duidelijk of er een zorgvuldige risico afweging is gedaan door de betreffende instanties op de manier die de rechtbank benoemd en bedoeld. Wel is duidelijk dat het ministerie van Economische Zaken en Klimaat nog een reparatie moet uitvoeren krachtens deze uitspraak van het vorige winningsplan wat mogelijk gevolgen heeft voor het huidige winningsplan en de risicobeoordeling door de betreffende instanties waarop het ontwerp instemmingsbesluit is gebaseerd. Hierdoor is niet duidelijk op welke gegevens ik mijn zienswijze kan baseren.

Blad 1 van 7

- b. Het winningsplan omvat foute informatie. Dit is niet opgemerkt door de betreffende organisaties die het winningsplan moeten controleren en narekenen om te komen tot een risico bepaling. Zij lijken de bevindingen van Vermilion slechts te kopiëren zonder zelfstandig en onafhankelijk onderzoek te doen.

Een voorbeeld hiervan is de rekenmethode van de seismiciteit. Deze was in het vorige winningsplan 42% +/- 8%. Deze is nu opnieuw berekend en ondanks de verhoging van de productiecapaciteit naar 1,5 miljoen Nm³ /dag (3 x zoveel als in het eerdere winningsplan) stelt het bedrijf dat de kans op seismiciteit is *afgenomen* naar 19%. De wijziging van de gekozen parameters wordt onvoldoende verklaard.

Sinds 25 juni 2018 is het seismische station in Kallenkote (geofoon en versnellingsmeter) geplaatst en overgenomen door het KNMI. Op meerdere momenten geeft dit station een uitslag. Bijvoorbeeld op 9 maart 2019. Bij navraag kan niet bepaald worden of het hier om bodemtrilling gaat of niet omdat dit meetstation te ver afstaat van de het volgende meetstation (in Eleveld) waardoor de nauwkeurigheid pas vanaf bodemtrillingen vanaf 1.5 M geregistreerd kunnen worden. Dit is bevestigd door zowel Vermilion in een schrijven aan de gemeente Weststellingwerf als uitgelegd door het KNMI.

Op blz. 58 in het winningsplan "Aanvraag instemming Diever Winningsplan versie 3.0 van 27 juli 2018" is figuur 17.2 opgenomen door Vermilion waarbij gesuggereerd wordt dat de 'detectie-drempel-magnitude' vanaf 0.5 M geregistreerd kan worden. Dit is strijdig met de uitspraken van het KNMI en het schrijven van Vermilion dd. 21 januari 2019 met referentie: 022/ST/2019 waarin genoemd wordt dat bodemtrillingen pas geregistreerd kunnen worden vanaf 1.5 M. Als belanghebbende kan ik mij niet een betrouwbaar beeld vormen van de risico's waaraan mijn woning wordt blootgesteld. Daarnaast wil ik benadrukken dat het voor mij als belanghebbende belangrijk is dat er nauwkeurig wordt gedocumenteerd hoe de ontwikkeling van seismiciteit in het veld Diever zich opbouwt. Immers bodemtrillingen kennen een exponentiele opbouw, gezien de ervaringen over de jaren in het Groningerveld. Zover ik kan nagaan wordt dit niet gedaan en hierdoor is de wijze waarop het advies t.a.v. bodemtrillingen gedaan wordt mijns inziens onvoldoende onderbouwd en onvoldoende betrouwbaar.

2. Het ontwerp instemmingsbesluit is strijdig met de mijnbouwwet artikel 36: zie bovengenoemde redenatie. Hiertoe stel ik dat het ontwerp instemmingsbesluit niet genomen had mogen worden.
3. Bebouwing in dorpen en wijken binnen een straal van 15 km vanaf de randen van het veld variëren sterk in bouwkundige eigenschappen, bijna geen huis is gelijk. In een groot deel van het gebied staan woningen gefundeerd op staal. De omgeving staat te boek als archeologisch interessant en kent een rijke historie. In de omgeving komen veel oude panden voor met een historische waarde. Het dorp Diever en omgeving is deels gevormd door een keileem laag die op verschillende dieptes voorkomt.

Scheuring in deze laag zou onherstelbare veranderingen geven in het landschap, in de waterhuishouding en aan de historische bebouwing. Deze schade is niet alleen aan panden maar ook aan het landschap. Als belanghebbende zie ik dit aspect niet terug in de beoordeling van de risico's. In Groningen heb ik gezien dat hele dorpen hun historische kenmerken verliezen ten gunste van economische belangen. Het ontwerp instemmingsbesluit zou dan ook op bedreigingsrisico van deze cultuurhistorische waarden beoordeeld moeten worden. Dit lees ik niet terug.

4. Omdat gebouwen in mijn omgeving zo divers zijn. Stel ik dan ook dat 100% van de opbouw van alle panden in het gebied een bouwkundige meting van opstal en fundamenteën krijgen inclusief agrarische bedrijfsobjecten zoals stallen, schuren en mestkelders door een onafhankelijk bureau (bij voorkeur NIVRE gecertificeerd) moet hebben om vast te kunnen stellen of er sprake is van schade door mijnbouw. De in het winningsplan gestelde verwaarloosbare kans op schade door toepassing van de SRA-beslisboom is slechts een schematische beoordeling op de omvangrijkheid van de economische schade en is voor mij als belanghebbende niet relevant. Iedere kans op schade dient serieus genomen te worden en alles in het werk gesteld om dit zo klein mogelijk te laten zijn en vaststelling van de schade zo eenvoudig mogelijk. Daarnaast stelt de Technische commissie bodembeweging (Tcbb) in haar advies aan de Minister dat voor het aantonen van causaal verband tussen mijnbouw en schade een bouwkundige opname nuttig is.

"De Tcbb acht een dergelijke (bouwkundige) opname nuttig voor het geval nadien in de betreffende woning schade ontstaat tijdens of na de uitvoering van mijnbouwactiviteit. In dat geval zal de burger eenvoudiger een mogelijk causaal verband met de mijnbouwactiviteit kunnen aantonen." Bron: advies Tcbb dd 6 september 2018

https://www.tcbb.nl/file/download/57087387/DOMUS-18236399-v5-22082018_Nulmeting_EZK.pdf

Een *representatieve* bouwkundige opname wordt echter afgeraden in dit advies. Het stelt mij als belanghebbende dan ook niet gerust dat juist in het najaar van 2018 een representatieve bouwkundige opname in mijn omgeving is ingezet door Vermilion. Daarbij is het voor mij als belanghebbende niet duidelijk welke panden voor mij als referentie pand gelden en wat de waarde is van een dergelijke opname. Graag hierover meer informatie.

De 'spelregels' over hoe er met schade door mij als belanghebbende wordt omgegaan zijn niet duidelijk en aan verandering onderhevig. Momenteel moet ik mij als belanghebbende nog wenden tot Vermilion. Dat er tot nu toe nog geen schade is toegekend door het bedrijf stelt allerminst gerust. Blijkbaar is het lastig om schade door gaswinning erkend te krijgen. Er is een advies schadeprotocol kleine velden maar dit is nog niet operationeel en gezien de opvattingen hierover onder deskundigen lijkt deze schaderegeling eerder een bureaucratische drempel op te werpen dan een vertrouwenwekkende hulp voor mij als belanghebbende.

Daarnaast is het meetnetwerk in mijn omgeving volstrekt nog niet op orde. Omdat tijdens de winning de spelregels veranderd worden verzoek ik het ontwerp instemmingsbesluit pas te nemen minimaal als hier duidelijkheid over is.

5. Gaswinning heeft o.a. effect op de waterhuishouding. In een gebied met Natura 2000, stuwwallen en veenweidegebieden kan dit effect niet buiten de beoordeelde risico's vallen. De beoordeling van risico's (o.a. gevolgen bodemdaling) in dit ontwerp instemmingsbesluit zijn te beperkt genomen en de inzichten en kennis over effecten zijn inmiddels toegenomen. De kansberekening op schade is derhalve onvoldoende door het huidige gehanteerde model berekend en dient herzien te worden in het licht van art. 36 lid 1. Mijnbouwwet.
6. Vooraf aan de winning moet duidelijk zijn voor mij als belanghebbende of er een waarborgfonds is en hoeveel procent van de omzet in dit schadefonds voor eventueel toekomstige schade wordt gereserveerd. Hierin dient ook verwerkt te worden het aspect van 'waardevermindering van woningen'. Ik lees hier in het ontwerp instemmingsbesluit niets over terug. Vanuit het 'zorgvuldigheidprincipe' uit de Algemene wet bestuursrecht zou dit eerst duidelijk moeten zijn alvorens mij als belanghebbende wordt gevraagd naar mijn mening in de vorm van een zienswijze.
7. Leckage van delfstoffen: conform de Mijnbouwwet artikel 34 en 36 wordt een ontwerp instemmingsbesluit begeleid door een paragraaf ter voorkoming van risico's voor veiligheid en milieu. Gezien de vele incidenten, die in de mijnbouwindustrie de laatste jaren bekend zijn geworden, is het noodzakelijk dat de afwerking en de afdichting van het reservoir wordt verbeterd, waardoor de risico's worden geëlimineerd. De effecten van deze risico's laten zich samenvatten in de vorm van zinkgaten (ernstige lokale bodemdaling), explosies, brand en milieuverontreinigingen. De milieuverontreinigingen laten zich samenvatten in verontreinigingen van de bodem, drinkwater, grondwater en de atmosfeer. Methaanemissies in de atmosfeer hebben een 26 keer groter broeikaseffect dan eenzelfde emissie van het verbrandingsproduct CO₂. De verontreinigingen hebben hun oorsprong tijdens het boorproces van de put. Grote spoelingverliezen tijdens de boring zijn een indicatie van lekkagepaden langs de buitenkant van de put, die niet direct zichtbaar worden. In het winningsplan en het ontwerp instemmingsbesluit wordt hier niet op ingegaan. Hierbij verzoek ik de minister om in zijn instemmingsbesluit in te gaan op de risico's als boven beschreven.
8. Conform de 'gedragscode gaswinning kleine velden' behoort Vermilion een project afstemming programma te hebben en zich hiernaar te gedragen, dit is tot op heden niet gecommuniceerd of uitgevoerd ondanks de paragraaf communicatie in het ontwerp instemmingsbesluit winningsplan Diever en het advies van de gemeente Westerveld. Hiermee wordt wantrouwen en onzekerheid bewerkstelligd. Ik stel dan ook dat dit eerst duidelijk en in gang gezet moet zijn voor het winningsplan de instemming krijgt.

Op geringe afstand liggen meerdere kleine gaswinningsvelden: hetzij reeds in productie genomen hetzij nog plannen voor in productie name (o.a. De Blesse, Den Hoeve, Vinkega, Noordwolde, Weststellingwerf, Oldelamer, Eesveen, Nijensleek). Ik stel dat het inschatten van risico's in zijn geheel beoordeeld dient te worden door het SodM en TNO. Dit is tot op heden niet gebeurd. Gezien de optimistische prognoses van de producties in deze velden door Vermillion (<https://www.vermillionenergy.com/our-operations/europe/netherlands.cfm>) is de druk op dit specifieke gebied groot. Ik zie onvoldoende terug in hoeverre hiermee rekening gehouden is en in hoeverre geleerd is van de ervaringen in het Groninger veld.

De overheid heeft het klimaatakkoord van Parijs ondertekend, en maakt plannen voor het uitfasen van aardgas. Ook in het ontwerp instemmingsbesluit winningsplan Diever wordt benadrukt dat gaswinning uit kleine velden zich in een afbouwfase bevindt. De intensivering en het aanboren van nieuwe gas voerende lagen is in dit opzicht strijdig. Ik vraag u derhalve nogmaals dit ontwerp instemmingsbesluit winningsplan Diever te vernietigen.

9. De vraag, die als eerste bij mij boven kwam, stel ik bewust aan het eind van deze zienswijze.

”WAAROM wil EZ instemmen met het verzoek van Vermillion nog meer gas te onttrekken aan Gaswinning Diever winning (winningsput Wapse) terwijl zoals het instemmingsbesluit zeer grote risico's met zich mee brengt.

Reden van de vraagstelling:

Uit bovenstaande blijkt dat het ontwerp instemmingsbesluit:

- 10.1 niet solide onderbouwd is.
- 10.2 niet volledig is.
- 10.3 ten aanzien van veiligheid is gebaseerd op verwachtingen en niet op wetenschap
- 10.4 grote veiligheidsrisico's met zich meebrengt.
- 10.5 de geleden schadevaststelling bij Vermillion neerlegt.
- 10.6 De financiële schade risico's worden in feite afgewimpeld op de plaatselijke bevolking, bedrijven, natuur en historische zaken.
- 10.7 geen financieel vangnet in de vorm van een degelijk en betrouwbaar schadefonds eist, waaruit eventuele toekomstige schades kunnen worden betaald.

Hieronder ga ik verder in op bovenstaande 7 punten.

- 10.1 Het ontwerp bestemmingsplan is niet solide onderbouwd . Zie de eerste 9 punten van deze zienswijze. Waarom is het instemmingsbesluit niet solide onderbouwd? Veel papier, moeilijke kreten en gewichtige instanties bieden geen enkele zekerheid!
- 10.2 Het ontwerp bestemmingsplan is niet volledig.
Waarom is het instemmingsbesluit niet volledig? Er is geen onderzoek gedaan naar de samenhang tussen omliggende kleine velden onderling en de samenhang met het Groninger veld. Waarom niet? Is het vergeten? Of is het te moeilijk en kunnen alle betrokken instanties daar geen zinnig woord over zeggen bijvoorbeeld omdat de voorliggende vraagstukken zich nog op onontgonnen terrein bevinden. Dat is geen schande absoluut niet, maar getuigt wel van realisme, dat misschien voor sommigen wat moeilijk toe te geven is.

- 10.3 Veiligheid in het ontwerp bestemmingsplan is gebaseerd op verwachtingen en niet op wetenschap.
 Waarom wil EZ dit project laten uitvoeren zonder enige zekerheid aangaande veiligheidsrisico's. Hoeveel materiële schade, hoeveel letsel schade en hoeveel doden acht EZ acceptabel in een periode vanaf nu tot 2130. Ik heb tijdens de voorlichtingsavond gesproken met vertegenwoordigers van SodM. Die vertelden mij dat ze geen grote risico's verwachten maar ze konden niks garanderen.
 Geen wetenschap dus maar verwachtingen. Ik hoor dagelijks verwachtingen over het weer, gebaseerd op allerlei computer berekeningen onder andere van het KNMI.
 Toch moet ik helaas vaststellen dat lang niet alle verwachtingen uit komen. Zo geldt dat hier dus ook.
- 10.4 Het ontwerp bestemmingsplan brengt grote veiligheidsrisico's met zich mee. Er is kennelijk weinig lering getrokken uit de veiligheidsrisico's van het Groninger gasveld met alle gevolgen van dien. In Groningen wordt overduidelijk een schadefonds gemist. EZ heeft in Groningen genoegzaam bewezen niet in staat te zijn dergelijke problemen adequaat op te kunnen lossen en is evenmin in staat dergelijke zaken behoorlijk te managen.
 Ook bespeur ik dat er helaas weinig of geen lering getrokken is uit de gevolgen van gas onttrekking uit het Groninger gasveld. EZ en haar adviseurs kijken niet breed genoeg naar de nieuwe ontstane situatie en neigen naar zelfingenomenheid. Tot 1990 (na ruim 30 jaar gaswinning) werd het verband tussen aardbevingen en gaswinning glashard ontkent door EZ, de Faculteit Mijnbouwkunde van de TU Delft, het KNMI, de NAM, en het SodM. Gelukkig was er één verstandig iemand, die een onderzoek startte naar de "zettingen" van bodemlagen bij het winnen van gas. Door de huidige adviseurs van EZ werd weggezet als een dwarsligger. Uiteindelijk bleek een goede verklaring te hebben voor de daad werkelijke bodemdaling in delen als gevolg van de gaswinning en niet als geheel zoals de gevestigde orde beweerde. De Begeleidingscommissie Onderzoek Aardbevingen stelde de heer in het gelijk. Gelukkig maar anders hadden we nu misschien nog moeten leven met de bewering van EZ dat de aardbevingen niets met de gasonttrekking te maken hebben. Ik ben bang dat die zelfde fout nu weer wordt gemaakt ten aanzien van punt 10.2 Ik begrijp dat dit een uiterst moeilijke materie is. Maar als we dat met z'n allen niet kunnen overzien waarom dan toch het onoverzichtelijke risico nemen.
- 10.5 Het ontwerp instemmingsbesluit legt de geleden schade vaststelling bij Vermillion neer door Vermillion veel ontsnappingsruimte te bieden voor het erkennen van schuld op termijn ingeval van schade. Het vast stellen van schade wordt aan Vermillion overgelaten maar dient door een onafhankelijke degelijke, deskundige en betrouwbare instelling zonder vriendjes lijnen naar Vermillion te geschieden. Door die instelling dient ook een z.g. nul meting aan alle gebouwen in het betrokken gebied met een invloedssfeer van tenminste 15 km vanaf de omranding van het winningsput Wapse te worden uitgevoerd.
- 10.6 Het ontwerp instemmingsbesluit legt in feite de financiële schade risico's neer bij de plaatselijke bevolking, bedrijven, natuur en historische zaken door Vermillion veel ontsnappingsruimte te bieden zich te onttrekking aan de uitbetaling van eventuele (toekomstige) schade vergoedingen t.g.v. de gaswinning. De grote schade zal volgens mij vermoedelijk 20 tot 90 jaar na het stoppen met gaswinning optreden.
 De reactie die Vermillion dan zal geven laat zich raden. De Vermillion sector waar EZ nu zaken mee doet bestaat dan niet meer of zit in een sterfhuis constructie. Om kort te gaan er is geen geld voor schade herstel. EZ zal vermoedelijk dan reageren met een verhaal dat ze dat niet verwacht hadden, dat iedereen er van geprofiteerd heeft en dat ze de volgende keer een schadefonds zullen eisen. De plaatselijke belanghebbenden hebben het nakijken.

- 10.7 Het ontwerp instemmingsbesluit bevat geen financieel vangnet voor toekomstige gedupeerden in de vorm van een degelijk en betrouwbaar schadefonds waaruit eventuele toekomstige schades kunnen worden betaald.
- Welnu EZ u bent nu in de gelegenheid nu een schadefonds te eisen. Anders krijgen we weer dezelfde ellende als nu in Groningen plaats vindt. Er dient een schadefonds te komen in de vorm van een stichting die enkel belegd in Nederlandse Staats aandelen. Zowel Vermillion als EZ maken geen deel uit van de stichting. Vermillion en/of EZ doneren wekelijks aan de stichting. De stichting dient direct onder controle van de Nederlandse Bank te staan. De inleg van Vermillion en/of EZ dient tenminste Eur 0,20 per normaal kubieke meter gas te bedragen. De gas hoeveelheidsmeting dient door TNO en SodM nauwkeurig met een maximale afwijking van een half procent te worden gecontroleerd.

Grote zorgen.

Uw ontwerp instemmingsbesluit baart mij grote zorgen. Ik ben er van overtuigd dat er veel te lichtvaardig tegen de gevolgen van gasonttrekking op termijn wordt aangekeken.

De aardbeving van 22 mei 2019 in Westerwijtwerd leverde bijna 4500 schade gevallen op waarvan ook een aantal met acuut veiligheidsgevaar. Deze beving met slechts een kracht van 3,4 op de schaal van Richter werd zelfs al in Assen en omgeving waargenomen. Wat als er straks bevingen komen met een kracht van 5, 6 of 7 op de schaal van Richter. Dat kunt u onmogelijk uitsluiten. We zijn er nog lang niet met Groningen. Het begint pas. Dat kan nog wel eens vele miljarden gaan kosten. Het gasveld Diever met de put in Wapse zal schuin geboord richting Assen gaan. Dit gegeven en het gegeven van meerdere gasputten in de omgeving van Wapse sluit, gelet op de basis van besluitvorming in het verleden, absoluut niet uit dat er rampen in de toekomst zullen ontstaan tgv nog meer gas onttrekken. Deze samenhang is zoals eerder genoemd niet onderzocht door EZ. De vraag is nogmaals of de wetenschap wel in staat is hierover verstandige dingen te zeggen. Zelfs Vermillion ontdekt nu pas dat er veel meer gas is dan aanvankelijk werd vastgesteld. Kennelijk ook natte vingerwerk en geen wetenschap. Het blijft voorlopig bij verwachtingen waarop hele grote risico's worden genomen. Gelet op het grote drukverschil tussen voor- en na gasonttrekking zal het invloedsgebied naar mijn verwachting groter zijn dan nu wordt verwacht. De gas onttrekking van gasput Wapse zit op ca. 2500 meter diepte met een begindruk van ca. 250 bar en een einddruk van ca. 75 bar. In het krachten spel geeft dit per vierkante meter een krachtverschil van ca. $175 \times 10000 = 1.750.000$ kg, die door de bodem moet worden opgevangen. Per vierkante kilometer is dat dan $1750.000.000.000$ kg. Dat kan dus gemakkelijk een reden zijn voor nieuwe zetting en dat kan uit de hand lopen. Wat er dan precies mis gaat is volgens mij, ook door de huidige wetenschappers, niet te voorspellen. Het is mogelijk dat de bodemzetting zich pas 20 tot 90 jaar na de onttrekking voor doet. Ik heb op de voorlichtingsavond gesproken met vertegenwoordigers van SodM. Die gaven duidelijk aan dat ze geen grote problemen verwachten maar kunnen dat niet garanderen. Als er een verwachting wordt uitgesproken is dat een voorspelling en geen wetenschap. Ik ben van mening dat EZ dit besluit niet kan nemen op basis van verwachtingen. De enige reden die ik kan bedenken is dat EZ denkt de staatskas te kunnen vullen en daarvoor onaanvaardbare risico's neemt voor de lange termijn. Het ledigen van de staatskas door deze actie is niet uitgesloten als EZ na lange juridische procedures voor de schadekosten zal opdraaien. Ik snap werkelijk niet waarom men dit doet. Het getuigt niet van goed rentmeesterschap door ons nageslacht mogelijk met een hele zware hypotheek en schade te belasten. Derhalve nogmaals het dringende verzoek dit ontwerp toestemmingsbesluit te vernietigen. Beter ten halve gekeerd dan ten hele gedwaald.

Westerwijtwerd